

ІНОЗЕМНІ МОВИ ХХІ СТОЛІТТЯ

ПРОФЕСІЙНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ДІАЛОГ КУЛЬТУР

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін

Іноземні мови ХХІ століття: професійні комунікації та діалог культур

Збірник наукових праць

Кривий Ріг
2022

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
MYKHAILO TUHAN-BARANOVSKYI DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
OF ECONOMICS AND TRADE NAMED

Department of Foreign Philology, Ukrainian Studies and Social and Law Disciplines

Foreign Languages of XXI Century: Professional Communications and Dialogue of Cultures

Collection of Scientific Works

Kryvyi Rih – 2022

УДК 811-027.63«21»:(316.774-027.561+[366.636:008(100)])(045)

I - 67

Колектив авторів

I-67 Іноземні мови ХХІ століття: професійні комунікації та діалог культур: Збірник наукових праць / ДонНУЕТ. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2022. 150 с.
URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/>
ISBN 978-966-385-382-6

Збірник містить матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Іноземні мови ХХІ століття: професійні комунікації та діалог культур» та призначений для широкого кола читачів, які цікавляться проблемами вивчення іноземних мов та перекладу в Україні та за кордоном.

The collection of scientific works contains proceedings of the Seventh All-Ukrainian Research and Practical Internet Conference “Foreign Languages of XXI Century: Professional Communications and Dialogue of Cultures” and is designed for a large circle of readers who are interested in the state of learning foreign languages and translation both in Ukraine and abroad.

УДК 811-027.63«21»:(316.774-027.561+[366.636:008(100)])(045)

© Колектив авторів, 2022

© Донецький національний університет економіки і торгівлі

ISBN 978-966-385-382-6

імені Михайла Туган-Барановського, 2022

ЗМІСТ / CONTENTS

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА / APPLIED LINGUISTICS

Асатрян А. Використання перекладацьких трансформацій при перекладі з німецької мови	7
Asatrian A., Melikova S. O. Gerund and Gerundial phrases in English	12
Захарченко С. Характерні риси молодіжної лексики німецької мови	18
Леонова Г., Тимченко В. О. Шляхи утворення жаргонізмів в українській та англійській мовах	24
Мирошниченко Д. Особливості словотворення в німецькій мові	29
Мирошниченко Д. Фразеологізми та способи їх перекладу з німецької на українську мову	34
Прокопенко Є. Граматичні особливості перекладу з німецької мови	38
Прокопенко Є. Особливості пунктуації в англійській мові	43
Сапожникова В. Лексичні особливості заголовків британських друкованих видань	47
Сєверський М., Герасимова О. І. Лексико-семантичні особливості етносоціолекту «канакіш»	51
Триндюк А. Запозичення як один із продуктивних шляхів поповнення словникового складу німецької мови	57
Форгель М., Шевчук І. С. Особливості перекладу іншомовних слів з німецької мови на українську	61
Хрипун Д., Ткаченко К. В. Застосування граматичних перекладацьких трансформацій при перекладі новели о. генрі «останній листок»	66
Чванова Б., Шерстюк Л. В. Німецька мова та її нові сучасні напрями	72

ІНОЗЕМНІ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ / FOREIGN LANGUAGES AS A MEANS OF PROFESSIONAL INTERACTION

Demennikov S. Operation peculiarities of Ukrainian hotels during hostilities	76
Didenko A. The insane popularity of Ukrainian cuisine in the world as a result of the military conflict	80
Lytvynenko Zh. Appropriateness of rest during military actions in Ukraine	85
Lykhdii V. Hotels of Ukraine after the war. What will they be like?	90
Matsiiovskyi A. Restaurants of Ukraine after the war. What they will be like?	95
Oliinyk K. Peculiarities of crisis management in conditions of war	100

Taran A. Working peculiarities of ukrainian cafes and restaurants during hostilities	105
Khaver O. Team management during the war	109

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ /
INNOVATIVE EDUCATION TECHNOLOGIES**

	115
Гавриляк Л. С. Стратегія особистісного та професійного вдосконалення надавача освітніх послуг з української та зарубіжної літератури	115
Красилич А. А. Формування мотивації студентів для вивчення англійської мови в умовах дистанційного навчання	118
Федорова О. Ф. Позааудиторна робота в умовах дистанційного навчання	124
Чванова Б. Використання ІКТ у процесі викладання англійської мови	129

**МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДИСКУРС /
CROSS-CULTURAL DISCOURSE**

	135
Литвін А. Мова автономних спільнот Іспанії	135
Труhub О. Features of the Spanish menu and its translation	139
Триндюк А. Іспанська мова в Аргентині: історія та особливості	143

**ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА /
APPLIED LINGUISTICS**

УДК УДК 81'25:25:811.112.2(045)

Асатрян А.,
студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна
Науковий керівник: Рибалка Н. В.

**ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ
ПЕРЕКЛАДІ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**

У статті розглядаються поняття перекладу, еквівалентності та видів перекладацьких трансформацій. Значна увага приділяється граматичним та лексико-семантичним перекладацьким трансформаціям при перекладі з німецької на українську мову.

Ключові слова: переклад, еквівалентність, трансформації, перекладацькі перетворення, німецька мова.

Як відомо, переклад – це складний процес, що включає в себе ряд труднощів, які необхідно долати перекладачеві, головне завдання якого полягає у досягненні семантичної еквівалентності. У ході своєї роботи перекладач використовує різні перекладацькі трансформації і часто виникає потреба застосовувати навіть кілька видів трансформацій одночасно.

При перекладі використовуються різні перекладацькі та контекстні операції перетворення (трансформації), які зрештою укладають у собі головний зміст у цілому. Очевидно, що кожен перекладач знаходить свій власний підхід до перекладу, що залежить від багатьох факторів, але насамперед від того, наскільки уважно перекладач переглядає текст, наскільки чуйно він реагує на закладені в ньому сенси, і наскільки він володіє як мовою оригіналу, так і мовою, якою здійснює власне переклад.

У суспільстві переклад відіграє значну роль, займаючи велике місце у науковому, культурному та політичному житті окремої держави й усього світу загалом.

Інтерес до проблеми перекладацьких трансформацій з боку лінгвістів та їх всебічне вивчення є в курсі теорії і практики перекладу вже традиційними. Такі широко відомі лінгвісти як О. Швейцер [6], Я. Рецкер [4], Л. Бархударов [1], В. Комісаров [3], А. Федоров [5], Є. Бреус [2] та багато інших присвятили

дослідженню перекладацьких трансформацій свої численні статті та монографії. Тим не менш, проблема міжмовних перетворень продовжує залишатися актуальною.

Незважаючи на те, що наука перекладознавства та теорія перекладу виникли нещодавно, вже існує безліч робіт, присвячених визначенню сутності перекладу. Більшість лінгвістів виділяють два основні термінологічні значення: переклад як процес та переклад як результат. Переклад як процес займається розумовою діяльністю, передаючи зміст тексту, вираженого однією мовою засобами іншої. Переклад як результат – це те, що ми отримуємо на виході – письмовий чи усний текст.

Л. Бархударов дає таке визначення перекладу: «Перекладом називається процес перетворення мовного твору однією мовою на мовленнєвий твір іншою мовою зі збереженням постійного плану змісту, тобто значення». При цьому автор згадує, що:

1) Термін «план змісту» або «значення» слід розуміти максимально широко, маючи на увазі всі види відносин, у яких є знакова одиниця. Отже, правильне розуміння сутності процесу перекладу вимагає, передусім, детальної розробки теорії мовних значень чи семасіології.

2) Про «збереження постійного плану змісту» можна говорити не лише у відносному, але й в абсолютному сенсі. При міжмовному перетворенні неминучі втрати, тобто має місце неповна передача значень, що виражаються текстом оригіналу. Отже, текст перекладу будь-коли може бути повним і абсолютним еквівалентом тексту оригіналу. Завдання перекладача полягає в тому, щоб зробити цю еквівалентність якомога повнішою, тобто намагатися звести втрати до мінімуму, але вимагати «стовідсоткового» збігу значень, що виражаються в тексті першотвору і тексті перекладу, було б абсолютно нереальним [1].

Таким чином, важливо зазначити, що переклад є різностороннім, складним і багатоскладовим явищем, що містить у собі не лише творчий та розумовий процес, а й відображає культурно-історичний стан суспільства.

Головна мета, яка стоїть перед кожним перекладачем, полягає в досягненні адекватності перекладу. Для того, щоб досягти адекватності перекладу з однієї мови на іншу, дотримуючись всіх лексикологічних норм мови, перекладачеві необхідно використовувати певні трансформації.

Базовим поняттям перекладацької теорії є поняття еквівалентності. Коли кажуть, що фраза іноземною мовою та її переклад еквівалентні одне одному, мають на увазі, передусім, їх семантичну еквівалентність, тобто співвіднесеність з однією і тією ж предметною ситуацією. А. Швейцер розрізняв два види

семантичної еквівалентності – компонентну та денотативну. Враховуючи, що в перекладі маємо справу з сенсом, тобто одним із семантичних компонентів мовної одиниці, можна сказати, що семантична еквівалентність досягається завдяки наявності в тексті іноземної мови та тексті перекладеної мови одних і тих самих значень. У цьому випадку тексти знаходяться у відношенні компонентної семантичної еквівалентності.

Другий вид семантичної еквівалентності, що називається денотативним, пов'язаний із явищем мовної вибірконості. Суть її полягає в тому, що той самий предмет і предметна ситуація можуть бути описані з різних сторін за допомогою різних ознак: наприклад, «*Картина висить на стіні*» (предикат стану), «*Картину повісили на стіну*» (предикат дії) та «*Я бачу картину на стіні*» (предикат сприйняття). Різні семантичні предикати перехрещуються і є взаємозамінними завдяки тому, що описують ту саму ситуацію. На відміну від компонентного рівня семантичної еквівалентності, на рівні денотативної еквівалентності спостерігається семантична розбіжність між вихідним текстом та текстом перекладу. Ставлення еквівалентності тут засноване на прирівнюванні різних, але співвіднесених з однією і тією ж предметною ситуацією семантичних компонентів [6]. Наприклад:

«Die Zahl der Befürworter einer Ausweitung der Raumfahrtprogramme wächst»
– *Прихильників розширення космічних програм стає дедалі більше.*

Таким чином, для досягнення семантичної еквівалентності потрібні різноманітні перекладацькі перетворення (трансформації чи заміни). На рівні компонентної еквівалентності переважно використовуються трансформації, що зачіпають граматичну структуру висловлювання. Рівень денотативної еквівалентності вимагає складніших лексико-граматичних трансформацій, що тягнуть за собою зміни у семантичній структурі висловлювання.

Накопичений досвід доводить, що саме в галузі граматики пошук еквівалентів двома мовами дається перекладачеві з деякими труднощами. Труднощі при перекладі обумовлені насамперед відмінностями у граматичному ладі мов, тим, що зміст граматичних форм і конструкцій у різних мовах не збігається. При цьому деякі граматичні засоби є лише в одній мові. Облік граматичних особливостей тексту, що перекладається, є обов'язковою умовою правильності та адекватності перекладу.

Існує загальне твердження, що всі перекладацькі трансформації, у тому числі й граматичні, мають бути чимось мотивовані. Але, зрозуміло, це зовсім не означає, що перекладач, вдаючись до здійснення трансформацій, завжди чітко усвідомлює, з якою метою він це робить. Безумовно, багато перетворень він

здійснює інтуїтивно. Однак і цей факт не скасовує того, що будь-яка трансформація чимось зумовлена.

Більш детальніше хотілося б зупинитися на прикладах граматичних та лексико-семантичних перекладацьких трансформацій, та їх перекладі з німецької мови на українську.

Граматичні перекладацькі трансформації:

1) Додавання граматикалізованих одиниць, наприклад сполучників, займенників тощо: *Elektronik/Elektrotechnik* – електротехніка **та** електроніка.

2) Опущення граматикалізованих елементів: *das geistig-kulturelle Leben* – культурне життя; *Vize – Vorsitzender der FDP* та *Außenminister der BRD* – віце – президент ВДП, міністр закордонних справ ФРН.

3) Заміни граматичних форм частин мови:

- форми числа: *das hohe Entwicklungstempo* – високі темпи розвитку;

- форми часу: *Nach dem Plan entsteht hier ein Stadion.* – Згідно з планом, тут буде збудовано стадіон.

4) Заміни частин мови: *Produktion von mehr* (порівняльна ступінь прислівника) *hochwertigen Konsumgütern* – Виробництво більш дорогих споживчих товарів.

5) Заміни однієї синтаксичної конструкції на іншу: *Wissenschaftliche Erkenntnisse schnell wirksam zu machen* (інфінітивна конструкція) *tritt immer mehr in den Vordergrund.* – Швидко використання наукових результатів стає дедалі важливішим. (субстантивна конструкція).

6) Факультативні зміни порядку дотримання слів, їх частин, членів речення, конструкцій та речень: *diese Methode* – метод цей; *eine Klassenfrage* – питання класове.

Лексико-семантичні трансформації є тими чи іншими відхиленнями від регулярних відповідностей з погляду на лексичний склад або значення одиниць оригіналу:

1) Додавання слів, словосполучень та речень: *die Zusammenarbeit in Wissenschaft und Technik* – співробітництво в галузі науки і техніки;

2) Лексичне розгортання, тобто використання замість слова словосполучення з тим самим основним значенням: *die Pflege der Kultur* – вирощування культури.

3) Лексичне згортання, тобто використання замість словосполучення слова без суттєвої зміни значення: *die Sozialistische Partei Österreichs* – СПА (Соціалістична партія Австрії).

4) Генералізація – заміна видового поняття родовим, найменування підкласу – найменуванням всього класу: *Dieser Abriß* (нарис) *findet allgemeines Interesse.* - Ця робота викликає спільний інтерес.

5) Конкретизація – заміна родового поняття видовим, найменування класу – найменування одного з підкласів: *Entwicklung der Arbeits- und Lebensbedingungen* – розвиток умов праці та побуту.

Різновидом конкретизації вважається заміна загального (збирального) поняття його складовими: *Jugendliche* – юнаки та дівчата; *Gaststätten* – ресторани та кафе;

Ще одним різновидом класифікації є заміна займенника або вказівного прислівника конкретним словом або виразом: *in diesem Jahr* – у **поточному** році; *in dieser Verfassung* – у **справжній** конституції.

7) Антонімічний переклад через антонім ключового слова при одночасному додаванні або знятті заперечення: *oft* – *нерідко*; *eine offene Aggression* – *відкрита агресія*.

Таким чином, на підставі проведених досліджень, можна зробити висновок, що головне завдання перекладача полягає у досягненні семантичної еквівалентності. Перекладач повинен знати різні види перекладацьких трансформацій та у ході своєї роботи використовувати їх правильно при перекладі, а також пам'ятати, що не будь-який вид трансформації використовується, так би мовити, «в чистому вигляді» і часто виникає необхідність застосовувати кілька видів трансформацій відразу.

Список використаних джерел:

1. Бархударов Л. С. Мова і переклад. (Питання загальної і приватної теорії перекладу). М.: Міжнародні відносини. 1975. 324 с.
2. Бреус Є. В. Основи теорії і практики перекладу з російської мови на англійську. М.: УРАО, 2000. 207 с.
3. Комісаров В. Н. Теорія перекладу. М.: Вища школа, 1990, 253 с.
4. Рецкер Я. І. Теорія перекладу і перекладацька практика. М.: Міжнародні відносини. 1974. 216 с.
5. Федоров А. В. Основи загальної теорії перекладу (лінгвістичні проблеми): для ін-тів і фак. іноз. мов. Навчальний посібник. М.: Вища школа, 1983. 303 с.
6. Швейцер А. Д. Теорія перекладу. Статус, проблеми, аспекти. М.: Наука, 1988. 364 с.

Asatrian Alona. Translation transformations application in the process of translation from German

The article considers the concepts of translation, equivalence and types of translation transformations. Great attention is paid to grammatical and lexical-semantic translation transformations in the process of translation from German into Ukrainian.

Key words: translation, equivalence, transformations, the German language

UDC 81'367.625.46:811.111(045)

Asatrian A.,

student

Mykhailo Tuhan-Baranovskyi

Donetsk National University of Economics and Trade,

Kryvyi Rih, Ukraine

Melikova S. O.,

assistant professor, PhD, Foreign Languages department

Kryvyi Rih National University,

Kryvyi Rih, Ukraine

GERUND AND GERUNDIAL PHRASES IN ENGLISH

As the title implies, the article describes the study of Gerund and its translation from English into Ukrainian, as well as the study of morphological and syntactic properties of Gerund that determine the choice of a particular translation option.

Key words: Gerund, Old English, Middle English, Modern English, verb.

During the late nineteenth and twentieth centuries, a number of academics were involved in the study of non-personal forms, taking into account the full range of aspects of their semantic and syntactic representation.

There are four main hypotheses that have been put forward to shed light on the origin of the Gerund:

1. the Gerund has its origin in the present participle;
2. the Gerund has evolved from an Old English participial noun;
3. the origin of the Gerund should be considered to be a Middle English participial noun with *-ing (e)*;
4. the origins of the gerund have to be sought in the infinitive sphere.

In the Anglo-Saxon period, the participial noun had the suffix *-ing, -ung* (leorning, or leorning); in Middle English it became *-inge* as a result of the shift of constructions with a participial noun and a present participle. Thus, the participial noun

and the participle merged into one form with the ending *-ing* (*e*), the modern *-ing*. As a result of the merger of these two forms into a participial noun, verbal properties began to develop under the influence of the participle. In those cases, where in Middle English, a detached noun, like any other noun, had an article in front of it, but the preposition of has already disappeared: «*Nothing in his life became him like the leaving it*». – «*Ніщо в житті так не вдалося їм, як відхід із неї*».

The gerund, as well as other verbs (infinitive and participle) in English, is widely used to form turns compressing the content of adjective sentences. The Middle English A-ing forms usually belong to the verbal gerund (verbal gerund). All other gerund forms found their representation already in the New English period.

During the Middle English period infinitive constructions dominated over gerundial constructions. The period from 1400 to 1700 was a turning point for the gerund. During this time it virtually replaced infinitives from constructions with verb classes that functioned in a matrix sentence that included predicates. Miller writes that «it was processes such as the mixing of the gerund with the participle and the interchangeability of the gerund and infinitive that began to contribute to the development of its verb properties».

Arega Mikhailovna Akopyants, docent, believes that the process of development of the category of gerunds went on for about 7 centuries: from 10–11 to 16–17 centuries. This concept is most fully and clearly laid down in the Cambridge English Grammar. Under this concept gerund constructions of English are combined with present participles to form a single category, the category of gerund participle units or structures (gerund participles) R. Huddleston and J. Pullum oppose the position of grammarians who adhere to the traditional direction. They question any assumption of parallelism between types of adjectival sentences and types of phrasal units (or parts of speech). For traditional grammar, the new category proposed in the framework in question was truly revolutionary, they say. They sharply object to the "common practice inherent in traditional grammar" of describing the construction of the adjective sentence in terms of functional analogies related to different parts of speech. The authors question any assumption of parallelism between types of sentences and types of phrases in English.

According to B. Aartz views the English gerund as a case of the 'intermediate gradient' (intersective gradient) because it contains features of the two main grammatical categories, namely verb and noun. In contrast to R. Huddleston and J. Pullum, Aartz again comes to the earlier assumption that the syntax of the gerund is at least partially defined and conceptualised in terms of the noun group. He also raises the question of the unconditional existence of links between the system of grammatical

subordination in language and the system of parts of speech, which can be seen as a criticism of the idea of Huddleston and Pullum. But the differences between the two views go much deeper. In fact, the authors of the two concepts place gerunds in different grammatical categories. Aartz's research position can be described as "reductionist" because he believes that the syntax of the gerund can be reduced to a domain where two categories, noun and verb, overlap. These parts of speech refer to types of grammatical categories inherent in the lexico-grammatical system of natural language, functioning according to a number of specific rules separate from the human cognitive apparatus. For example, as the researcher notes, it is common knowledge that the German gerund can also have a possessive form to express an agentive argument, which is a property peculiar to a noun. Obviously, unlike the previous assumption, the German gerund has a peculiarity of its own.

In the words of A. Kornieieva, "the gerund is the most recent non-special form of the verb in origin. It derives from the Old English verb noun and the present participle. Later on, the gerund began to develop more and more verbal properties (temporal and collateral distinctions) and, while retaining the syntactic features of the noun, it acquired the procedural meaning of verbs.

In English there are personal and non-personal forms of the verb. The gerund, like the participle, has its tense and temporal forms. In Ukrainian, there are no forms corresponding to the gerund and isolated outside the sentence. It is not translated into Ukrainian, so different techniques are used to translate it. A form that does not exist in Ukrainian and causes the most difficulties in translation. A special case is the gerund, which does not exist in Ukrainian. The gerund can be used as a simple verbal predicate, but it can also be a part of a compound predicate and be used as many other sentence members. A. Kornieieva writes: "As there are no gerund corresponding forms in Ukrainian and, in isolation, outside the sentence, it cannot be translated into Ukrainian".

The gerund expresses an action that does not apply to a specific person or object:
«I'll be miserable work living here alone.» – «Таке, сумне заняття – жити тут на самоті».

In most cases, the action expressed by the gerund refers to a specific person or object:

«I like looking at geniuses, and listening to beautiful people.» – «Мені подобається дивитися на геніїв і слухати прекрасних людей.»

When the action expressed by the gerund is performed by the person (or object) to which it refers, the gerund is used in the Active form:

«Mrs. Soames had actually given up wearing feathers.» – «Місіс Соамс фактично відмовилася від носіння пір'я.»

When the action is performed on the person to whom it refers, the gerund in the Passive form is used:

«This is the true joy in life, the being used for a purpose recognized by yourself as a mighty one; the being thoroughly worn out before you are thrown on the scrap heap; the being a force of nature instead of a feverish, selfish little clod of ailments and grievances complaining that the world will not devote itself to making you happy.» – «Це і є справжня радість життя – використовуватися для мети, яку ти сам визнаєш могутньою; бути добряче зношеним, перш ніж тебе викинуть на смітник; бути силою природи, а не гарячковим, егоїстичним згустком хвороб і скарг, який скаржиться, що світ не хоче присвятити себе тому, щоб зробити тебе щасливим.»

The gerund can be used as a subject, a complement, a noun part of a predicate and can form prepositional combinations serving the function of a qualifier or a circumstance. A conjunction of a gerund with a possessive pronoun or a possessive noun forms the equivalent of an adjective sentence. The forms of the gerund are homonymous with the forms of the participle asking, inquiring, asking and being asked. The compound forms of the gerund, passive and perfect, are in almost all cases translated by a dowsing sentence corresponding to the role of the gerund in the sentence.

1. Gerund in the function of the subject.

As a rule, the gerund in the function of the subject denotes an action without reference to the time of its implementation:

Swimming is a good physical exercise.

The gerund in the function of the subject can stand after the predicate. In this case, the sentence begins with the formal subject it or with the construction there is:

It is not possible talking like that to me.

2. Gerund in the function of predicate (part of a compound nominal clause):

Her hobby is growing flowers.

3. Gerund as part of a complex verbal clause.

With verbs and verb phrases gerund forms a compound verb clause:

Kate could not help looking at him again.

4. The gerund in the function of the application.

In Ukrainian, the gerund in the function of direct addition, as a rule, corresponds to the infinitive or the personal form of the verb as the predicate of the subordinate

clause. The gerund in the function of direct application conveys action as a process, correlated in time with the action expressed by the verb in the personal form:

He finished working.

5. *The gerund in the function of definition.*

In the function of definition gerund can be used after nouns, mainly with abstract meaning (idea; effort; task; way; art; problem, question), often derived from verbs (hope, feeling, intention) or from adjectives (difficulty, necessity):

The task of solving this problem is extremely difficult.

In this function, the gerund is often used with the prepositions of, for or on:

There is no fear of losing much time.

6. *The gerund in the function of circumstance.*

In combination with prepositions gerund can be used in the function of circumstances. The reasons for this lexical meaning clarify the circumstances of the relationship. The gerund is used in the function of the circumstance of time, of purpose, of cause, of manner, of attendant circumstances, of condition and of concession.

The gerund is compound sentence element of a sentence and can perform the functions of:

- 1) subject;
- 2) predicate;
- 3) application;
- 4) circumstances.

The choice of how to translate a gerund depends largely on the paradigmatic form of its gerund component, its lexical meaning and on the lexical meaning of its nominal/minor subject component. When used as a compound subject, this secondary predicative construction can be displayed depending on the paradigmatic form and meaning of its common component through the following syntactic units of the same function:

- 1) as a subordinate noun group of words or subordinate clause;
- 2) when used as a compound predicate or as part of a compound nominal predicate, the gerund can be translated into Ukrainian by means of a functionally and semantically equivalent part of the compound of the verb-predicate aspect expressed by an infinitive or a noun;
- 3) a subject subordinate clause or a noun phrase, the choice of which is entrusted to the translator, who offers the most appropriate lexical and structural equivalent for the gerund in Ukrainian;
- 4) when used in an attributive function, the gerund can be translated in several ways, which are determined by the lexical meaning and structural form of the gerund:

- a) attributive subordinate clause;
- b) attributive infinitive group of words or infinitive.

5) when used in an adverbial function, the gerund may be translated as an adverbial modifier expressed by an adverbial participle or as a functionally appropriate subordinate clause.

Results. This article analyzes the non-personal form of the English verb, which does not exist in Ukrainian, namely – gerunds. Practically all methods of gerund translation can be called general methods, however, summarizing all the above, it should be noted that although the above methods have positive values, the corresponding limitations should always be taken into account when translating. Due to its controversial nature, verb translation is a vast scientific field, as it is impossible to provide a complete and absolute list of translation methods, explanations and interpretation methods. In this paper, the most commonly used gerund translation methods are listed and discussed in detail. However, due to the diversity of its usage and personal characteristics, the way of rendering it into Ukrainian may change and it will be interrelated.

References:

1. Герундій в англійській мові (Gerund): що таке герундій, його форми та функції, вживання герундію. У яких випадках використовується герундій, а яких інфінітив. URL: <https://peskiadmin.ru/uk/gerundii-v-angliiskom-yazyke-gerund-chto-takoe-gerundii-ego-formy-i-funkcii.html> (дата звернення 01.12.2022).
2. Комисаров Н. В. Теория перевода. М.: Высшая школа, 1990, 253 с.
3. Технічні прийоми в процесі перекладу. URL: <http://um.co.ua/2/2-5/2-55084.html> (дата звернення 01.12.2022).

Асатрян Альона. Мелікова Сусанна. Герундій і герундіальні фрази в англійській мові

Як зрозуміло з назви, у статті йдеться про дослідження герундія та його перекладу з англійської мови на українську, про вивчення морфологічних і синтаксичних властивостей герундія, які визначають вибір того чи іншого варіанта перекладу.

Ключові слова: герундій, староанглійська, середньоанглійська, сучасна англійська, дієслово

Захарченко С.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Рибалка Н. В.

ХАРАКТЕРНІ РИСИ МОЛОДІЖНОЇ ЛЕКСИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

В статті розглядається поняття молодіжної лексики в німецькій мові та даються її характерні риси та категорії. Автор наводить приклади, провівши практичний аналіз текстів і беручи до уваги німецькі журнали, які є актуальним підтвердженням даного дослідження і допоможуть навчитися відрізняти сленг – таємну закриту мову, вигадану всередині малої соціальної групи, яка з часом розкривається, стаючи загальнодоступною, від загальноживаної лексики.

Ключові слова: сленг, жаргон, категорії, групи, молодіжна лексика, німецька мова.

Молодь найшвидше реагує на всі події у житті, тому нові форми суспільних відносин певною мірою відбиваються на ній. Своєрідним показником рівня розвитку, смаків та інтересів є повсякденна мова спілкування молоді, а саме молодіжний сленг.

Актуальність дослідження полягає в тому, що молодіжна мова набуває зростаючої значущості в умовах міжнародних контактів, що розширюються (стажування, турпоїздки, викладання ряду предметів німецькими фахівцями, перегляд відеофільмів, прослуховування сучасних пісень німецькою мовою тощо). Нині соціальні зміни, пов'язані зі змінами у структурі суспільства, призвели до певного розхитування традиційних літературних норм. Це відбивається не лише у збільшенні кількості мовних помилок, а й у істотній зміні словникового складу мови. На тлі зростаючого негативізму в суспільстві, прагнення до звільнення від звичних норм розвивається і зміцнюється тенденція до відчуження від формалізованого суспільства та його установок, у тому числі й мовних, лексичних. Лінгвісти відзначають, що політичне та соціально-економічне життя країн як у дзеркалі відображається в лінгвістиці, особливо протягом двох останніх десятиліть. Саме соціальні проблеми, що є найгострішими для суспільства, знаходять відгук у молодіжній мові з багатим стилістично забарвленим словником [1].

Загальновідомо, що молодь прагне до самовираження за допомогою зовнішнього вигляду, формою проведення дозвілля, прихильністю до графіті (graffiti), хіп-хоп (Hip Hop) тощо. Використовуючи ж у своїй промові сленг, молоді люди хочуть висловити своє критичне, іронічне ставлення до цінностей світу старших, виявити свою незалежність, самоствердитися, завоювати популярність у молодіжному середовищі, а також намагаються виділитися з маси, а саме по відношенню до груп дорослих носіїв мови особливою мовою.

Різні аспекти мови молодих людей вивчали Я. Андротзополос [5], С. Аугенштайн, В. Бахофер, М. Хун, Х. Еманн [6], Х. Елзен [7], Х. Хенне [8], Е. Нойланд [10], М. Райнке [11], М. Хайнеманн, М. Новотнік, П. Шлобінські [12] та ін. Серед українських дослідників, які займалися питаннями німецького молодіжного сленгу можна виділити О. Христенко [3], О. Позднякова [3] та Т. Шавловську.

Мова молоді зазнає постійних змін та залежить від багатьох факторів, таких як оточення, виховання, соціальне становище та багатьох інших. Важливу роль відіграють соціальні мережі (наприклад Facebook, Telegram, WhatsApp), де розвивається окрема “мова чату”. Метою молодіжного сленгу є відмежування від певних соціальних груп та авторитетних постатей (рідних, батьків). Саме тому молоді люди ідентифікують себе, використовуючи терміни, скорочення.

В німецькій мові молодь використовує загальномолодіжні жаргонізми, які іноді локалізовані у віковому відношенні. Спеціалізовані жаргони учнівської молоді пов’язані з:

- навчанням, наприклад: *ablausen* – списати, «скачати»; *abspicken* – списувати, «здувати»; *einochsen* – визубривати;
- дозвіллям: *abgehen* – відриватися; *abprimeln / gammeln* – байдикувати; *abschimmeln* – вештатися без діла, відпочивати; *lenzen* – відпочивати, розслаблятися; *pilgern* – прогулюватися; *durchsumpfen* – святкувати всю ніч; *eskalieren* – святкувати з розмахом; *brettern* – нестися/ гнати на машині; *jabbern* – йти, їхати / вкрати; *sich beömmeln* – обхохотатися; *buffen* – палити, диміти; *glubschen* – дивитись; *daddeln* – грати в комп’ютер; *im Internet surfen* – шукати інформацію в Інтернеті;
- почуттями: *abspacken* – радіти; *möpen* – нервувати; *dissen* – злити, виводити з себе; *pikieren* – язвити; *durch sein* – бути не в собі; *tolles Zeug labbern* – нести нісенітницю; *panieren* – разгромити, перемогти когось; *j-n baschen* – перемагати кого-небудь; *kriegen* – отримувати;

- повсякденними справами: *französisch duschen* – користуватися дезодорантом; *aufpimpe* – розфуфиритися; *sich aufbrezeln* – вирядитися; *frazen* – їсти, лопати; *auschecken* – пробувати; *funzen* – працювати; *rallen* – розуміти;

- у солдатів і матросів – зі службою в армії та у флоті: *blaue Bohne* – куля; *Tritt fassen* – піти у ногу; *über den Zapfen hauen* – запізнитися зі звільнення.

Сюди також входять такі слова як : *affengeil* – вищий клас, здорово; *sausen* – мчати; *fetzig* – здорово, кльово.

Слід зазначити, що спеціалізовані молодіжні жаргони становлять 28% усієї жаргонної лексики. Їх основою є експресивні еквіваленти розмовно-повсякденної лексики. Звісно, загальномолодіжний жаргон набагато ширший.

Крім цього, можна визначити певні риси, що дають змогу відрізнити молодь від загальної маси людей. В такому випадку досить зауважити про подвійне соціальне становище підлітків, коли вони вже не хочуть бути дітьми, а вступати в дорослий світ ще рано, що призводить до формування молодіжних груп. Ці групи можуть класифікуватися за такими категоріями: вік, рід занять, вподобання, сфера діяльності, спільне хоббі, де є можливість самореалізуватися.

Важливим фактором, що відрізняє молодіжну мову, виступає критичне ставлення до правил та норм. Молоде покоління прагне суперечити традиціям та руйнувати їх. Тому це відбивається на мові, яка характеризується вживанням неординарних слів, використанням повсякденної лексики, але вже в іншому значенні.

Ще однією характеристикою, на відміну від лексики професійного вживання, є різноманітність. Лексичне наповнення відрізняється вживанням синонімічних форм. Наприклад, слово *Dummkopf* має безліч синонімів, наприклад: *Narr, Köppi, Dolli, Dummerjan, Hirni, Fatzke, Flabbs, Fex, Jeck, Loli* та ін.

Іншою особливістю молодіжної мови виступає її наповненість запозиченнями, пов'язаними із виникненням нових явищ та предметів. Більшість найменувань пов'язані з англійською мовою, наприклад: *Laptop, Message, Look* і т. д. Тому так звана “мовна мода” не залишає осторонь нові англійські слова і включає їх у свій лексикон наприклад: *googeln* – дивитись/шукати в інтернеті, *chatte* – переписуватися в чаті *kreative* – вигадувати / "креативити", *facebooken* – сидіти у Фейсбуці, *stalken* – вистежувати (напр. в соц. мережах), *das Selfie* – селфі, *copurasten* – скопіювати, *haten* (від англ. hate) – ненавидіти, *kickern* – грати в настільний футбол, *batteln* – боротися з кимось. Англійські слова проникли до багатьох мов, але саме Німеччина виявилася

найбільш сприйнятливою до англо-американських запозичень. Саме тому молодь вважає англійську мову більш привабливою та престижною.

Німецька мова молоді є мовою скорочень, що також можна віднести до класифікації на характерні риси. Цьому сприяє телеграмний стиль спілкування між однолітками. Наприклад, *gn8* – gute Nacht, *ZK!* – zum Kotzen! Навіть у повсякденному спілкуванні молоде покоління прагне стислості, так як німецькі слова часто громіздкі, порівнюючи з англійськими аналогами [4].

Молодіжний сленг змінюється приблизно кожні 5 років. Цілком природно, що людям, які не спілкуються постійно з підлітками, а лише іноді чують їх діалоги на вулицях і в транспорті, важко зрозуміти контекст молодіжної мовної моди. Крім того, далеко не кожна людина знайома із закономірностями лінгвістики навіть на загальному рівні. Мабуть, це дві основні причини, які змушують людей вважати молодіжний сленг кодованішою мовою, ніж вона є.

Провівши практичний аналіз текстів, і беручи до уваги німецькі журнали “Freundin”, “Prinz”, “Young miss”, “Glamour”, можна виділити такі особливості молодіжного сленгу:

- вживання похідних слів: *Super* (der Superpunk-Songs, der Superclub, superbösewicht usw.); *toll* (tolle Ideen, tolle Bildbände, tolle Tipps, tolle Rezepte, ein toller Hut, tollen Accessoires, toll duften usw.);

- використання великої кількості “модних”, частотних у розмовній мові слів і виразів, багато з яких є неологізми в рекламних текстах. Творці реклами часто використовують молодіжну лексику у текстах, наприклад: *Top Qualität*, *Top Preise*, *Slogans*, *Marketing* тощо;

- англіцизми: *Make-up*, *Lotion*, *Conditioner*; *Fashion*, *Dress*, *Boots*, *Sweater*, *Blazer*, *T-Shirt*, *Jeans*, *Look* (neuer Look, der Kreativ-Look, die Looks von Marilyn Monroe, der Vintage-Look, der Jet-Set-Look, ein bisschen Charleston-Look, Retro-Look, New-Look, feminine Look, Couture -Look, glamouröse Look usw.); *Party* (die Luderpark-Party, Partyreihe, Party-Ableger, Partywelt, Partypeople, Technoparty, Outdoor-Party usw.); *Star* (Star-Model, Star-Fotograf, Star-Visagistin, Star-Architekt, Cabaret-Star, die Aromastars, Pultstar; Star-Frühstück usw.); *WC*, *Apartment*, *Lift*, *Center*; *Fast food*, *Bar*, *Chips*, *Brandy*, *Cream*, *grillen* тощо;

- наявність багатой системи синонімів наприклад: *geil/ cool/ super* — круто;

- образність мовних засобів, а саме: стислість сленгізмів, повтори, мовна ритмізація, рима, алітерація, поєднання звуків, гра слів, сленгові словосполучення та вирази, наприклад:

Hallöchen! — Привіт! (Приветик!)

Na? — Ну як ти?
Heraus damit! — Кажі вже! (Викладавай!)
Das passt schon! — Піде!
Alter! — Старий! / Дружище! (звернення)
Sao! — Бувай!
Her damit! — Давай вже!
Jein (=Ja+Nein) — Та ні, напевно
Ne / nö (*від nein*) — Не-а!/Ні!
Hä / hö? — Що? (Чого? (подив))
Mensch! / Ach Mensch! — Ну як не соромно! Ну що ж це таке!
Krass! — Жесть!
Doof! — Безглуздо! / Тупо!
Siehste!? (=siehst du?) — Ось бачиш!?
Gönn dir! — Відірвись на повну!
der Bierzeps (=Bier+Bizeps) — пивний біцепс (пивний «животик»)
So ein Mist! — Блін!
Hau ab! — Котись звідси!
Das ist abgefahren! — З глузду з'їхати!
Komm mal klar! — Заспокойся!
Was laberst du da? — Що за нісенітницю ти там верзеш?
Das weiß nur der liebe Gott! — Це тільки господу богу відомо!
Scher dich zum Teufel! — Іди до біса!
Du kannst mich mal! — Та пішов ти!
Der Typ war total assi drauf! — Цей тип був абсолютно ненормальним!
Ich bin am Ende. — Я виснажений.
Nein, danke! Ich bin voll! — Ні, дякую! Я ситий!
Ich muss für kleine Mädchen. — Мені треба в туалет.
Ich bin so sauer! — Я такий розлючений!
Das ist kein Grund zum Trübsal blasen! — Це не причина для скиглення / хандри!
Ich bin ja nicht auf den Kopf gefallen! — Я далеко не дурень!
Lass mich doch! — Відчепися від мене!
Er hat den ganzen Tag verpennt! — Він проспав (продрих) весь день!
Es geht ihr dreckig! — У неї погані справи (все хреново)!
Jetzt steht ihr das Wasser bis zum Hals. — Вона зараз на межі (в критичному стані).
über den Durst trinken — напиватися (до чортиків)

Das Wetter ist heute total beschissen. — Погода сьогодні зовсім огидна.

Bist du bescheuert? — Ти що зовсім божевільний?

Підсумовуючи вище сказане слід зазначити, що в наш час важливо знати мову не лише класичного характеру, а й знатися на слензі, який є особливим пластом лексики, що включає жаргонізми, різні професіоналізми, колоквиалізми, образні слова і висловлювання, абрєвіатури та ін. Таке різноманіття джерел поповнення словника сленгу тягне за собою появу великої кількості лексичних одиниць, які класифікуються для зручності і їх поділяють на загальний сленг, що включає в себе загальнозрозумілі, які часто використовуються в розмовній мові образні слова і вирази з емоційно-оцінним забарвленням, що виступають синонімами літературним словам і словосполученням, і спеціальний, що містить слова та вирази того чи іншого професійного чи групового жаргону.

Сленг – таємна закрита мова, вигадана всередині малої соціальної групи, зазнає постійних змін та залежить від багатьох факторів, з часом розкривається, стаючи загальнодоступним, тому слід вміти відрізнити сленг німецькомовної молоді, особливості та характерні риси якого наведені в даній статті, від загальноповживаної лексики.

Список використаних джерел:

1. Кондратюк О. І. Молодіжний сленг як мовне явище. *Молодіжні субкультури*. Львів : Незалежний культурологічний часопис «І», 2005. № 38. С. 135–141.
2. Поздняков О. В. Номінативні процеси в сучасному німецькому молодіжному слензі (системно-квантитативне дослідження словників і періодичних видань) : дис. ... канд. філ. наук : 10.02.04 «Германські мови». Івано-Франківськ, 2010. 216 с.
3. Христенко О. С. Німецький молодіжний сленг: лінгвокогнітивний та соціолінгвістичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2009. 20 с.
4. Шапочкіна О. В. Дефініційна характеристика молодіжного сленгу сучасної німецької мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер.: Філологічна. Острог : Національний ун-т «Острозька академія», 2013. № 38. С. 140–141.
5. Androutsopoulos J. *Deutsche Jugendsprache: Untersuchungen zu ihren Strukturen und Funktionen*. Frankfurt a. M., Berlin, Bern, New York, Paris, Wien: Peter Lang Verlag, 1998. 684 S.
6. Ehmman H. *Ein paar Facts voraus: Voll konkret: Das neuste Lexikon der Jugendsprache*. München : Beck, 2001. S. 303.
7. Elsen H. *Neologismen. Formen und Funktionen neuer Wörter in verschiedenen Varietäten des Deutschen*. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 2004. 199 S.
8. Henne H. *Jugend und ihre Sprache: Darstellung, Materialien, Kritik*. Berlin : Walter de Gruyter, 2011. 399 S.
9. *Kleines Wörterbuch der Jugendsprache* / [unter Leitung von M. Heinemann]. 2. Auf. Leipzig : Bibliographisches Institut, 1990. 122 S.
10. Neuland E. *Jugendsprache*. Tübingen, Basel : Fraucke Verlag, 2008. 222 S.

11. Reinke M. Jugendsprache. *Tendenzen der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen : Niemeyer, 1993. S. 295-322.
12. Schlobinski P. Jugendliche und „ihre“ Sprache. Sprachregister, Jugendkulturen und Wertesysteme. Empirische Studien. Opladen, Wiesbaden : Westdeutscher Verlag, 1998. 236 S.

Sachartschenko Snizhana. Merkmale des Jugendwortschatzes der Deutschen Sprache

Der Artikel untersucht das Konzept des Jugendwortschatzes in der deutschen Sprache und gibt seine charakteristischen Merkmale und Kategorien an. Der Autor liefert Beispiele, die nach einer praktischen Analyse von Texten und unter Berücksichtigung deutscher Zeitschriften eine tatsächliche Bestätigung dieser Forschung darstellen. Diese Beispiele werden Ihnen helfen zu lernen, Slang – eine geheime, geschlossene Sprache, die innerhalb einer kleinen sozialen Gruppe erfunden wurde, die im Laufe der Zeit enthüllt wird und öffentlich verfügbar wird – von allgemein verwendetem Wortschatz zu unterscheiden.

Stichwörter: Umgangssprache/Slang, Jargon, Kategorien, Gruppen, Jugendwortschatz, deutsche Sprache.

УДК (811.161.2+811.111):'276(045)

Леонова Г.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Тимченко В. О.,

вчитель української мови та літератури

КГ №8 КМР

ШЛЯХИ УТВОРЕННЯ ЖАРГОНІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Стаття призначена для розгляду особливостей жаргонізмів в українській та англійській мовах, як стилістичну марковану лексику; для дослідження метафори як основну модель творення жаргонної лексики; для порівняльного аналізу семантичного способу творення жаргонізмів англійської та української мов.

Ключові слова: англійська мова, українська мова, жаргонізми, порівняльний аналіз.

У середні століття такі письменники, як Джефрі Чосер, Вільям Кекстон, Вільям Малмесбері виявили територіальні відмінності в вимові і діалектах. Саме це стало першим визначенням поняття «Жаргон». Однак сучасне значення поняття «жаргон» виник не раніше XVI-XVII століть.

В кінці XVI століття з'явився англійський кримінальний жаргон. Це був новий вид мовлення, застосовуваний злочинцями і шахраями в питних закладах і гральних закладах.

Спочатку англійська кримінальний жаргон вважався закордонним. Так, багато вчених припускали, що він або зародився в Румунії, або мав деяке відношення до французької мови. Але, не дивлячись на поширення мови, кримінальний жаргон формувався дуже повільно. Практично з чотирьох мільйонів чоловік, котрі розмовляли англійською, тільки десять тисяч чоловік вживали кримінальний жаргон. У XVIII столітті вчителі переконували власних вихованців в тому, що англійський кримінальний жаргон є неправильним з точки зору англійської мови. Відштовхуючись від цього, він став вважатися табу.

Існує кілька робіт, присвячених саме злодійській мові, які датуються XV-XVI століттями.

У словнику Т. Кармія можна знайти:

1) метафоричні вирази: «smelling – chete» – «ніс», «crashing – chetes» – «зуби», «caster» – «пальто», «gygger» – «двері», «famble» – «рука»;

2) жаргонізми, в основному іноземні запозичення «хліб» (пор. лат. «Partis»), «cassons» «сир» (пор. Лат. «Caseus»), «bunge» «гаманець» (з нід.) [29, с. 405].

Пізніше послідували численні роботи, в яких, поряд з жаргоном, застосовувалася «жаргонна» лексика. Серед них особливо виділяються: Greene R. «A notable discovery of coosnage» (тисячі п'ятсот дев'яносто одна); Th. Dekker «The shoemaker's holiday» (1599); R. Head «Canting academy, or villainies discovered» (1674); «The dictionary of the canting crew, ancient and modern, of gypsies, beggars, thieves», London, 1699.

На сьогоднішній день немає єдиної думки щодо інтерпретації поняття «жаргон». Воно не містить термінологічної точності, і різні мовознавці мають на увазі під ним різні трактування. Численні словники пропонують різні тлумачення цього поняття. Наприклад, «Oxford Dictionary & Thesaurus of Current English» дає наступне визначення: «... a type of language consisting of words and phrases that are regarded as very informal, are more common in speech than writing, and are typically restricted to a particular context or group of people» – «тип мови, що складається зі слів і фраз, які розглядаються як дуже неформальні, частіше зустрічаються в мові, ніж у письмі, і, як правило, обмежені певним контекстом або групою людей»

Одне з визначень того, що таке жаргон, звучить наступним чином: це специфічний набір новоутворених лексем або передача вже існуючим

додаткових смислових відтінків, які вживаються обмеженим колом осіб і малозрозумілі іншим носіям мови. У зв'язку з цим виділяють жаргон професійний, соціальних груп, вікових і т. д.

Сам термін був придуманий не так давно, на початку ХІХ століття. Особливий тип мови, який вклинюється в літературну мову, залишаючи в ній власні малопривабливі сліди. Звичайно, визначення дане образне, але велика частка істини в ньому є.

Як і в літературній мові, найбільш регулярної моделлю метафоризації є базова соціальна макромодель: джерело і мішень перенесення належать до однієї (соціальної) макросистемі, функціонально подібні, проте «при формуванні переносних значень відбувається своєрідне метафоричне розширення: зберігається основна якісна характеристика особи, тип відносин і залежностей, але при цьому змінюється сфера докладання цих ознак».

Специфіка жаргонної реалізації даної макромоделі полягає в тому, що в ній регулярно, як і в предметній сфері, присутній мовна гра, пов'язана з перенесенням, побудованому на оксюморон, часто антонимическую, – сигнифікативная або прагматичному невідповідність соціальних характеристик джерела і мішені метафоризації.

Не менш яскравою особливістю жаргонної метафоричної системи стає регулярне співвіднесення соціальних реалій різних епох, держав з певним типом соціальних і особистісних характеристик.

Семантична класифікація передбачає групування метафор по тематичній приналежності допоміжного суб'єкта (тобто відповідно до тематичної соотнесенностью порівняння, що лежить в їх основі). Так, виділяють наступні типи метафор:

1. Анімалістична (або зооморфна) метафора заснована на порівнянні з твариною. Таке порівняння може бути реалізовано способами словотворення, в результаті чого виникають авторські неологізми.

2. В основі антропоморфної (або антропоцентричної) метафори лежить порівняння предметів, рослин, тварин з людиною.

3. Просторова (або, орієнтаційна) метафора заснована на аналогії з будь-яким виміром простору, також з простором може порівнюватися час.

Жаргонна лексика часто застосовується у різних сферах, серед яких можна виокремити військову сферу діяльності, медичну сферу, сферу щодо приготування їжі, а також чимало метафор жаргонної лексики застосовуються у побуті (саме позначення побутових речей) та інше.

Варто також додати, що метафоризація жаргонної лексики досить поширена у поезіях та ряду творів у міфології. Тобто, жаргонна лексика проявляється не лише при живому спілкуванні, а й при відображенні тих чи інших творів мистецтва, в основному літературі.

Таким чином, в українській та англійській мовах жаргонна лексика є дуже поширеним, і навіть звичним явищем. Метафори, що використовуються при такому спілкуванні і частиною жаргонної лексики і відображають її як особливу словесну форму мовних одиниць.

Відомо, що будь-яка полісемічності мовної одиниці запозичується лише в одному з її значень. Саме це явище лежить в основі семантичної асиміляції. Звісно ж, що подальші зміни, що відбуваються в семантичній структурі запозиченої мовної одиниці, слід, швидше, визнати фактом розвитку значення даної одиниці в рамках нової мовної системи, а не ознакою асиміляції.

Варто зауважити, що порівняльний аналіз за часту проводять на основі частин мови. Сфера функцій, що включає поняття «частина мови», використовуються в якості основи або платформи для забезпечення контрастного граматичного аналізу частин мови в обох згаданих мовах.

Частина мови – це клас лексем, що характеризують:

- 1) його лексико-граматичне значення,
- 2) його лексико-граматичні морфеми (елементи побудови стебла),
- 3) його граматичні категорії або парадигми,
- 4) його сумісність,
- 5) його функції у реченні.

Тому варто представити контрастивний аналіз іменника як частини мови з використанням п'яти ознак згадані вище використовуються як *tertia comparationis*.

Іменник як частина мови в англійській та українській мовах містить такі ознаки:

1. Лексико-граматичне значення слова «суттєвість», подібне в обох мовах.
2. Типові морфеми стволоутворення. Англійською мовою: *program-ist*, *learn-er*, *friend-ship*, *development-ment* тощо.

Український іменник має набагато більшу різноманітність лексико-граматичних морфем порівняно з його англійський аналог. Особливістю української мови є також багатство «суб'єктивної оцінки» (зменшувальна) суфікси, як у хлопчатко, котик, моріжечок тощо. За даними І.В. Корунець, кількість лише зменшувальних суфіксів, що утворюють іменники, цілих, що не порівнюється з англійськими суфіксами.

Отже, ми розкрили «жаргонізм» як стилістичну марковану лексику. Таким чином, визначили, що жаргонізми (жаргонна лексика) – це слова, вживання яких властиво людям, що створюють відокремлені соціальні групи. Слова і вирази, які у мові людей, пов’язані певним родом діяльності, способом проведення часу та ін.

Дослідили метафору як основну модель творення жаргонної лексики. Жаргонізми широко використовуються в сучасному мовному побуті. За свідченням лінгвістів, жаргонні слова і звороти – не рідкість і в літературній мові. Спочатку жаргонна лексика проникає в усно-розмовну мову, потім в засоби масової інформації, потім в публіцистику, публічні виступи політиків, депутатів і письменників.

Проаналізували творення жаргонізмів шляхом запозичення із інших мов. Як відомо, необхідною умовою запозичення іншомовних слів вважається наявність контакту мови-приймача з мовою-донором. Однак, в основі сучасного процесу запозичення, коли основним шляхом переходу слів з однієї мови в інші є письмовий шлях, запозичення не слід розуміти тільки як результат територіального контакту двох сусідніх або проживають на одній території народів.

Провели порівняльний аналіз семантичного способу творення жаргонізмів англійської та української мов.

Таким чином, «англійська мова – це ланцюг запозичень» [Цит. по 4, с. 56], яка в слідстві привела до численних завоювань. З кожним завоюванням англійську мову все більше і більше збагачували іншомовними словами, тому завоювання і є однією з головних причин виникнення запозичень.

Список використаних джерел:

1. Панько Т. І. Від терміна до системи. Львів : Світ, 2019. 147 с
2. Попова Н. О. Аспекти лінгвістичних досліджень чужомовних запозичень в українській мові. *Вісник Міжнародного Слов'янського університету*. Серія : Філологія. Харків : МСУ, 2013. Т. IV, № 1. С. 48–52.
3. Словник української мови: в 11 томах. URL : <http://sum.in.ua/s/Argho> (дата звернення : 10.05.2021).
4. Старченко Я. Сучасна жаргонологія й словотвірні інновації в жаргонах української мови (до постановки питання). Донецьк : ДонНУ, 2018. Вип. 23. С. 93–97.
5. Словник української мови : в 11 тт.. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 2. 509 с.
6. Словопедія. URL : <http://slovopedia.org.ua/39/53402/260814.html> (дата звернення : 12.05.2021).

7. Старченко Я. Сучасна жаргонологія й словотвірні інновації в жаргонах української мови (до постановки питання). Донецьк : ДонНУ, 2018. Вип. 23. С. 93–97.

Leonova Hanna, Tymchenko Viktoriia. Ways of formation of jargonisms in the Ukrainian and English languages

The article is intended to consider the peculiarities of jargonisms in the Ukrainian and English languages, as stylistic marked vocabulary; for the study of metaphor as the main model of creation of slang vocabulary; for a comparative analysis of the semantic method of creating jargonisms in the English and Ukrainian languages.

Key words: English language, Ukrainian language, jargonisms, comparative analysis.

УДК 811.112.2'373.611(045)

Мирошніченко Д.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Рибалка Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРЕННЯ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

У статті розкриваються особливості словотвору в сучасній німецькій мові. Автор акцентує увагу, що саме словотворення є найважливішим шляхом розвитку та збагачення словника, причому шляхом, що істотно відрізняється від інших способів розвитку та наслідування словникового складу, а також аналізує такі словотворчі моделі сучасної німецької мови, як модель кореневих слів, модель безаффіксного (імпліцитного) словотвору, префіксна, суфіксальна модель та модель словоскладання.

Ключові слова: словотвір, словотвірна морфема, словотворчі моделі, семантичне явище, німецька мова.

Перебуваючи в постійному русі, мова безперервно розвивається, удосконалюється, маючи своє сьогодні, минуле і майбутнє. Збагачення словника - це один з найважливіших факторів розвитку мови, свідчення його динамічного характеру. Лексика мови знаходиться в стані безперервної зміни відповідно до мовних законів. З розвитком суспільства з'являються нові предмети, явища, вони відображаються в нових словах і нових значеннях.

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується підвищеним інтересом до вивчення словотворення. Піднімаються питання про статус словотворчих одиниць, про словотворчі значення і т.д. Словотвір – розділ

мовознавства, що вивчає всі аспекти створення, функціонування, будови та класифікації похідних і складних слів.

Питаннями словотворення в різний час займалися вчені - мовознавці, такі як Бодуен де Куртене, Л. Щерба, В. Виноградов, Ф. Фляйшер [7], М. Степанова [5], Якоб Грім, Ф. Беккер, В. Чуваєва, В. Хенце [8], Є. Матер, І. Ербен [6] та інші.

Наука про словотворення німецької мови формувалася в руслі граматичного вчення з його орієнтацією лише на історичний, описово-емпіричний підхід до вивчення мовних явищ. Незважаючи на змішування синхронії та діакронії, схильність до простої фіксації мовних даних і, як наслідок, недостатньо повне висвітлення їх системної організації, у працях учених зібрано багатий фактичний матеріал та зроблено перші кроки на шляху до трактування словотворчих явищ на основі наукової теорії.

Одними з найважливіших етапів у розвитку німецького словотвору, як за практичною, так і теоретичною значимістю, став структурно-семантичний або описово-класифікаційний підхід до дослідження словотвірних одиниць. Дивлячись на це, мета статті полягає у визначенні особливостей словотвору в сучасній німецькій мові.

Слова як словотворчі конструкції можуть складатися з одного компонента, що не розчленовується, або з двох і більше компонентів. Однокомпонентні слова можуть являти собою похідні одиниці без словотвірних елементів, що перейшли в іншу частину слова. Багатокомпонентні слова можуть бути утворені за допомогою префіксів, суфіксів або слововкладення, наприклад:

- *streiten / der Streit* – *сперечатися / суперечка*; *turnen / das Turnen* – *займатися фізкультурою / фізкультура* (похідний іменник, перехід дієслова в іменник);

- *das Recht / das Unrecht* – *право / неправота* (похідний іменник, утворений за допомогою префікса);

- *entschlossen / die Entschlossenheit* (похідний іменник, утворений за допомогою суфікса);

- *bringen / verbringen* – *приносити / проводити* (похідне дієслово, утворене за допомогою префікса);

- *dunkel + rot / dunkelrot* – *темний + червоний / темно-червоний* (словоскладання, з'єднання двох прикметників);

- *alt / uralt* – *старий / стародавній* (похідний прикметник, утворений за допомогою префікса);

- *der Fleiß / fleißig* – старанність / старанний (похідний прикметник, утворений за допомогою суфікса) [7].

У сучасній граматиці розрізняють наступні словотворчі моделі сучасної німецької мови:

- 1) Модель кореневих слів
- 2) Модель безафіксного (імпліцитного) словотвору
- 3) Префіксна модель
- 4) Суфіксальна модель.
- 5) Модель словоскладання [2]

Особливостями кореневих слів є нерозкладність їх основ на окремі компоненти (морфеми) та невмотивованість [3]. Істинно німецькі кореневі слова зазвичай односкладові або двоскладові (наприклад німецькі односкладові слова: *dort, hier, der Fisch, der Tisch, die Kuh, neu, klein, klug*; німецькі двоскладові слова: *der Montag, der Morgen, der Abend, oder, oben, aber, nieder, wieder* та інші). Що стосується запозичених слів з неподільними на німецькому ґрунті основами, то вони можуть складатися з великої кількості складів, які могли бути поділені в мові-джерелі, але неподільні в німецькій мові, наприклад: *das Ensemble* – ансамбль (з французької), *die Balalaika* – балалайка (з російської), *der Paparazzi* – папараці (з італійської) та інші.

Саме запозичені слова поповнюють склад кореневих слів, в той час як склад німецьких кореневих слів стабільний.

Основи кореневих слів беруть участь в словотворі через вироблення основ, а також поповнюють фонд словотворчих засобів.

Кореневі слова можуть брати участь у виробництві нових слів як основи, а можуть виступати в ролі афіксів, наприклад:

- *mehr / die Mehrheit* – більше / більшість (прислівник – основа / іменник – похідне слово, утворене за допомогою суфікса);

- *die Fahrt / die Abfahrt* – поїздка / від'їзд (іменник – основа / іменник – похідне слово, утворене за допомогою префікса).

При безафіксному утворенні нових слів відбувається перехід одних частин мови до інших (конверсії, «морфемно-синтаксичному» способі словотворення). Особливістю даної моделі є те, що у таких випадках значно складніше відрізнити похідне слово від основи, що виробляє [4], наприклад: *grün* (зелений – прикметник) / *grünen* (зеленити – дієслово) / *das Grün* (зелений колір, зелень – іменник).

Префіксна модель словотворення характеризується формально тим, що при такому утворенні слів словотвірний елемент займає місце перед коренем

слова, що виробляє, надаючи значенню вихідного слова нових ознак (постачання, видалення, заперечність, посилення і т.д.) – це так звана семантична сутність даної моделі.

Для німецьких префіксів характерний їх чіткий розподіл на іменні та дієслівні і хоча число німецьких префіксів невелике, але більшість з них багатозначні, тобто висловлюють різні категоріальні ознаки.

Дана модель може бути представлена в:

- дієсловах: *kleiden – bekleiden, laufen – entlaufen, brennen – verbrennen* (конкретизація), – *aufen – verkaufen, mieten – vermieten* (протилежність), *treiben – wegtreiben* (посилення);

- іменниках: *Ruhe – Unruhe, Großvater – Urgroßvater, Ton – Misston, der Mensch – der Unmensch* (протиставлення якості);

- прикметниках: *gelaunt – missgelaunt, alt – uralt* (посилення), *freundlich – unfreundlich, behaglich – missbehaglich, ruhig – unruhig* (заперечення якості).

Суфіксальна модель представлена у всіх частинах мови. При суфіксальному утворенні слів словотвірний елемент слідує за коренем, розширюючи значення слова, що виробляє.

Багато німецьких суфіксів багатозначні, тобто здатні виражати різні семантичні категорії (наприклад: суфікс *-er* позначає різні відтінки значення осіб, неживі предмети, дію; суфікс *-heit* має основні значення стану і збірності з подальшими підрозділами і т.д.). Крім того більшість суфіксів спеціалізовані відносно певної частини мови і мають здатність переводити одну частину мови в іншу, наприклад:

- *der Kleber / klebrig – клей / клейкий* (насичення якістю, перехід іменника в прикметник);

- *der Genosse / die Genossenschaft – товариш / товариство* (збиральність);

- *der Apfel / das Äpfelchen – яблуко / яблучко* (зменшувальність);

- *fahren / der Fahrer – водити, їхати / водій* (обличчя, що робить дану дію)

– перехід дієслова в іменник і навпаки: *der Lehrer – lehren*;

- *echt / die Echtheit – справжній, справжній / справжність* (якість, перехід прикметника в іменник);

- *entschlossen / die Entschlossenheit – рішучий / рішучість* (стан);

- *zehn / der Zehner – десять / десяток* (збиральність, перехід числівника в іменник) і навпаки: *der Zwanziger – zwanzig*.

Словоскладання – поєднання двох компонентів – дуже поширений спосіб словотворення у німецькій мові, причому продуктивність його безперервно зростає. Зазвичай перший компонент складного слова є визначенням до другого

компонента, розкриває його властивості, якості або особливості, а другий компонент дає загальну морфологічну і семантико – категоріальну характеристику з'єднання. Однак є такі випадки, коли компоненти складних слів один одного не визначають, наприклад:

- *das Fenster + der Rahmen = der Fensterrahmen / вікно + рама = віконна рама;*

- *der Baum + der Stamm = der Baumstamm / стовбур дерева* (в наведених прикладах перший німецький іменник визначає другий);

- *hell + braun = hellbraun / світлий + коричневий = світло-коричневий* (перший прикметник передає відтінок другого, що є основним);

- *Tischlein+deck+dich! = das Tischleindeckdich / Столик + накрійся! = скатертину-самобранку* (в даному прикладі імперативний вираз складається із іменника, дієслова та займенника, тобто компоненти один одного не визначають) [5].

Підсумовуючи все вище сказане ми дійшли висновку, що словотвір слугує саме для утворення нових слів, використовуючи дуже багато різних засобів, що допомагають збагачувати лексичний склад мови та знаходити нові шляхи для її поповнення, тому словотвір - це невід'ємна складова кожної мови і його вивчення має важливе значення для розгляду мови як на сучасному етапі його розвитку, так і з історичної точки зору.

Німецька мова має різні способи словотвору і знайомство із законами та засобами словотвору надає істотну допомогу в оволодінні іноземною мовою. В іменників до продуктивних способів словотворення відносяться словоскладання, префіксація, суфіксація та модель імпліцитного словотвору: у дієсловах – префіксація, словоскладання та деривація; у прикметниках – суфіксація, словоскладання та префіксація.

У граматиці німецької мови є багато особливостей, головною з яких є домінуюча позиція словоскладання серед способів словотвору всіх частин мови. Але система словотвору німецької мови багато в чому схожа на систему словотвору інших мов, наприклад, словотвірні системи української та німецької мов мають чимало спільного, зокрема, їм обом властиві такі словотвірні способи, як словоскладання та афіксація (додавання префіксів та суфіксів). Тут слід зазначити, що словоскладання розвинене у німецькій мові незмірно більше, ніж в українській мові.

Велика кількість частин слів дозволяє збирати різні слова, часом дуже значно змінюючи сенс слова. Саме тому всім, хто вивчає німецьку мову, необхідно розбиратися в словотворенні адже часом незнайоме слово легко

зрозуміти, знаючи значення кореня і розуміючи характерний відтінок, який може надати йому суфікс або префікс.

Список використаних джерел:

1. Вашунин В. С. Субстантивные сложные слова в немецком языке. М. : Высш. шк. 1990. 158 с.
2. Земская Е. А. Словообразование как деятельность. М. : КомКнига. 2005. 264 с.
3. Зуев А. Н., Мошанова І. Д., Мурясов, Р. З. Словник словотворчих елементів німецької мови. М.: Російська мова. 2000. 536 с.
4. Левковская К. А. Словообразование современного немецкого языка. *Вопросы языкознания*. 1995. № 1. С. 151–154.
5. Степанова М. Д., Фляйшер В. Теоретичні основи словотворення у німецькій мові. М.: Вища школа. 1984.
6. Erben J. Einführung in die deutsche Wortbildungslehre. Berlin: West. 1975.
7. Fleischer W. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. Leipzig: Bibliographischesinstitut. 1974. P. 237–296.
8. Henzen W. Deutsche Wortbildung, Aufl.: Tübingen, 1965.

Myroshnychenko Daria. Features of word formation in the German language

The article reveals the peculiarities of word formation in the modern German language. The author emphasizes that word formation is the most important way of developing and enriching the dictionary, and a way that is significantly different from other ways of developing and imitating the vocabulary, and also analyzes such word-forming models of the modern German language as the model of root words, the model of affixless (implicit) word formation, prefix, suffix model and word formation model.

Key words: word formation, word-forming morpheme, word formation models, semantic phenomenon, German.

УДК 81'25'373.7=030.112.2=161.2(045)

Мирошниченко Д.

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Рибалка Н. В.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

У статті розкривається поняття фразеологізмів та особливостей їх перекладу з німецької на українську мову. Автор аналізує такі способи перекладу фразеологізмів, як

еквівалент, аналог або описовий переклад, вільний опис, калькування та комбінований та зазначає, що знання таких нюансів значно спростить роботу перекладача та підвищить якість його послуг.

Ключові слова: переклад, фразеологізми, способи перекладу, еквівалент, аналог, описовий переклад, калькування, німецька мова, українська мова.

Художній переклад у наш час є важливою складовою культурного розвитку. Так, через твори інших країн читач має змогу подивитися «зсередини» на побут, мислення, світогляд або навіть історичні картини з життя тих чи інших народів. Для цього важливо зберігати цілісність таких творів, їх неповторність та національну ідентифікацію. Але не менш важливо для перекладача знайти ті самі слова та формулювання, що дозволять вітчизняному читачу зрозуміти задум закордонного автора, значення конкретної лексичної одиниці. Особливо важливо знайти такі слова для перекладу фразеологізмів [1].

Фразеологізми являють собою сталі вирази, неподільні лексичні елементи і при доречному їх застосуванні, поживляють та прикрашають мову, є важливим будівельним матеріалом будь-якої мови. Виникнення подібних одиниць у мові пов'язані з прагненням яскравіше висловити те, що було виражено іншими засобами. Такі вирази мають єдине значення до того ж, дуже часто незалежне від значень слів, які їх складають, а тому фразеологізми не можна перекладати дослівно. Дуже часто вони мають виражену національну складову, що робить неможливим підбір ідентичних українських фразеологізмів у процесі перекладу. Тож, дійсно, виявити у тексті сталі вирази і передати їх значення українською мовою є складною роботою [6].

Серед лінгвістів, що вивчали проблеми перекладу німецьких фразеологізмів українською мовою виділяють: А. Райхштейна, С. Влахова, М. Демського, Я. Рецкера, А. Вурма, В. Карабана, С. Муніци, А. Куніна, В. Комісарова, С. Флоріна, М. Шадріна, Д. Долгополова, Л. Бархударова, О. Мартинкевича, М. Умарходжаєва.

У своїх роботах лінгвісти використовують різні варіанти перекладу: буквальний переклад (транслітерація, транскрипція, калькування, семантичний неологізм) та функціональний переклад (еквівалент, функціональний аналог, описовий переклад).

У перекладі фразеологізмів з іншої мови зазвичай використовують еквівалент, аналог або описовий переклад, рідше – калькування або семантичний неологізм, через прагнення максимально зберегти стилістичні та змістові особливості оригінального тексту.

Для розгляду особливостей перекладу доцільно поділити німецькі фразеологізми на групи та розглянути приклади перекладу кожної.

Перша група: фразеологізми, що мають українські відповідники, такі, що співпадають і за значенням і за формою, можна просто замінити еквівалентом. Наприклад:

- *Ein Kalb darf kein Kalb bleiben* – не весь час теляті телятком бути;
- *Das Hundleben* – собаче життя;
- *Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm* – яблуко від яблуні недалеко падає;
- *Eile mit Weile* – хто спішить, той людей насмішить;
- *Leben wie Hund und Katze* – жити як кішка з собакою; [1]
- *Mit dem Feuer spielen* – грати з вогнем.
- *Auf dem großen Fuß leben* – жити на широку ногу;
- *Die Katze im Sacke kaufen* – купити kota в мішку; [5]
- *Gegen den Strom schwimmen* - плисти проти течії; [6]
- *Im siebenten Himmel sein* – бути на сьомому небі [4].

Друга група: фразеологізми, що мають аналоги в українській мові, тобто повністю збігаються за значенням, але різняться формою. Наприклад:

- *Eine Bieneflei an den Tag legen* – працювати як бджола;
- *Alte Liebe rostet nicht* – старий друг краще нових двох;
- *Alter Hase* – стріляний горобець;
- *Als blinder Passagier raisen* – їхати зайцем;
- *Du hast wohl einen Vogel* – не всі вдома;
- *Bei der Katze den Schmer abkaufen* – піймати облизня; [1]
- *Rom wurde nicht in einem Tage erbaut* – Київ не відразу збудований; [5]
- *Es mit j-m zu tun haben* – мати справу з кимось;
- *Im schlimmsten Fall* – на худий кінець.
- *Das du nicht absagst* – ні пір'я ні луски [3].

Третя група представляє собою фразеологізми, українські аналоги та еквіваленти яких відсутні. Тоді передати їх значення доречно вільним описом. Наприклад:

- *Kein bunter Hund schaut dich an* – нікому не потрібний;
- *Der Wolf stirbt in seiner Haut* – невиправний;
- *Mein Name ist Hase* – бути байдужим до чужого горя;
- *Auf dem Hund sein* – дуже бідний;
- *Der Kuh das Kalb abfragen* – велика наглість; [1]

• *Sich auf das Hosenboden setzen* – засісти за уроки, узятися за навчання;
[5]

- *Ein alter Hase* – той, хто має великий досвід; [3]
- *Die Luft ist rein* – можна нічого не боятися; [4]
- *Leben in die Bude bringen* – приносити пожвавлення у компанію; [2]
- *Um ein Butterbrot kaufen* – купити щось дуже дешево. [6]

Четверту групу складають фразеологізми, які є складними для розуміння українському читачеві. У такому випадку при перекладі можна використати калькування і замінити складні образи образами з української мови. Наприклад:

- *In Rom tu, was Rom tut* – У чужий монастир зі своїм уставом не лізь;
- *Die Ziege ist satt und der Kohl unberührt* – І вовки ситі, і кози цілі;
- *Morgenstunde hat Gold im Munde* – Хто рано встає, тому Бог дає;
- *Boser Gewinn fñhrt bald dahin* – Чужим добром не забагатієш [6].

І останній вид перекладу – комбінований. У такому випадку за описовим або калькованим перекладом пишуть аналог українською для порівняння. Наприклад:

- *An der Spitze sein.* – бути на чолі, очолювати; [6]
- *Däimchen drehen* – вертити великими пальчиками, плювати у стелю [3].

Отже, розглянувши наведені приклади, можна сказати, що фразеологізм має перекладатися як єдине ціле, зі збереженням свого значення і оригінального емоційного забарвлення, не дивлячись на те, є в українській мові повний еквівалент для нього чи ні.

Фразеологізми використовуються у різній літературі і їх коректний переклад допомагає зрозуміти читачеві рівень виразності мови автора, його жарти, гру слів, а іноді і зміст речення. Саме через це правильний переклад фразеологізма є важливим вмінням для будь-якого перекладача.

Знання таких нюансів є важливим для майбутньої роботи у сфері перекладів, адже фразеологізми є частиною будь-якої мови і їх некоректний переклад може істотно вплинути на сенс тексту, і значно спростить роботу перекладача та підвищить якість його послуг.

Список використаних джерел:

1. В'юн Ю. О. Проблема адекватного перекладу. Переклад фразеологічних одиниць з німецької мови [Електронний ресурс]. 2019. UR: <https://vseosvita.ua/library/problema-adekvatnogo-perekladu-pereklad-frazeologichnih-odinic-z-nimeckoi-movi-174579.html>
2. Демидкина Е. А. Особенности и приемы перевода на русский язык немецких фразеологических единиц и паремий с компонентом «Leben». *Вестник ВГУ*. Серия:

Лингвистика и межкультурная коммуникация. 2007. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-i-priemy-perevoda-na-russkiy-yazyk-nemetskih-frazeologicheskikh-edinit-i-paremiy-s-komponentom-leben> .

3. Мазур О. Прийоми перекладу фразеології газетних статей спортивної тематики з німецької мови на українську [Електронний ресурс]. Вольвач. 2013. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/444>.

4. Ніколащенко Ю. А. Формування навичок перекладу фразеологізмів у майбутніх перекладачів (на матеріалі німецької мови). [Електронний ресурс]. *Молодий вчений*. № 6 (70). 2019. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/6/70.pdf>.

5. Райкова О. М. Переклад фразеологізмів з німецької мови на українську [Електронний ресурс]. 2016. URL: <file:///C:/Users/PrncssStrwbrr/Downloads/2126-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-4289-1-10-20160405.pdf.8>

6. Сукманюк Т. П. "Особенности перекладу фразеологізмів з німецької мови на українську." URL: <http://eprints.zu.edu.ua/26311/1/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D1%96%D1%82%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%202017%20%282%29.pdf#page=182>

Myroshnychenko Daria. Phraseologisms and methods of their translation from German to Ukrainian

The article reveals the concept of phraseologisms and the features of their translation from German to Ukrainian. The author analyzes such methods of translation of phraseological units as equivalent, analog or descriptive translation, free description, tracing and combined, and notes that knowledge of such nuances will greatly simplify the translator's work and increase the quality of his services.

Key words: translation, phraseologisms, methods of translation, equivalent, analog, descriptive translation, tracing, German language, Ukrainian language.

УДК 811.112.2'25:81'36(0450)

Прокопенко Є.,

студент

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Рибалка Н. В.

ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

В статті розглядаються можливості перекладу стилістичних конструкцій претеритального німецького кон'юнктиву на українську мову. Автор аналізує типові випадки

вжитку другого кон'юнктиву в німецькій мові на наочних прикладах простих реченнях. Значна увага приділяється труднощам вибору правильної форми минулого часу при перекладі на німецьку мову, в якій необхідне певне поєднання часових форм, які невластиві українській мові, що іноді може представляти ускладнення для перекладача.

Ключові слова: граматичні особливості, претерітальний кон'юнктив, лексико-граматичні структури, німецька мова, переклад.

Будь яка мова – це універсальна знакова система, якщо говорити про літературну офіційну мову, та яскрава суміш діалектів, які вподобують різні регіони та прошарки населення окремої країни. Мова як інструмент професійної діяльності в галузях освіти та перекладу вимагає від фахівців знань як літературної, так і інших підвидів мови, адже переклад з німецької мови, є непростю справою саме через її багатоваріантність. Труднощі, які виникають під час перекладу тексту з німецької мови на українську, пов'язані з невідповідністю лексичних і граматичних структур цих мов. Саме через це перекладач перебуває у процесі постійного пошуку найбільш відповідних варіантів перекладу. Підібрати стовідсоткові відповідники іноді стає майже неможливим, саме тому, найголовнішим завданням кожного перекладача, є пошук найбільш вдалого синоніма в українській мові, який відображає більшість смислового навантаження висловлювання німецькою мовою.

Проблемою перекладу займалися багато вітчизняних лінгвістів та перекладачів-практиків, серед яких варто відзначити В. Карабана, Т. Кияка [1; 2], А. Науменко [2], О. Огуя [2; 3], А. Міщенко.

Переклад – це засіб міжмовної комунікації. Перекладач робить можливим обмін інформацією між людьми, що говорять на різних мовах, створюючи на мові перекладу комунікативно рівноцінний оригіналу текст. Але цей переклад не повністю тотожний оригіналу. Можуть спостерігатися незначні розбіжності у формі викладу або в змісті, що викликано обмеженнями, що накладаються формальними і смисловими відмінностями між німецькою та українською мовами.

Саме виконуючи переклад з німецької на українську мову і навпаки, необхідно враховувати деякі специфічні особливості німецької мови. Як і в будь-якій іншій мові, перші труднощі для перекладача становить вибір правильного значення багатозначного слова. Навіть основа слова в німецькій мові може мати досить різні значення в залежності від тематики, в якій вживається. Так, німецьке слово *der Zug* – це і поїзд, і процесія, і сам процес руху, а в технічному словнику – повітряна тяга, струмінь, витяжний штамп, сила натягу і т.д. Всі ці значення об'єднані досить великою загальною схемою, яку перекладач повинен розуміти

швидше інтуїтивно, ніж на рівні завчених словникових значень. При цьому необхідність знайти більш конкретну українську відповідність вимагає від перекладача обов'язкове знання тематики, особливо при виконанні складного перекладу.

До складнощів, які властиві як усному, так і письмовому перекладу, можна віднести, наприклад, необхідність вибору правильної форми минулого часу при перекладі на німецьку мову. Для передачі відношення передування в німецькій мові необхідне певне поєднання часових форм, що невластиві українській мові, що іноді може представляти ускладнення для перекладача.

Ці та багато інших особливостей німецької мови створюють перекладачам додаткові труднощі і вимагають від них не тільки спеціальних знань, а й багатого досвіду перекладацької діяльності.

Для наочності проілюструємо різні значення за допомогою дієслова *aufräumen*, що означає прибирати. Претерітальний кон'юнктив взагалі зустрічається як у простих реченнях, так і в складнопідрядних реченнях, але в даній статті ми розглянемо більш детально саме випадки вживання кон'юнктиву у простих реченнях:

1. Потенціальні висловлювання, зміст яких може бути втілений у реальність: *Anna würde das Zimmer aufräumen*. – Ганна прибрала би у кімнаті.

2. Нереальні висловлювання, які вже ніколи не зможуть бути реалізовані: *Anna hätte das Zimmer aufgeräumt*. – Ганна прибрала би у кімнаті.

Як бачимо, перше та друге речення перекладаються однаково, незважаючи на той факт, що речення в мові - оригіналу мають різні граматичні значення. У першому пункті передається теперішній або майбутній час, які в німецькій мові не диференціюються. У другому прикладі речення стоїть у минулому часі.

Зверніть увагу, що відсутність певних граматичних відповідників в іншій мові може бути компенсована завдяки лексичним засобам. У цьому випадку ми можемо додати до речення прийменники часу, які дадуть змогу точно визначити час. Порівняймо такі речення:

Irma würde ihr Zimmer morgen aufräumen. – Ірма прибрала б кімнату завтра.

Irma würde ihr Zimmer jetzt aufräumen. – Ірма прибрала б свою кімнату зараз.

Якщо такі прийменники часу відсутні, то часове значення можна визначити тільки з контексту. В деяких випадках це може призвести до певних труднощів під час перекладу, тому що контекст не завжди буває однозначним, що призводить до того, що перекладач змушений трактувати текст на свій розсуд.

Проаналізуємо такий приклад. *Irma kam herein, inspizierte das Zimmer und sagte zu Stefan: "Ich würde dieses Zimmer gründlich aufräumen"*. – У наведеному прикладі час дії не конкретизовано. Однозначно можна тільки сказати, що Ірма висловлює побажання прибрати кімнату. Час події виступає на другому плані. Для передачі побажання в українській мові є різні способи. Наприклад, ми можемо це речення перекладати не умовним способом, а за допомогою дієслів «хоче, планує, бажає». Внаслідок цього виникають різні можливості перекладу вищенаведеного речення.

Варіант 1. *Ірма зайшла до кімнати, оглянула її та сказала Штефанові: «Я хотіла б її ретельно прибрати»*. У першому варіанті ми використовуємо під час перекладу умовний спосіб.

Варіант 2. *Ірма зайшла до кімнати, оглянула її та сказала Штефанові: «В мене є бажання ретельно прибрати у кімнаті»*.

Вважаємо, що обидва варіанти перекладу коректні і мають право на існування, оскільки одна з функцій умовного способу – це передача побажання. Отже, у першому випадку ми передаємо побажання за допомогою граматичного засобу (умовного способу), а в другому – за допомогою лексичного засобу.

Зазначимо також, що українське речення «Я б прибрала кімнату» може відносити мовця як у минулий, так і в теперішній та майбутній час. Без допоміжних лексичних засобів або однозначного сенсу визначити час не є можливим.

3. Претерітальний кон'юнктив може висловлювати і ввічливе прохання.

Приклад 1. *Könntest du das Zimmer aufräumen.*

Приклад 2. *Würdest du das Zimmer aufräumen.*

Приклад 3. *Wärest du so lieb, das Zimmer aufzuräumen.*

Загалом, ці речення можна вважати синонімічними. У першому прикладі використовується модальне дієслово «können», у другому – другий умовний спосіб, у третьому – описовий вираз «lieb sein».

На відміну від наказового способу або висловлювань з інфінітивами, речення з кон'юнктивом звучать більш ввічливо [4, с. 234]. Зазначимо, що український умовний спосіб, так само, як і його німецький еквівалент, робить висловлювання більш ввічливим. Тому цей тип речень може бути перекладений за допомогою українського умовного способу. Але в українській мові є також і інші способи, як зробити висловлювання менш різким. Насамперед, тут слід вказати на різноманітні лексичні засоби. Наприклад, додати вираз «будь ласка».

4. Претерітальний кон'юнктив висловлює ввічливу пораду. Проаналізуємо:

Приклад 1. *Du solltest das Zimmer aufräumen.*

Приклад 2. *An deiner Stelle würde ich das Zimmer aufräumen.*

У першому з наведених прикладів використовується модальне дієслово «sollen», у другому – перший умовний спосіб зі словосполученням «an deiner Stelle – на твоєму місці».

Пропонуємо такі способи перекладу речень, які висловлюють ввічливу пораду:

- за допомогою умовного способу: *Tu b прибрал кімнату;*
- за допомогою умовного способу та виразу «на твоєму місці»: *На твоєму місці я б прибрал кімнату;*
- за допомогою модальних слів спонування: *Тобі слід прибрати кімнату;*
- за допомогою дієслів, які висловлюють пораду: *Я раджу тобі прибрати кімнату.*

5. Другий кон'юнктив уживається в реченнях із «fast» і «beinahe».

Розглянемо переклад такого речення: *Beinahe hätte sie das Zimmer aufgeräumt.*

По-перше, слід зазначити, що в наведеному прикладі вживається плюсквамперфект, який передає минулий час. Дійсно, подія, яка описується в цьому реченні, була колись потенційно можливою, але внаслідок того, що ця потенційність існувала у минулому, вона вже ніколи не зможе бути реалізована. На українську мову наступне речення слід перекладати за допомогою модальної частки «ледь»: *Вона ледь не прибрала у кімнаті.*

Отже, виконуючи переклад з німецької мови на українську, і навпаки, необхідно враховувати деякі специфічні особливості німецької мови. При вивченні найбільш типових випадків вживання другого кон'юнктиву у німецькій мові ми з'ясували, що претерітальний кон'юнктив трапляється як у простих реченнях, так і в складнопідрядних реченнях, але в даній статті ми зупинилися і більш детально аналізували саме прості речення і дійшли висновку, що якщо прийменники часу відсутні, то часове значення можна визначити тільки з найближчого контексту. У поодиноких випадках це може призвести до певних ускладнень під час перекладу, тому що контекст не завжди буває однозначним, що призводить до того, що перекладач змушений трактувати текст на свій розсуд, виходячи з його особистого досвіду. Відсутність певних граматичних відповідників в іншій мові може бути компенсована завдяки лексичним засобам.

Список використаних джерел:

1. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
2. Кияк Т. Р., Науменко А. М, Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник для студентів вищ. навч. закл.. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2014. 640 с.
3. Огуй О. Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу. Чернівці : Рута, 2004. 256 с.
4. Handbuch Translation / herausgegeben von Mary Snell-Hornby, Hans Hönig, Paul Kußmaul, Peter Schmitt. Zweite, verbesserte Auflage. Tübingen : Stauffenburg Verlag, 2006. 434 s.
5. Schneiders Hans-Wolfgang. Allgemeine Übersetzungstheorie. Verstehen und Wiedergeben. Bonn : Romanischer Verlag, 2007. 247 s.

Prokopenko Yehor. Grammatical peculiarities of the translation from the German language

The article deals with the possibilities of translating the stylistic constructions of the German preterite subjunctive into the Ukrainian language. The author analyzes typical cases of the use of the second subjunctive in the German language using examples of simple sentences. Considerable attention is paid to the difficulties of choosing the correct form of the past tense while translating into German, which requires a certain combination of tense forms that are not characteristic of the Ukrainian language, which can sometimes present complications for the translator.

Key words: grammatical features, preterite subjunctive, lexical-grammatical structures, German language, translation.

УДК 811.111:81'367(045)

Прокопенко Є.,

студент

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Удовіченко Г. М.

ОСОБЛИВОСТІ ПУНКТУАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Пунктуація – найважливіший аспект писемного мовлення в англійській мові. Більшість текстів, написаних англійською, важко було б зрозуміти без пунктуації. Ця частина граматики є дуже складною і проблематичною не тільки для тих, хто вивчає мову, але і для самих носіїв мови. У зв'язку з недостатнім знанням правил пунктуації може відбуватися значна кількість помилок у тексті, що зумовлює актуальність теми статті.

Ключові слова: пунктуація, дефіс, точка, англійська пунктуація, особливості пунктуації, британський та американський стиль

Пунктуація – це набір знаків, які використовуються для впорядкування текстів та роз'яснення їх значень, в основному шляхом поділу чи зв'язування слів, фраз та речень. Слово походить від латинського слова *punctuare*, що означає «ставити крапку».

До розділових знаків відносяться апостроф, зірочка, квадратна дужка, маркер, двокрапка, кома, тире, діакритичний знак, багатокрапка, знак оклику, дефіс, розрив абзацу, круглі дужки, точка, пробіл і т. закреслення.

До багатьох так званих «законів» граматики, правила вживання розділових знаків ніколи не витримують суду. Ці правила, по суті, є умовностями, які змінювалися протягом століть. Вони відрізняються між національними кордонами (американська пунктуація, використана тут, відрізняється від британської практики) і навіть від одного автора до іншого.

Метою статті є вивчення особливостей пунктуації англійської мови.

Витоки пунктуації лежать у класичній риторичі – ораторському мистецтві. Ще в Стародавній Греції і Римі, коли мова готувалася в письмовій формі, використовувалися знаки, щоб вказати, де і як той, хто довго говорить, повинен зробити паузу. До 18 століття пунктуація в першу чергу була пов'язана з усною мовою (ораторське мистецтво), а знаки інтерпретувалися як паузи, які можна було відрахувати. Ця декламаційна основа пунктуації поступово поступилася місцем синтаксичному підходу, який використовується сьогодні.

Ці паузи (і, зрештою, самі позначки) було названо на честь розділів, які вони поділяли. Найдовший відрізок називався періодом, що визначається Аристотелем як «частина мови, що має в собі початок і кінець». Найкоротшою паузою була кома

У наш час декламаційна основа пунктуації значною мірою поступилася місцем синтаксичному підходу. Крім того, відповідно до вікової тенденції до скорочення пропозицій пунктуація тепер застосовується легше, ніж за часів Діккенса та Емерсона.

У незліченних посібниках за стилем викладено правила використання різних знаків. Тим не менш, коли справа доходить до тонкощів (наприклад, щодо послідовних ком), іноді навіть експерти розходяться в думках.

Тим часом мода продовжує змінюватись. У сучасній прозі ставляться тире; крапки з комою відсутні. Апострофами або нехтують, або розкидають, як конфетти, а лапки, мабуть, випадково кидають на слова, що нічого не підозрюють.

Кома (comma) використовується:

1) Кома поділяє дві пропозиції, коли точка між ними створює надмірно довгу паузу.

Mark went by bus, i Allison took a train.

2) Коми поділяють елементи у списку.

We have bought cabbage, carrots, and some bananas.

3) Якщо у вас в кінці пропозиції є ключове питання, вам також потрібно використовувати кому, щоб відрізнити його від решти пропозиції.

You are going to the party this weekend, aren't you?

4) Якщо ви безпосередньо звертаєтесь до когось, вам потрібна кома.

James, what are you doing tomorrow after school?

Крапка з комою (semicolon) використовується:

Крапка з комою - це розділовий знак, який створює більш довгу паузу, ніж кома, але більш коротку, ніж точка. Таким чином, його можна використовувати для створення паузи між двома незалежними пропозиціями, які все ще тісно пов'язані один з одним

My mother is a doctor; my father is an accountant.

Jane has spent whole morning trying to figure out what to wear; she ended up choosing the first outfit out of all that she tried on that day.

Двокрапка (colon) використовується :

Двокрапка - це розділовий знак, який ви часто зустрічаєте в різних обставинах. Він може представляти приклад, список, пояснення або цитату. Або ви також можете використовувати його, щоб підкреслити певний момент.

I used three colours: pink, blue and white.

Знак оклику (брит. – exclamation mark, амер. – exclamation point) використовується:

наприкінці речення, у якому виражені сильні емоції:

“Your hand shakes. I wouldn't let you operate on me!”

Знак запитання (question mark) використовується:

Знак питання, як впливає з його назви, повинен ставитися в кінці кожного запитання замість точки.

Do you remember what I told you about yesterday?

Дефіс (hyphen) використовується:

1) як знак перенесення слів на інший рядок;

з префіксами, що вживаються зі словами, що починаються з великої літери:

A neo-Byzantine cathedral

2) у прикметниках, які складаються з кількох слів, коли вони стоять перед визначальним іменником:

A four-year-old girl

3) у деяких поширених складних іменників:

mother-in-law, great-grandfather

Хоча британська та американська англійська мають багато спільного, у стилях пунктуації є деякі відмінності. Звичайно, якщо просто спілкуватись з друзями, які живуть у Канаді чи Новій Зеландії, не потрібно турбуватися про те, що вони не зрозуміють чи не засудять. Однак, якщо готувати офіційний та формальний звіт, який читатимуть носії англійської мови з певної частини світу, потрібно бути обережним. Деякі з найважливіших відмінностей наведені нижче.

Цитати усередині цитат обробляються по-різному. Відповідно до американського стилю, вам потрібно поставити подвійні лапки (“”), щоб показати початкову цитату, і одинарні лапки (‘’) для будь-яких цитат усередині неї. Британський підхід повністю протилежний: одинарні лапки для початкової цитати та подвійні лапки для всього, що всередині неї.

Ще одна суттєва відмінність полягає в тому, що в американському стилі коми і крапки поміщаються в лапки, а в британському стилі - ні.

“I can’t go out tomorrow,” John sighed, “because, as my dad said, ‘you’ll go out when hell freezes over.’” (American style)

‘I can’t go out tomorrow’, John sighed, ‘because, as my dad said, “you’ll go out when hell freezes over”,’ (British style)

Час (Time):

Якщо ви слідуєте американському стилю, вам потрібно відокремлювати годинник від хвилин, коли пишете про час, за допомогою двокрапки. Проте британський стиль потребує використання точки. Отже, в Америці ви сказали б, що зараз 11:20, а у Великій Британії ви сказали б, що зараз 11.20.

Висновки: Метою статті було вивчення особливостей пунктуації англійської. У ході дослідження було розглянуто завдання, пов'язані з визначенням поняття пунктуації, її функцій, пунктуаційних знаків та правил їх вживання.

Письмова мова грає величезну роль життя людей. Пунктуація – це суттєвий аспект писемного мовлення. Хоча пунктуація англійської досить гнучка, існує ряд правил, які були розглянуті в даній роботі. Ці правила необхідно дотримуватися, щоб уникнути неясності та зробити пропозицію зрозумілою. Тема пунктуації в сучасній англійській мові є актуальною, оскільки саме пунктуаційні знаки визначають інтонацію та зміст речення, при цьому граючи важливу граматичну роль.

У роботі було виділено два підходи до пунктуації – американський та британський. Хоча межа між пунктуацією обох варіантів мови згодом стирається, існують різниці між ними. Американський підхід є нормованішим, а британський більш інтуїтивним.

Список використаних джерел:

1. Каушанская В. А. A Grammar of the English Language. Л: Просвещение, 1973.
2. West Michael & Kimber P. E. Deskbook of Correct English. A Dictionary of Spelling, Punctuation, Grammar & Usage. Л: Просвещение, 1963.

Prokopenko Yehor. Punctuation peculiarities in English

Punctuation is the most important aspect of writing in English. Most texts written in English would be difficult to understand without punctuation. This part of grammar is very difficult and problematic not only for language learners but also for native speakers. Due to insufficient knowledge of punctuation rules, a significant number of errors may occur in the text, which determines the relevance of the topic of the article.

Key words: punctuation, hyphen, full stop, English punctuation, features of punctuation, British and American style.

УДК 81'373:659.131.2-029:(410)(0.033)(045)

Сапожникова В.,

студентка

Криворізький фаховий коледж

торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу

м. Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Федорова О. Ф.

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАГОЛОВКІВ БРИТАНСЬКИХ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ

В статті надається характеристика заголовків друкованих ЗМІ. Увага приділена функціям заголовків та їх ролі. Автор розглянула і зробила аналіз лексичних особливостей британських газетних заголовків.

Ключові слова: заголовки, ЗМІ, функції заголовків, лексика, скорочення, неологізми, запозичені слова.

Газетну публіцистику сьогодні називають літописом сучасності, адже вона є віддзеркаленням подій і звертається до щоденних проблем суспільства – політичних, соціальних, побутових, філософських тощо. У цьому viri газетних статей заголовки виконують роль своєрідного орієнтиру для читача.

У газетах та журналах заголовок виражає основну мету повідомлення, встановлює контакт із читачем, привертає його увагу, викликає інтерес до теми матеріалу, що публікується. Внаслідок такої спрямованості в англійській пресі сформувався окремий стиль заголовку із низкою притаманних йому лексико-граматичних та функціонально-стилістичних рис.

Заголовок слід визначати як компонент тексту, тісно пов'язаний з іншими компонентами цієї системи, що займає стилістично сильну позицію, називає текст і дає первинну інформацію про нього.

Вивченням значення, ролі та функцій заголовків друкованих ЗМІ займалися такі вчені, як: Л. Кайда, Е. Лазарева, О. Максютіна, В. Вомперський, В. Костомаров, З. Тураєва, С. Суворов, Г. Винокур та ін.

Культура мови сучасних засобів масової інформації потребує ґрунтовного вивчення. Через надмірну популярність ЗМІ мають великий вплив на наше щоденне мовлення. Мова преси є надзвичайно динамічним сегментом мови. Оперативність і зміст повідомлення іноді нівелюють потребу висловити думку граматично правильно, дібрати відповідні до ситуації мовні засоби.

Заголовок був об'єктом цілого ряду лінгвістичних досліджень різними мовами. Вчені так і не змогли зробити спільний висновок щодо функції та значущості заголовка, як важливої для читача частини газетної друкованої статті. Також у науковій літературі до цього часу немає вичерпних відомостей про заголовок як повноправний структурний елемент тексту.

Заголовок в англійських газетах відіграє дуже важливу роль; основне завдання якого полягає в тому, щоб привернути увагу читача, зацікавити і навіть вразити його, і лише потім заголовку доручається інформаційно-роз'яснювальна функція – повідомлення читачеві короткого змісту даної статті.

Заголовок – це складова частина тексту, тісно пов'язана з іншими складовими цієї системи, що займає стилістично виразну позицію, називає текст і дає первинну інформацію про нього.

Підсумовуючи вище сказане, хочемо зауважити, що заголовок сприймається нами як мовний елемент, що знаходиться поза текстом і має певну самостійність. З іншого ж боку, заголовок - повноправний компонент тексту, що входить до нього і пов'язаний з іншими компонентами цілісного твору. Поряд із початком, серединою, кінцівкою заголовок становить певний план членування тексту – просторово-функціональний, або архітектоніку тексту. В англійській мові існує поняття *headline*, яке трактується як «*a head of a newspaper story or article usually printed in large type and giving the gist of the story or article that follows*».

Беручи до уваги всі перераховані вище визначення, ми зробили висновок, що заголовок – це відтворена у друкованому або письмовому вигляді назва будь-якого видання, публікації, що тією чи іншою мірою розкриває його зміст.

Заголовок у газеті – одиниця комунікативна, він коротко інформує читача про зміст газетного матеріалу, ознайомлює зі значенням, характером і ступенем важливості подій, що відображені на сторінках газети. За заголовком статті, репортажу, кореспонденції часто можна визначити ставлення автора до описуваних подій, позицію редакції, а також мовленнєву культуру спілкування.

Важливою проблемою у вивченні заголовка є визначення його функцій. У наукових дослідженнях лінгвісти не дають чіткого визначення функцій заголовка, або змішують функції із засобами їх вираження, чи взагалі об'єднують в одну кілька різних функцій. Тому ми у своїй роботі спробуємо окреслити функції заголовка.

Заголовок, як і будь-який елемент публікації, відіграє певну роль і виконує різні функції:

- номінативну – заголовки називають текст. Будь-який заголовок називає текст, незалежно від своєї синтаксичної структури, виконує номінативну функцію. Номінативна роль заголовка дає читачеві можливість виділити текст.

- інформативну – передає інформацію про текст;

- рекламно-експресивну функцію, що тісно пов'язана з функцією інформативною. Основне призначення цієї функції – зацікавити читача, заохотити його до прочитання матеріалу;

- оціночну, часто оцінка автора в публікації виражається не тільки безпосередньо чи опосередковано в тексті, але і вже на рівні заголовка. Це дозволяє читачеві зрозуміти ідеї журналіста;

- прагматичну (надає емоційний та інтелектуальний вплив на адресата – одержувача інформації). Прагматична спрямованість газетного заголовка пояснюється тим, що заголовок є посередником між читачем і автором тексту.

Основою будь-якого стилю є загальноживана лексика. Саме ця лексика створює ту основу, на якій взагалі можливе розуміння.

На фоні основної маси слів, що належать до стилістично нейтрального прошарку лексики, в заголовках використовуються слова високого стилістичного тону (поетизми, архаїзми, неологізми, запозичені слова та терміни) та слова зниженого стилістичного тону (розмовні слова, жаргонізми, професіоналізми). Скорочення та аббревіатури також часто зустрічаються в заголовках, хоч і зазвичай ускладнюють їх розуміння.

Використання неологізмів викликає безсумнівний інтерес. Як відомо, неологізми – це слова і словосполучення, створені для нових понять політичного, наукового або загального вжитку. Такі слова створені за діючими в мові словотвірними моделями і законами, або є запозиченнями із інших мов.

Запозичення – це процес, у результаті якого у мові з'являється й закріплюється певний іншомовний елемент. Це невід'ємна складова функціонування та історичної зміни мови, одна з основних джерел поповнення словникового запасу. Водночас це повноцінний елемент мови, що є частиною її лексичного багатства, служить джерелом для нових коренів, словотвірних елементів і точних термінів.

Запозичення із інших мов, що зустрічаються у заголовках британських друкованих ЗМІ:

Sushi under threat from over fishing, claims Japan's most revered chef.

Piedmont: gourmet treats and challenging pistes.

Wray buys pizza slice.

Belgian Mayonnaise Makers Want a New Recipe

Has Champagne Lost Its Pop?

Також частим є використання у заголовках мовних кліше та фразеологічних сполук.

Existing-Home Sales Take a Big Fall in December.

Слова зниженого стилістичного тону (розмовні слова, коллоквіалізми або діалектизми) не дуже часто зустрічаються у пресі, бо ускладнюють розуміння статті. У газетних заголовках трапляється велика кількість коллоквіалізмів, які змінюють фонетичну форму, не змінюючи лексико-стилістичного значення.

Las Vegas adslogan takes on life of its own

Betcherlife, Herbalife

У газетних заголовках також дуже поширені жаргонізми та інші лексичні елементи розмовного стилю:

Cop Shoots a Man

What Irks Us Most

Скорочення – особливо часто зустрічаються в заголовках – характерна риса мови газети та журналу. У заголовках британських газет часто помічаємо аббревіатури, тобто скорочення слів до одної літери.

A&E crisis: NHS enforcing 'news blackout' over Christmas, says Labour

KPMG profits fall as regulation hurts tax practice

RBS contacts customers out of the blue to replace 'compromised' bank cards

French Shipping Company CMA CGM to Buy Neptune Orient Lines

The Biggest Obstacle to Curing Cancer: The FDA

Ми описали основні лексичні засоби, які використовуються журналістами для написання заголовків газетних статей. Дослідивши лексичні особливості сучасних британських заголовків, ми дійшли висновку, що британські газети часто використовують в заголовках статей такі прийоми, як **неологізми, запозичені слова**, коллокалізми, складноскорочені слова, зокрема й аббревіатури. Вони допомагають зробити заголовок яскравим та неповторним.

Список використаних джерел:

1. Crystal D. A dictionary of linguistics and phonetics. (5th edition). Oxford: Oxford University Press, 2003
2. Ehineni T. O. Lexical, structural and rhetorical features of Nigerian English print media. *Journal of Arts & Humanities*. Indiana University, 2014. С. 26–32
3. Li, Y., Zhang, D., & Du, W. A case analysis of lexical features in English broadsheets and tabloids. *International Journal of English Linguistics*, 2014. P. 115–122.
4. Белова А. Д. Поняття — «стиль», — «жанр», — «дискурс», — «текст» у сучасній лінгвістиці. *Київський національний університет імені Тараса Шевченка : вісник. Іноземна філологія*. Київ: ВЦ Київський університет, 2002. № 32. С. 11–14.
5. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ: Видавничий центр «Київський університет», 1999. 308 с.

Sapozhnykova V. Lexical peculiarities of British printed publications' headlines

The article provides a description of the headlines of print media. Attention is paid to the functions of headlines and their role. The author reviewed and analyzed the lexical features of British newspaper headlines

Key words: headlines, mass media, functions of headlines, vocabulary, abbreviations, neologisms, borrowed words.

УДК 81'282*Канакіш(045)

Сєверський М.,

студент

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Герасимова О. І.,

к. пед. н, доцент

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана,

м. Київ, Україна

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕТНОСОЦІОЛЕКТУ «КАНАКІШ»

Стаття присвячена дослідженню лексико-семантичних особливостей етносоціолекту «канакіш», який є варіантом німецької мови, що використовується для повсякденного спілкування молодими людьми турецького походження. Дослідження показало, що лексичний склад етносоціолекту «канакіш» характеризується значним ступенем емоційності. Наявність автентичної лексики, не зафіксованої у лексикографічних джерелах, свідчить про активний розвиток соціолекту, що досліджується.

Ключові слова: етносоціолект, канакіш, кіцдойч, лексико-семантична група, мовний варіант.

Останніми роками нові варіанти німецької мови дедалі більше привертають увагу вчених лінгвістів. Говорячи про узагальнену мовну форму, що використовується для спілкування молодими людьми турецького походження, у німецькомовній літературі часто використовуються терміни *Türkendeutsch* [11] та *Türkenslang* [7]. Крім згаданих вище номінацій, в даний час також використовується цілий ряд понять: мова гастарбайтерів (нім. *Gastarbeiterdeutsch* [12, с. 208]), «канакіш» (нім. *Kanakisch / Kanaksprach / Kanak Sprach / Kanakenslang* [4; 11; 12]) і кіцдойч (нім. *Kiezdeutsch/Kiez Sprache* [13; 14]). Відмінність мови гастарбайтерів і «канакіш» полягає в тому, що перший, на відміну від другого, не акцентує оригінальність даного варіанту мови. «Канакіш» і кіцдойч у цьому аспекті, навпаки, мають багато спільного, оскільки носії цих варіантів свідомо прагнуть відокремлення. У зарубіжній лінгвістиці термін «канакіш» досить часто вживається з негативною конотацією, що стосується кіцдойч, то ставлення до цього явища переважно нейтральне. На думку Х. Візе, кіцдойч є не спотвореним варіантом, а новим повноцінним діалектом німецької мови [14], який не становить загрози для сучасної літературної мови.

Дослідженням «канакіш» і кіцдойч займалися такі німецькі вчені-лінгвісти, як Норберт Дітмар [8] та Петер Ауер [7]. Серед вітчизняних лінгвістів можна виділити М. Петрову [5], І. Костину [3; 4], у роботах яких дана загальна характеристика «канакіш» і кіцдойч, а також представлений порівняльний аналіз даних мовних варіантів.

Цікаво простежити історію походження поняття «канакіш», що є ендоетнонімом, тобто самоназвою меланезійського населення, що знаходиться у Новій Каледонії. На початку ХХ ст. дана лексема використовувалася носіями берлінського жаргону як синонім слова *Hanake* – «грубий, нетактовна людина» [3], а в 60–70-ті рр. ХХ ст. слово набуло негативної конотації і позначало

іммігрантів турецького, італійського, іспанського та іншого походження з характерною зовнішністю жителів півдня. Сьогодні самі іммігранти нерідко використовують номінацію *Kanake* як самоназви [6].

Питання визначення мовного статусу «канакіш» досить складне. Одні вчені розглядають його як соціолект [4], інші вважають цей мовний варіант етнолектом [7]. Говорячи про соціолект, слід докладніше зупинитись на його відмінних рисах. Так, на думку Т. Єрофєєвої, даний термін, з одного боку, включає поняття «соціального типу, який проявляється у людини під впливом рис, властивих даній расі, етнічній групі, національності, соціальному класу», тобто мова «середнього індивіда». З іншого боку, соціолект має на увазі наявність системи мовних засобів, яка властива певній групі людей і характеризується «низкою факторів, що мають не тільки соціальний, але також біологічний та психологічний характер (наприклад: стать, вік, темперамент)» [1, с. 42]. Що ж до позначення даного мовного явища як етнолекта, то, на думку П. Ауера, «етнолект – це манера мови, яка асоціюється у самих носіїв та/або інших осіб з однією чи кількома ненімецькомовними етнічними групами» [7, с. 256]. Таким чином, можна розглядати «канакіш» як етносоціолект, який поєднує в собі характеристики як етнолекта, так і соціального діалекту.

Етносоціолект «канакіш» має низку фонетичних, просодичних та граматичних характеристик, які виділяються на тлі загальноживаної повсякденно розмовної мови, а також у порівнянні з літературною німецькою мовою. Проте найяскравіше його відмінні мовні особливості представлені на лексичному рівні.

Варто зазначити, деякі тематичні групи лексики (природа, одяг, мистецтво, освіта) повністю відсутні в «канакіш» або відзначаються одиничними прикладами. Задля реалізації понять, які стосуються вищезгаданих груп, носії етносоціолекта користуються літературною німецькою мовою. Важливе місце у лексиконі носіїв «канакіш» займають лексичні одиниці, пов'язані зі сферою транспорту, і навіть лексеми, які використовуються для позначення людей.

В рамках цього дослідження комплексного лексико-семантичного аналізу зазнали 45 лексичних одиниць, що використовуються носіями етносоціолекта канакіш для позначення людей. Джерелами мовного корпусу дослідження послужили глосарії етносоціолекта «Канакіш» [9; 10], а також німецькомовні форуми (forum.allesodernix.de; www.model-kartei.de/forum; www.koolsavas.de/forum/; forum.worldofplayers.de/forum).

У ході лексико-семантичного аналізу були також використані словники сучасної літературної німецької мови (*Duden* та *Pons* – далі D та P), словник

німецької розмовної мови В. Девкіна [1] (далі – RD), а також онлайн-словники розмовної німецької мови www.sprachnudel.de та www.mundmische.de (далі – SN та MM). Лексичний корпус позначень осіб у мові «канакіш» складається з кількох лексико-семантичних груп (далі – ЛСГ):

1. ЛСГ «Позначення людей за статевою ознакою»

У «канакіш» поняття «дівчина/жінка» реалізується лексемою *Tuss*, яка також зафіксована в інших лексикографічних джерелах зі схожою семантикою, але з відмінностями в орфографії, порівняємо: *Tusse/Tussi* (D, SN, MM) та *Tuse* (SN). Поняття «хлопець / чоловік» реалізується за допомогою лексеми *Tup* (D, SN), а також слова *lan* (скорочений варіант від турецького слова *ulan* – «хлопець»), що використовується як звернення до особи чоловічої статі.

Крім нейтральних лексем, можна назвати ряд слів, що містять негативний конотативний відтінок. Для позначення «жінки/дівчинки» в етносоціолекті використовується негативно забарвлене слово *Fotze* (D, SN, MM). З метою номінації «хлопця/чоловіка» застосовуються негативно забарвлені лексичні одиниці *Hurensohn* (D, SN, MM), *Bastard* (D, P, MM), *Spast* (MM), *Arschnloch* (D, RD, SN, MM), *Arschn* (D, SN, MM), *Vollarschn*, *Vollspast* (MM), *Missgeburt* (D, P, SN, MM) та інші. Важливо відзначити, що лексичні одиниці *Arschnloch* (D, RD, SN, MM) і *Arschn* (D, SN, MM) зафіксовані в словниках та онлайн-глосаріях з ідентичним значенням, але з відсутністю характерного для мови «канакіш» сполучного елемента «п».

Деякі з перерахованих вище лексем можуть мати додаткові, уточнюючі семи, наприклад: *Arschnloch* – «людина, що перевищує при керуванні автомобілем допустиму швидкість пересування»; *Arschn* – «людина, що кидає провокуючий погляд на будь-кого»; *Vollspast* – «людина, яка розбиває свій автомобіль через порушення правил дорожнього руху». Дані лексеми використовуються лише щодо осіб чоловічої статі, що підтверджується у процесі аналізу висловлювань на форумах та у лексикографічних джерелах.

2. ЛСГ «Позначення членів сім'ї та родичів»

До лексико-семантичної групи, що розглядається, можна віднести лексеми *Mutthern* (мати), *Vatthern* (батько), *Brudern* (брат), *Schwestern* (сестра), *Omma* (бабуся), *Oppa* (дідусь), зафіксовані у словниках літературної мови та онлайн-глосаріях (D, P, SN, MM), однак без характерних для досліджуваного етносоціолекту орфографічних особливостей (додаткових елементів «п» та «h», подвоєння приголосного).

Для позначення дитини в «канакіш» використовується лексична одиниця *Balg* (MM), яка присутня і в інших нормативних словниках, онлайн-глосаріях,

але з частково або абсолютно іншим значенням – «невихована, розпещена дитина» (D, SN) або «фам. шкіра; тіло» (RD).

3. ЛСГ «Позначення людей характером взаємовідносин»

Для позначення "друга, товариша" в досліджуваному варіанті німецької мови використовується лексема *Kumpeln*, зафіксована в словниках стандартної мови та глосарія (D, P, SN), але без додаткового елемента "n" наприкінці слова.

З семантикою "близький друг" використовується лексична одиниця *Nutte*, яка представлена в інших лексикографічних джерелах, але зі значенням «груб. повія, шльондра» (D, P, RD).

Також в етносоціолекті «канакіш» використовується лексема *Ratte*, яка позначає «друга, який зробив щось хороше». У словниках та онлайн-глосаріях дана одиниця вказана з абсолютно іншим і навіть протилежним значенням: «1) щур; 2) неприємна людина» (D), «щур» (P), «шутл. симпатична, приваблива дівчина; груб. гадина, сволота» (RD), «комп'ютерна миша» (MM).

4. ЛСГ «Позначення осіб по професії чи роду занять»

До цієї ЛСГ можна віднести позначення професій, пов'язаних з медициною, наприклад: *Dokthern* (лікар) (вставний елемент "h" та додатковий елемент "n"); лексеми *Futt* і *Fotze*, часто зазначені в нормативних словниках та в онлайн-глосаріях з семантикою «принижувальне позначення жінки» (D, P, SN, MM), які використовуються в «канакіш» для номінації «помічника лікаря (наприклад, медсестри) на амбулаторному прийомі», але зберігають певний відтінок пейоративності.

До цієї групи також належать такі лексеми: *Scratchhern* (діджей); *Wixer* (водій автобуса/кондуктор/вчитель) та інші.

5. ЛСГ «Позначення осіб залежно від матеріального становища та статусу»

У даній ЛСГ варто вказати словосполучення *arme Pennern*, яке використовується для позначення представників малозабезпечених верств населення, а також одиницю *Bonzem*, що позначає заможних представників. Лексема *Wixer* використовується для позначення людини, яка перебуває у більш вигідному положенні, або має більш високий (соціальний) статус і не зафіксована в інших словниках стандартної мови та онлайн-глосаріях.

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що аналіз однієї з тематичних груп лексики етносоціолекту «канакіш» показав, що вона характеризується значним ступенем емоційності. Істотну роль відіграють лексичні одиниці, які мають пейоративно забарвлений компонент у своїй семантичній структурі.

Ще один важливий висновок стосується ступеня кодифікації «канакіш» та автентичності лексики, що використовується носіями даного етносоціолекту.

Загальна кількість лексем, досліджених у цій роботі, становить 45 одиниць, у тому числі 17 лексем (що становить приблизно 37% від загальної кількості) зафіксовано у різних словниках німецької мови, а 28 номінацій (63% відповідно) представлені у лексикографічних джерелах у відмінному значенні або не кодифіковані зовсім, тобто, ймовірно, характерні лише для «канакіш».

Таким чином, «канакіш» виступає одним із важливих засобів комунікації серед вихідців з іммігрантських сімей. Зараз даний етносоціолект знаходиться на стадії активного розвитку і становить значний інтерес для подальших досліджень не тільки в галузі лексичної семантики, а й фонетики, морфології, синтаксису.

Список використаних джерел:

1. Девкин В. Д. Немецко-русский словарь разговорной лексики. Москва : ЭТС, 2002. 408 с.
2. Ерофеева Т. И. Понятие «социолект» в истории лингвистики XX века. *Изменяющийся языковой мир: тезисы докладов междунар. науч. конф.* Пермь : Изд-во Перм. ун-та, 2002. С. 41–62.
3. Костина И. Н. «Канакіш»: социальная природа контактного языка. *Материалы Всероссийской научно-практической конференции с международным участием, посвященной памяти профессора В. Д. Девкина* (г. Абакан, 22-24 октября 2015 г.). Абакан: Хакасский государственный университет им. Н. Ф. Катанова, 2015. С. 63-68.
4. Костина И. Н. «Kanakisch» в условиях межкультурной коммуникации (социальная природа контактного языка) URL: <http://rudocs.exdat.com/docs/index-517835.html?page=38>
5. Петрова М. В. Кицдойч – вызов немецкой языковой норме?! (немецкая периодика о молодежном сленге кицдойч). *Гуманитарные научные исследования*. 2014. № 1. URL: <http://human.snauka.ru/2014/01/5567>
6. Amirpur D. Sprachvariationen in deutschen Ghettos. URL: <https://heimatkunde.boell.de/2005/11/18/sprachvariationen-deutschen-ghettos>
7. Auer P. Türkenslang: ein jugendsprachlicher Ethnoлект des Deutschen und seine Transformationen. *Spracherwerb und Lebensalter: Kolloquium anlässlich des 60. Geburtstages von Harald Burger*. Basel: Francke Verlag, 2003. pp. 225–264.
8. Dittmar N. DaZ in soziolinguistischer Perspektive. *Kinder mit Migrationshintergrund. Spracherwerb und Förderungsmöglichkeiten*. Freiburg: Filibach, 2006. pp. 303–321.
9. Freidank M. Grund- und Aufbauwortschatz Kanakisch. Frankfurt: Eichborn Verlag, 2001. 61 p.
10. Freidank M. Kanakisch – Deutsch. Dem krassesten Sprachbuch überhaupt. Frankfurt: Eichborn Verlag, 2001. 63 p.
11. Kern F. Konstruktionen mit Nachstellungen im Türkendeutschen. *Grammatik und Interaktion*. Radolfzell: Verlag für Gesprächsforschung, 2006. pp. 319–347.
12. Kern F. Rhythmus im Türkendeutschen. *Sprachen in mobilisierten Kulturen: Aspekte der Migrationslinguistik*. Potsdam: Universitätsverlag Potsdam, 2011. pp. 207–229.
13. Wiese H. „Ich mach dich Messer“: Grammatische Produktivität in Kiez-Sprache. *Linguistische Berichte*. 2006. № 207. pp. 245–273.
14. Wiese H. Kiezdeutsch. Ein neuer Dialekt entsteht. München: C. H. Beck Verlag, 2012. 280 p.

Severskij Maxim. Lexikalisch-Semantische Merkmale des Ethno-soziolekts "Kanakisch"

Der Artikel widmet sich die Untersuchung lexikalischer und semantischer Merkmale des Ethno-Soziolekts „Kanakisch“, einer Variante der deutschen Sprache, die von Jugendlichen türkischer Herkunft für die alltägliche Kommunikation verwendet wird. Die Forschung zeigte, dass die lexikalische Zusammensetzung des Ethno-Soziolekts „Kanakisch“ durch einen erheblichen Grad an Emotionalität gekennzeichnet ist. Die Verfügbarkeit von authentischem Wortschatz, das nicht in lexikografischen Quellen verzeichnet ist, weist auf die aktive Entwicklung des untersuchten Soziolekts hin.

Stichwörter: Ethnosoziolekt, Kanakisch, Kitsch, lexikalisch-semantische Gruppe, Sprachversion.

УДК 811.112.2'373.613(045)

Триндюк А.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Рибалка Н. В.

ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ПРОДУКТИВНИХ ШЛЯХІВ ПОПОВНЕННЯ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

У статті розкривається один із продуктивних шляхів поповнення словникового складу німецької мови, а саме запозичення. Автор дає визначення даного поняття та характеризує історичні процеси, що перетворили більшу частину запозиченої лексики на німецьку.

Ключові слова: запозичення, словниковий склад, поповнення, німецька мова.

Як відомо, зміни у суспільстві, насамперед, мають великий вплив на структуру мови, тобто словниковий запас. Нові явища зникають і знову з'являються, щось стає модним і, навпаки, щось застаріває – все це закріплюється в словниковому запасі мови.

Кожна мова містить спеціальні лексичні одиниці, які не є рідними. Назва цих одиниць – запозичення. Але що означає таке поняття, як «запозичення»?

Існує безліч визначень цього поняття, оскільки проблема запозичень була і залишається актуальною для багатьох лінгвістів. Тому наш вітчизняний лінгвіст Ольга Ярцева так описує цей термін: «Запозичення – це елемент (слова, морфеми, синтаксичні конструкції тощо) іноземної мови, який передається з однієї мови в іншу внаслідок мовного контакту, а також процес перетворення

елементів однієї мови у іншу» [3]. У цій інтерпретації чітко простежується думка про те, що елементи іноземних мов не можуть бути запозичені окремо, це взаємодія мови та культури, що опосередковують обмін лексичними одиницями.

Часто носії мови можуть легко вважати ці слова своєю рідною мовою, проте з часом і покоління лексичні одиниці позначених типів настільки глибоко проникають у систему мови, що стає проблематичним навіть їх виявлення. Нині мови активно продовжують приймати іноземні морфеми.

Подібний погляд на поняття висловлює і лінгвіст Тетяна Василівна Жеребило: «Запозичення є процес і результат переходу слів, граматичних структур, морфем та фонем з однієї мови до іншої, найбільш поширений вид мовного впливу» [2]. Варто зазначити, що за визначенням Тетяни Василівни, аналогічно наведеному вище визначенню, запозичуються не лише слова, але й одиниці нижчого рівня, такі як морфеми та фонеми. Більше того, навіть найстійкіший мовний рівень – граматики – схильна до запозичення.

У «Словнику мовних термінів» Ольги Сергіївни Ахманової міститься альтернативний опис поняття: «Запозичення є звернення до лексичної основи інших мов для вираження нових понять, для подальшої диференціації існуючих понять та для позначення раніше невідомих предметів (зазвичай ці поняття і самі предмети відомі носіям даної мови лише через контакт з особою тієї мови, з якої запозичене відповідне слово)» [1]. Таким чином, запозичення інтегруються у мову за рахунок появи нових реальних предметів або явищ, коли відповідна назва ще не з'явилася або не існує рідною мовою. Крім того, О. Ахманова акцентує увагу на лексичних одиницях, зазначаючи, що вони є основним компонентом процесу запозичення.

Як згадувалося, нині у словнику будь-якої мови є запозичення. Наприклад, німецька мова дуже багата на лексеми, що прийшли з інших мов. Переважають, звичайно, англіцизми та американізми. Однак чим спричинено злиття цих слів? З вищенаведеного визначення можна дійти невтішного висновку, що контакт двох культур сприяв тому, що мовні елементи першої культури увійшли в другу мовну систему, таким чином, німецька мова збагатилася новими одиницями, які мали побутування і вживаються в іншій специфіці мови.

У своїй історії німецька мова пройшла декілька етапів. Кожен із них вніс до свого словникового запасу різні зміни, викликані зовнішніми причинами, а також внутрішніми морфологічними та фонологічними процесами. Ці процеси перетворили більшу частину запозиченої лексики на німецьку. Прикладом може бути другий рух приголосних VI–VIII ст. В результаті частина лексики, що було запозичено з латині, була германізована [4].

У ранній період (1 ст. до н. е.) контакти з кельтськими племенами призвели до проникнення кельтських запозичень у німецький словник (*Amt, Eid, Geisel, Glocke, Reich, Zaun*). Наступні контакти з Римською імперією збагатили німецьку мову неологізмами з латині. Ці лексеми пов'язані з військовими справами та цивільним життям (*Kopf, Spiegel, Kaiser, Kampf, Markt, Münze, Brief, schreiben, Arzt, Straße, Platz, Mauer, Kerker, Keller, Turm, Ziegel, Wein, Birne, Kirsche, Kohl, Pflanze, Frucht, Kochen, Speise, Butter, Essig, Öl*).

Прихід християнства дуже вплинув на німецьку мову, привнісши в словник нові терміни, такі як *Kirche, Schule, Kreuz, Orgel, Abt, Mönch, Nonne, Priester, opfern, Engel*.

Мовою науки була латинь, тому до німецької мови було запозичено наступні лексеми: *Text, Traktat, Philosophie, Logik, Materie, addieren, substrahieren, dividieren, Komet, Orient, Medikament, Medizin, Podagra*. Крім того, запозичено латинські слова з галузі права: *protestieren, appellieren, Advokat, Amnestie, Prozess, konfiszieren*. Латинь також була мовою шкіл та університетів, що видно з наступних слів, запозичених до німецької мови: *Akademie, Auditorium, Aula, Examen, Fakultät, Gymnasium, Doktor, interpretieren, Rektor, Professor, Student*.

Наприкінці XII століття розпочалася епоха хрестових походів, придворного життя та лицарської літератури. У зв'язку з цим у німецьку мову проникають морфеми французького походження, переважно пов'язані з назвами занять, життям феодалів і лицарів, наприклад: *Abenteuer, blond, fehlen, fein, Manier, Lanze, Panzer, Reim, Palast, Preis, turnieren*. Також у німецьку мову приходять східні лексеми: *Schach, Papagei, Admiral*.

У XVI–XVII століттях процес запозичення французьких слів був особливо широким. Цей період відомий як "епоха домінування французького смаку", і у зв'язку з цим він є першопричиною великого злиття французької лексики з німецькою. Крім вищезазначених лексем сюди входять: *Galerie, Loge, Fassade, Balkon, Terrasse, Garderobe, Kabinett, Salon, Möbel, Sofa, Büffet, Kostüm, Puder, Frisur, Parfüm, Serviette, servieren, Ragout, Omlette, Sauce, marinieren, Konfitüre, Marmelade, Torte, Biskuit, Limonade, Ballett, Ball, Maskerade, Promenade, Dame, Billard*.

З XV по XVIII століття, з розвитком світської літератури, німецька мова придбала свою літературну версію, і в той же час до неї проникла велика кількість французьких слів через великий вплив французької мови на лицарську поезію в цей період. У зв'язку з цим до XVIII століття мовою повсякденного

спілкування була французька, а мовою науки – латинь. Лише у середині XIX століття німецькі послі писали звіти французькою мовою.

Французька революція (1789–1794) також вплинула та збагатила німецьку мову такими словами як: *Revolution, Revolutionär, Bürokratie, Komitee, Demokrat, Emigrant, Fraktion, Organisation, Fortschritt*.

На сьогоднішній день велика кількість французьких запозичень, що з'являються в німецькій мові, тісно пов'язані з військовою справою (*Truppe, Garde, Ingenieur, Degen, Alarm, Offizier, Armee, Bombe*), придворним життям та етикетом (*Audienz, Appetit, Konversation, Kavaller, Dame, Plaisier, galant, charmant*), модою (*Korsett, Manchette, brünett, frisieren, sichamüsieren, Pomade, Mode, Perücke*) та архітектурою (*Etage, Partiere, Allee, Fontäne, Pavillon*).

З розвитком торгівлі у німецькій мові з'явилися італійські слова, пов'язані з фінансами, банківською справою, торговельною та військовою тематикою, наприклад: *Bank, Konto, insolvent, Netto, Brutto; Kanone, Granate, Grenadier, Soldat, Kavallerie, Infanterie, Artillerie, Kommando*. Навіть у галузі мистецтва та музики можна спостерігати італійські запозичення: *Addagio, Allegro, Andante, Fortissimo, Solo, Arie, Violoncell, Oper, Konzert, Mandoline, Bariton, Operette, Sopran*.

У середині XX століття, у період існування Східної та Західної Німеччини, виникло таке явище як східнонімецька мова. У його словниковому запасі спостерігається велика кількість радянських слів.

Лексеми дуже активно запозичуються з англійської з кінця XIX століття, і цей процес залишається дуже продуктивним і сьогодні.

Отже можна зробити висновок, що мова – головна із складових життя кожного індивіда. Саме мова дає нам можливість обмінюватися та отримувати нову інформацію як у рамках однієї культури, так і за її межами. Нерідким проявом такої міжкультурної взаємодії є процес запозичення, який передбачає проникнення іншомовних фонем, морфем, лексем і навіть граматичних конструкцій у мови, що контактують між собою. Тенденція до запозичення слів простежується історично і поділяється на два тривалі етапи: промислова революція кінця XIX-початку XX століття і часовий проміжок після Другої світової війни. Ці етапи визначили подальший розвиток німецької мови в цілому та процес запозичення продовжується і по цей час.

Список використаних джерел:

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. М.: Издательство «Советская энциклопедия», 1966. 608 с.

2. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов. Назрань: ООО «Пилигрим», 2010. 486 с.
3. Ярцева В. Н. Лингвистический энциклопедический словарь [Электронный ресурс]. Электрон. Текстовые, граф.,зв. дан. и прикладная прогр. URL: <http://tapemark.narod.ru/les/>
4. Заимствования в немецком языке [Электронный ресурс]. Электрон. Текстовые, граф.,зв. дан. и прикладная прогр. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Заимствования_в_немецком_языке

Tryndiuk Anastasiia. Borrowing as one of the productive ways of replenishing the vocabulary of the German language

The article reveals one of the productive ways of replenishing the vocabulary of the German language, namely borrowing. The author defines this concept and characterizes the historical processes that transformed most of the borrowed vocabulary into German.

Key words: borrowing, vocabulary, replenishment, German language.

УДК 811.112.2'373.45=030.161.2(045)

Форгель М.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Шевчук І. С.,

вчитель англійської мови

КЛ №107 «Лідер» КМР

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНШОМОВНИХ СЛІВ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

У статті розглядається такий вид іншомовних, запозичених слів, як інтернаціоналізми, які посідають важливе місце у німецькій мові. Автор знайомить нас із різними способами перекладу інтернаціональних слів та акцентує увагу на тому, що при перекладі інтернаціональної лексики перекладач не повинен забувати про багатозначність деяких слів та їх використання у мові перекладу.

Ключові слова: іншомовні слова, запозичення, міжнародна лексика, інтернаціоналізм, переклад, лінгвістичний процес.

Формування будь-якої мови – багаторівневий, складний, безкінечний процес. У будь-якій мові відсоток запозичених слів становить не менше десяти, не виняток і німецька мова. Цей факт обумовлюється результатом політичних, економічних та культурних зіткнень народів. Через часте вживання більшість запозичених слів піддається впливу мови, що запозичує, проходячи шлях

лінгвістичної реформації. Кожна мова приймає нове слово, ніби намагаючись надати йому свого відтінку. Згодом запозичені слова входять до загальноновживаних лексичних одиниць і перестають сприйматися як іншомовні. Кожне нове запозичене слово – унікальне, і як швидко воно увійде у мовний побут тієї чи іншої мови, питання часу та обставин, за яких те чи інше слово виникло у мові.

Вивчення міжмовних відносин, явищ та процесів, що вони породжують, відбувається вже протягом тривалого періоду і є традиційним для науки про мову. У різний час проблемами статусу англійської мови як основного джерела інтернаціональної лексики в німецькій мові займалися Д. Кристал, Б. Кашру, Т. Максимова; аспекти вивчення інтернаціональної лексики привертали увагу В. Акуленка [1], Є. Солодухо, В. Жирмунського, В. Карабана, І. Корунця [3] та інших.

Нині проблема міжнародної лексики займає чільну позицію. Інтерес до цього лінгвістичного феномену стрімко зростає. Такий інтерес обумовлюється значною і незворушно зростаючою роллю, яку відіграють міжнародні слова та терміни в різних галузях мовної діяльності, так чи інакше пов'язаних з процесами дотику та зіставлення мов [1]. Загальновідоме значення міжнародної лексики для перекладу художньої літератури, і особливо спеціальної прози, де інтернаціоналізми, як виявляється, найлегше сприймаються елементами іноземного тексту [4].

Нині лінгвістами багатьох країн фіксується активізація у еволюції мов. Це пов'язано, в першу чергу, з науково-технічною революцією, що торкнулася всіх країн земної кулі, серйозними політичними та соціальними змінами, стрімким розвитком засобів масової інформації. Нові слова створюються за допомогою словотвірних засобів, властивих тій чи іншій системі даної мови, та шляхом запозичення іншомовних слів, які, у свою чергу, адаптуються до певної лінгвістичної атмосфери. Зростанню темпу продуктивності деяких мовних засобів сприяє соціальна потреба суспільства в певних шарах лексики. Посилення взаємодії мов при зростаючій ролі економічних пріоритетів і культурних зв'язків між народами призводить до формування деякого фонду міжнародної лексики, який є як і у родинних, так і у неспоріднених мовах.

Актуальність питання перекладу міжнародних запозичень зумовлюється високою частотністю вживання таких запозичень у наші дні. Іншомовні запозичення інтенсивно проникають у різні мови, і, як правило, більшість з таких слів, залишаються в усному та письмовому мовленні на тривалий проміжок часу. За визначенням лінгвістів Т. Левицької та А. Фітерман, «міжнародними словами

є слова, які в більш менш однаковій звуковій формі, граматичному оформленні та змістовному значенні зустрічаються в ряді мов» [5].

Існує також думка, що ступінь міжнародності лексичних одиниць тим вищий, чим більше мов мають на увазі і чим більше вони типологічно віддалені один від одного. Міжнародний, чи «інтернаціональний» лексичний фонд, як реальне явище, отримало визнання більшості фахівців. Погоджуючись з кваліфікацією лексичних інтернаціоналізмів як міжмовного словникового фонду, слід зазначити, що освоєння цього фонду у кожному із запозичень має свої індивідуальні особливості [7].

Як правило, міжнародні слова асимілюються в запозичуваних мовах, але сам процес асиміляції протікає не однозначно і не так легко, як здається. З одного боку, виникає неминуча необхідність пристосувати нове слово до строю запозичення мови, з другого, проявляється усвідомлене прагнення зберегти його тотожність у різних мовах. Як правило, переклад таких слів не викликає будь-яких складнощів, навпаки, вони часто виконують у тексті роль так званих «підказок», з цими підказками стає легше зрозуміти і усвідомити сенс в цілому, навіть якщо не всі слова в тексті є знайомими. Проблема виникає у випадках, коли в міжнародних словах є суто українські синоніми, а вибір між двома синонімами залежатиме від безлічі відокремлених чинників.

Відзначається частотне вживання міжнародної лексики у журнальних статтях. В основному така лексика в журнальних статтях складається з термінологічних та нетермінологічних одиниць лексики. Присутність міжнародної лексики у тому чи іншому тексті, наприклад, спрощує завдання перекладача, оскільки завдяки одному знайомому слову можна зрозуміти весь задум написаного чи зрозуміти хоча б у якому ключі написано той чи інший вислів. Тим не менш, через деякі невідповідності значень паралельних інтернаціоналізмів виникають суттєві смислові та стилістичні лінгвістичні невідповідності при їх буквальному перекладі, які надалі можуть згубно позначитися на якості перекладу.

За словами А. Швідченко: «Слова іншомовного походження – невідокремна частина української та німецької лексики. Їх запозичення тісно пов'язане з історією людства, що на різних етапах формування та розвитку власної державності вступало у багатоманітні політичні, соціально економічні та культурні відносини з іншими народами світу і таким чином збагачувало та змінювало свою мову» [8].

Німецька мова наповнена великою кількістю споконвічно-німецьких слів, а також включає в себе і слова інтернаціоналізми, так би мовити «просочена»

запозиченнями з інших мов. Звертаючись до історії неможливо не згадати про регулярні напади на Німеччину, які стали каталізатором до появи міжнародних слів у німецькому побуті. Загарбники збагачували країну новими словами, які місцеві жителі надалі могли вживати.

Перекладачі інколи про це забувають, а двомовні словники, на жаль, не завжди повністю відображають специфічне значення інтернаціональних слів та їх переклад, тому існують різні способи перекладу інтернаціональних слів [6]:

1. Група слів з однаковою семантичною формою;
2. Група слів з частковою семантичною формою;
3. Група гібридних слів;
4. Група калькованих слів

До першої групи можна віднести такі слова як: *die Illustration* – ілюстрація; *die Imitation* – імітація; *die Demonstration* – демонстрація; *der Boxer* – боксер, *der Millionär* – мільйонер, *die Konstitution* – конституція, *das Omlette* – омлет. У перекладі ці терміни не змінюють своєї мовної форми (графічної, семантичної, фонетичної). Ця група слів перекладається за допомогою адаптивного транскодування (натуралізація).

Друга група являє собою терміни з частковою передачею семантичної форми при написанні. Серед них: *die Publikation* – публікація; *der Zeremonien* – церемонія; *der Intellekt* – інтелект; *das Plagiat* – плагиат, *das Mikroskop* – мікроскоп, *die Paparazzi* – папараці, *der Oper* – опера, *der Passagier* – пасажир, *das Programm* – програма, *der Roboter* – робот.

До наступної групи інтернаціоналізмів належить поширена група слів – це слова гібриди, тобто складні терміни, що складаються із різних компонентів, насамперед із інтернаціонального кореня. Здебільшого вони грецького або латинського походження. Наприклад: *die Lizenstätigkeit* – ліцензійна діяльність; *die Antimonopolgesetzgebung* – антимонопольне законодавство; *der Referatedienst* – реферативне видавництво; *die Romanze* – романс; *Protese* – протез; *die Jeans* – джинси.

Ще одним способом інтернаціоналізації є калькування, коли співпадає лише значення і повністю відрізняється звукобуквенне вираження. Наприклад: *das Autorenmanuscript* – авторський рукопис; *der Autorenvertrag* – авторський договір; *das Autorenkollektiv* – авторський колектив.

Деякі інтернаціоналізми позначають величини (вага, довжина, об'єм), але мають різні значення. Це необхідно знати і враховувати не тільки в тих випадках коли потрібно передати відповідні точні дані, але й у перекладі художньої прози. Розглянемо приклад з роману Гюнтера де Бройна “*Preisverleihung*”: «... ein Mann

groß, schwer, hoch. Seinem Gewicht wird zu zwei Zentnern nicht fehlen.» – «Чоловік товстий, високий. Він важить не менше двох центнерів». Насправді герой роману не такий товстий. Справа в тому, що німецький центнер дорівнює п'ятдесяти кілограмам, а не ста, як в Україні. У даному випадку, використавши інтернаціоналізм, перекладач допустив помилку – необхідно було перекласти два німецьких центнера у кілограми.

Підсумовуючи все вище сказане, ми дійшли висновку, що інтернаціоналізми, вони ж запозичені слова, мають свою історію походження та розвитку. Основним джерелом формування інтернаціоналізмів послужив екстралінгвістичний чинник – численні захоплення територій, переселення народів, формування колоній, освоєння нових земель – який і запустив механізм безперервного збагачення будь-якої мови.

Основними складовими фонду міжнародних слів у німецькій мові виступають запозичення з грецької та латинської мов. Інтернаціональні слова відносяться, зазвичай, переважно до галузі спеціальної термінології різних галузей науки й техніки. Під категорію міжнародної лексики потрапляють слова, які у одній чи більше мовах, мають схожий план висловлювання і значення. Питома вага інтернаціоналізмів у низці мови досить велика.

Також слід зазначити, що думки лінгвістів щодо запозичених слів відрізняються. Одні вважають, що така лексика допомагає мові вдосконалюватися, збагачує її та робить прогресивнішою, інші ж, навпаки, стверджують, що запозичені слова згубно впливають на рідну мову, тим самим забруднюючи її. Так чи інакше, вживання інтернаціоналізмів у мові не робить мову «первісною», але кожен спікер повинен відчувати тонку межу під час використання запозичених слів у мовному побуті та орієнтуватися на свого співрозмовника.

Список використаних джерел:

1. Акуленко В. В. Вопросы интернационализации словарного состава языка. Харьков, 1972. 312 с.
2. Кияк Т. Запозичення та інтернаціоналізми у фахових мовах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2004. № 27. 245–249 с.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. 5-те вид., виправ. і допов. Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с.
4. Куліш В. С. Лексико-семантичні особливості сучасної інтернаціональної лексики (на матеріалі суспільно-політичних текстів: перекладацький аспект). Суми. 2020. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/81453/1/Surovcova_Masters_thesis.pdf;jsessionid=7220609CAFAB06A4A05B42AE5250FFBD

5. Левицька Т.Р., Фитерман А.М. Теорія і практика перекладу з англійської мови, 2001., 356 с.
6. Уманець Р. С. Перекладацькі рішення при відтворенні реалій у художньому перекладі німецькою мовою (на матеріалі перекладу роману Марії Матіос «Солодка Даруся»). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2015. Вип. 51.
7. Чередниченко О. І. Теорія і практика перекладу. Київ: Либідь, 2005. 370 с.
8. Швідченко А.В., Ніконорова Г.С. Вплив сучасної американської культури на стиль життя української молоді. URL:
http://www.rusnauka.com/2_KAND_2013/Pedagogica/0_122599.doc.htm

Forhel Maryna, Shevchuk Iryna. Features of translating foreign language words from German to Ukrainian

The article deals with such a type of foreign, loan words as internationalisms, which occupy an important place in the German language. The author introduces us the various ways of translating international words and emphasizes that the translator should not forget while translating international vocabulary the ambiguity of some words and their use in the target language.

Key words: foreign words, loan words, international words, internationalism, translation, process of linguistic.

УДК 81'25:821.111Генрі7Нов Останній листок(045)

Хрипун Д.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Ткаченко К. В.,

вчитель англійської мови

КЛ «Кредо» КМР

ЗАСТОСУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НОВЕЛИ О. ГЕНРІ «ОСТАННІЙ ЛИСТОК»

В статті розглядаються основні мотиви використання перекладацьких трансформацій. Значна роль приділяється граматичним перекладацьким трансформаціям. Автор аналізує їх застосування, наводячи конкретні приклади, при перекладі новели О. Генрі «Останній листок» з німецької на українську мову.

Ключові слова: переклад, спосіб перекладу, види трансформацій, граматичні перекладацькі трансформації, перекладацький аналіз, новела, німецька мова.

Перекладацькі трансформації – перебудови, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць мови оригіналу (МО) до одиниць мови перекладу (МП). Трансформації, як відомо, є основою більшості засобів перекладу. Вони полягають у заміні формальних та семантичних характеристик мовної одиниці. Перекладач може використовувати трансформації під час перекладу різних текстів у тих випадках, коли відсутні регулярні відповідники в мові перекладу, або вони не можуть бути використаними в умовах контексту.

Перекладацькі трансформації розглядали та аналізували такі дослідники та лінгвісти як: Л. Бархударов [2], А. Архипов [1], І. Алексєєва, Я. Рецкер, Л. Латишев [6], В. Комісаров [5], Т. Кияк [3; 4], А. Науменко [3; 4], О. Огуй [3; 4; 7] та інші.

А. Архипов розглядає такі мотиви використання перекладацьких трансформацій:

- Прагнення уникнути у МП так званих буквалізмів;
- Необхідність подолати розбіжність мовних норм при оформленні однорідних членів речення (наприклад, у зв'язку з розходженнями у керуванні та сполучуваності таких членів речення);
- Прагнення ідіоматизувати переклад, тобто використовувати вирази і конструкції, найбільш уживані в українській мові у певних контекстах, ситуаціях, стилістичних різновидах текстів;
- Прагнення уникнути неприродності деяких повторів, неясності і нелогічності вираження;
- Прагнення уникнути словотворчих моделей, які не характерні для МП;
- Прагнення до більш компактного варіанту перекладу;
- Прагнення донести до реципієнта важливу фонову інформацію чи зняти надлишкову;
- Прагнення відтворити гру слів, образність та інші стилістичні фігури, які важко перекласти [1].

У сучасному перекладознавстві не існує одностайної думки щодо класифікації перекладацьких трансформацій, але спираючись на класифікації перерахованих вище дослідників, можна згрупувати усі прийоми перекладацьких трансформацій таким чином: лексико-семантичні, граматичні, лексико-граматичні та стилістичні. В даній статті ми хочемо більш детально розібрати основні способи граматичних перекладацьких трансформацій.

Між граматичними системами різних мов існує багато розходжень, що в процесі перекладу вимагає використання певних прийомів граматичних трансформацій.

Існують дві основні причини граматичних трансформацій:

- відсутність формального граматичного відповідника в одній з мов;
- різниця у сфері використання того чи іншого граматичного елемента.

Граматичні перекладацькі трансформації включають в себе усі способи перекладу речень та їх синтаксичних структур, зважаючи на зміни їх форм і значень у порівнянні з МО. До граматичних трансформацій відносяться:

1. *Додавання граматичних одиниць;*
2. *Вилучення граматичних елементів;*
3. *Заміна граматичних форм частин мови* (заміна форми числа, часу, стану і способу, ступенів порівняння);
4. *Заміна частин мови;*
5. *Факультативні зміни порядку слів, їхніх частин, членів речення, конструкцій, структури речення;*

6. *Заміна кількості і типів речень.* (У німецькій мові наявна велика кількість складних речень, ускладнених зворотами, інфінітивними конструкціями тощо. Тому для кращого сприйняття змісту тексту перекладу застосовується прийом розбивки складного речення на декілька простих. А в українській мові спостерігається тенденція до об'єднання в межах одного речення декількох предметних ситуацій. Це спричинює утворення речень, які включають в себе декілька однорідних підметів, присудків, додатків, а також підрядних речень, дієприкметникових та дієприслівникових зворотів.) [1; 5]

Інтеграція доволі часто застосовується при перекладі текстів і буває двох видів:

1) *Внутрішня інтеграція* – даним способом перекладаються складнопідрядні або складносурядні речення, перетворюючи їх на звичайні прості.

2) *Зовнішня інтеграція* – спосіб перекладу, за допомогою якого можна об'єднати два або більше простих речень, які утворюють одне складне.

Перетворення ж простого речення в МО на складносурядне або складнопідрядне речення в МП називається *поділом*. Дана перекладацька трансформація має два види:

1) *Внутрішній поділ* – речення перетворюється з простого на складнопідрядне або складносурядне при перекладі з іноземної мови.

2) *Зовнішній поділ (парцеляція)* – складне речення поділяється на декілька простих речень під час перекладу з іноземної мови [5].

Розібравши, які види граматичних трансформацій застосовуються при перекладі, перейдемо до аналізу прикладів, взятих із новели О. Генрі «Останній

листок» німецькою мовою («Das letzte Blatt») та її перекладу М. Дмитренком на українську мову.

Додавання граматичних одиниць можна побачити у наступних прикладах:

1) «*Eine Straße überkreuzt sich selber ein- bis zweimal.*» – «**Там** одна вулиця перетинає **навіть** сама себе разів зо два.»

2) «*Ein Künstler entdeckte einmal eine wertvolle Möglichkeit in dieser Straße.*» – «**Якомусь** художникові **пощастило** відкрити **надзвичайно** цінні властивості цієї вулиці.»

3) «*Nur noch vier Blätter.*» – «**Залишилось** усього чотири листочки.»

4) «*„Was!“ schrie er.*» – «**Що**, — кричав він з **жахливим німецьким акцентом.**»

5) «*„Liebling!“ sagte Sue und beugte sich abgespannt über das Kissen.*» – «**Та бог з тобою!** — сказала Сью, схилиючись змученим обличчям над подушкою.»

6) «*Das ist natürlich schlecht*», sagte der Doktor.» – «**Ну**, моді це просто **занепад сил**, — підсумував лікар.»

Якщо ж говорити про вилучення граматичних елементів, то це видно в таких прикладах:

1) «*Wenn das letzte abfällt, dann muß auch ich gehen.*» – «Коли впаде останній, я помру.»

2) «*Es war das letzte an der Weinranke.*» – «Один-єдиний.»

В наступних наведених прикладах, на наш погляд, можна спостерігати одночасне поєднання двох наведених вище граматичних трансформацій:

1) «*„Johnsy“ bedeutete eigentlich Johanna.*» – «Джонсі — **пестливе** від Джоанна.» (В даному прикладі можна спостерігати вилучення двох граматичних елементів (*bedeutete eigentlich* – насправді означало) з одночасним додаванням іншої граматичної одиниці (*пестливе*) при перекладі на українську мову.)

2) «*Das Einsamste auf der Welt ist eine Seele, die sich auf die geheimnisvolle weite Reise vorbereitet.*» – «Душі, яка лаштується вирушити в далеку таємничу подорож, **усе на світі стає чуже.**» (В цьому прикладі вилучили *Das Einsamste auf der Welt ist* – найсамотніша річ у світі і додали при перекладі - **усе на світі стає чуже.**)

Заміну граматичних форм частин мови, а саме заміну форми числа можна спостерігати в такому прикладі:

«*Wenn Sie sie aber dazu bringen, daß sie nur eine Frage nach der neuen Wintermode der Mantelärmel stellt, dann verspreche ich Ihnen eine Fünfzig-zu-eins-Chance und nicht wie jetzt zehn zu eins.*» – «Якщо вам вдасться, щоб вона хоч раз

ститала, який буде цієї зими новий фасон рукавів у пальтах, я зможу поручитися, що в неї буде **один шанс не з десяти, а з п'яти.**»

Крім того, в даному реченні відбувається ще й зміна порядку слів при перекладі (« ... *dann verspreche ich Ihnen eine **Fünfzig-zu-eins-Chance und nicht wie jetzt zehn zu eins***» – « ...я зможу поручитися, що в неї буде **один шанс не з десяти, а з п'яти.**»)

Продовжуючи говорити про таку граматичну трансформацію як факультативні зміни порядку слів, конструкцій та структури речення, наведемо ще декілька прикладів:

1) «*Dann brachten sie noch einige Zinnkannen und ein bis zwei Kohlenbecken aus der Sixth Avenue an und wurden zur „Kolonie“.*» «Потім вони притягли туди з **Шостої авеню кілька олов'яних кухлів та одну-дві жаровні й утворили "колонію".**»

2) «*Im obersten Stockwerk eines gedrungen wirkenden dreistöckigen Backsteinhauses hatten Sue und Johnsy ihr Atelier aufgeschlagen.*» «Студія Сью і Джонсі містилася **на горищі присадкуватого триповерхового цегляного будинку.**»

3) «*Und du hast diesen Wein immer so gern gehabt, du schlechtes Mädchen.*» «**А ти ж, капосне дівчисько, так любила цей пляц!**»

Заміна кількості і типів речення спостерігається в наступних прикладах:

- внутрішня інтеграція: « ... *daß deine Chancen, bald wieder gesund zu werden – laß mich überlegen, was er genau gesagt hat — ja, er sagte, die Chancen wären eins zu zehn.*» – « ... твої шанси одужати, та й то скоро... стривай, як же він сказав?.. **Він сказав, що в тебе десять шансів проти одного!**» (У даному випадку речення поділилося на декілька, їх розділяють знаки пунктуації.)

- зовнішня інтеграція: «*„Ich bin ein dummes Mädchen gewesen“, sagte Johnsy. „Irgend etwas hat dieses Blatt dort festgehalten, um mir zu zeigen, wie schlecht ich war. Es ist eine Sünde, sterben zu wollen.“*» – «Я була поганим дівчиськом,— сказала Джонсі – щось примусило цей останній листок залишитись там, де він є, щоб показати, яка я була противна.» (При перекладі було об'єднано декілька простих речень, які утворили одне складне.)

- внутрішній поділ: «*Er verdiente sich etwas mit Modellstehen für die jungen Künstler in der Kolonie, die ein Berufsmodell nicht bezahlen konnten.*» – «На шматок хліба він заробляв, **позуючи тим молодим художникам з колонії, які не могли платити натурникові-професіоналу.**» (Тут ми спостерігаємо, як при перекладі на українську мову речення ускладнюється дієприкметниковим зворотом. Тим самим просте речення перетворюється на складне.)

Таким чином, можна зробити висновок, що переклад художнього тексту вимагає конкретики та чітко розуміння того, про що написав автор. Важливо брати до уваги усі особливості написаного тексту, щоб при перекладі єдність змісту та художніх засобів була структурованою.

Граматичні трансформації – найбільш складний, але часто вживаний вид міжмовних трансформацій, а причина, що викликає вживання граматичних трансформацій криється в тому, що кожна мова має свою власну, своєрідну структуру, і перекладач має це враховувати. Саме відмінності в структурах різних мов змушують перекладача знати всі види перекладацьких трансформацій та використовувати їх правильно при перекладі.

Список використаних джерел:

1. Архипов А. Ф. Самоучитель перевода с немецкого языка на русский. М. : Высш. шк., 1991. 255 с.
2. Бархударов Л. С. Мова і переклад. (Питання загальної і приватної теорії перекладу). М.: Міжнародні відносини. 1975. 324с.
3. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
4. Кияк Т. Р., Науменко А. М, Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник для студентів вищ. навч. закл. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2014. 640 с.
5. Комісаров В. Н. Теорія перекладу. М.: Вища школа, 1990, 253 с.
6. Латышев Л. К. Технология перевода: учебное пособие для студ. лингв. вузов и фак. М.: Академия. 2005. 320 с.
7. Огуй О. Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу. Чернівці : Рута, 2004. 256 с.
8. <http://maennerseiten.de/letztesblatt.htm>
9. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=503>

Khrypun Dariia, Tkachenko Kateryna. Application of grammatical translation transformations in the process of the translation of O. Henry's novella "The Last Leaf"

The article deals with the main motives for using translation transformations. A great attention is paid to grammatical translation transformations. The author analyzes their application, giving specific examples, when translating O. Henry's novella "The Last Leaf" from German into Ukrainian.

Key words: translation, method of translation, types of transformations, grammatical translation transformations, translation analysis, novella, German language.

Чванова Б.,

студентка

Донецький національний університет економіки торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Шерстюк Л. В.,

к.пед.н., доцент кафедри іноземної філології

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили,

м. Миколаїв, Україна

НІМЕЦЬКА МОВА ТА ЇЇ НОВІ СУЧАСНІ НАПРЯМИ

Стаття присвячена дослідженню розвитку німецької мови та її новим сучасним напрямом. Значна увага приділяється таким різновидам молодіжної мови, як Kanakisch та Kiezdeutsch, їх особливостям, впливу та відхиленням від літературної німецької мови.

Ключові слова: канакіш, кіцдойч, сучасні напрями, різновид, німецька мова.

Кожна мова має своє місце та рейтинг її використання у суспільстві, крім того це динамічна система, яка завжди змінюється. Німецька мова входить до західнонімецької підгрупи германських мов та у топ-10 мов світу, а також є державною мовою в шести країнах світу, таких як Німеччина, Австрія, Ліхтенштейн, Швейцарія, Бельгія та Люксембург. Важливо зазначити, що багато німецькомовного населення проживає і в інших країнах світу, хоча ці держави не належать до німецькомовних країн. Німеччина, Австрія та Швейцарія – це найбільш німецькомовні країни.

Німецька мова почала свій шлях з невеличких угруповань людей. На початку XI століття німецька нація відчула єдність свого народу та стала рідною. Німецькою мовою володіє понад дев'яносто мільйонів осіб. Дуже багато людей вивчає німецьку, як іноземну мову. До речі, спорідненими мовами з німецькою є нідерландська, данська, шведська, норвезька та англійська мови.

Доведено, що німецька – це мова науковців та письменників. Вважається, що кожна десята книга надрукована німецькою мовою. До XV століття німецька мова завойовувала позиції основної мови в діловій сфері. З XVII століття, вплив культурних діячів і німецьких літераторів сприяв інтенсивному розвитку німецької лексики, граматики та стилістики. З початку XX століття німецька мова була найуживанішою серед наукових діячів.

Коли йдеться про німецьку мову, то в голові з'являються асоціації з грубістю та різкістю, але це лише набуті стереотипи. Як писав Марк Твен: «Її слід буде спокійно і побожно поховати серед мертвих мов, оскільки тільки мерці мають час, щоб вивчити її». Пояснюється це тим, що ця мова має нелегку граматику (у порівнянні з англійською) та дуже великий словниковий запас слів, а правопис і вимова слідує чітким правилам.

Поряд з літературною німецькою мовою існує безліч діалектів та напівдіалектів, які значно відрізняються один від одного в залежності від регіону проживання німців. Різниця у вимові настільки істотна, що житель півночі може не зрозуміти корінного південного жителя, а телебачення транслює передачі для інших регіонів з субтитрами.

Щонайменше 250 діалектів виділяють деякі лінгвісти у самій Німеччині. Деякі з них близькі до високої німецької мови, інші відрізняються настільки, що їх не можуть зрозуміти навіть мешканці сусідніх регіонів Німеччини, тому часто називають самостійними мовами. Втім, носіїв окремих діалектів з кожним роком стає дедалі менше, тому що на них розмовляють переважно люди старшого покоління, які живуть у сільській місцевості та невеликих містечках. Наприклад, існує думка, що нижньонімецька мова (Niederdeutsche Sprache) може зникнути протягом найближчих десятиліть. Проте багато дослідників із цим не згодні, тим більше що нижньонімецька має репутацію затишної домашньої мови. Навіть деякі політики охоче вставляють слова та фрази на цьому діалекті, щоб пом'якшити та привернути увагу до себе слухачів та співрозмовників.

Молодіжна ж мова відбиває специфіку життя кожного покоління. Ця мова суттєво оновлюється кожні два-три роки і на сцену виступає новий віковий шар, який прагне до власної автономії. Не так давно з'явилися два нових сучасних напрями німецької мови: Kanakisch та Kiezdeutsch, на яких би хотілося зупинитися більш детально.

Kiezdeutsch - це молодіжна мова, яка виявляє себе в місцях, де живуть люди різного етнічного походження і з різною рідною мовою. Особливість цієї молодіжної мови полягає в тому, що вона розвивалася в житлових районах з великою кількістю емігрантів, наприклад, у Берлінському районі Кройцберг. На Kiezdeutsch розмовляє молодь німецького та ненімецького походження. Таке явище сприяє креативності цієї молодіжної мови та граматичним інноваціям у мові. У цьому соціодіалекті зустрічаються нові іноземні слова з турецької та арабської мов. Зокрема, з'явилося турецьке ama замість німецького aber; перетворення Tussi (дівчина, подруга) в Tuss також приписують турецькому впливу.

Kiezdeutsch характеризується також різними граматичними спрощеннями, подібно до тих, що зустрічаються в розмовній мові, наприклад, порядок слів і словозміни з використанням службових слів, таких як артиклі та займенники або дієслово бути. Розглянемо деякі приклади: Morgen Ich gehe Kino. Тут спостерігається вільний порядок слів у реченні. У нормативному значенні німецькою мовою дієслово завжди займає друге місце і перед дієсловом може стояти лише один елемент: суб'єкт чи обставина, і навіть об'єкт, наприклад: Morgen gehe ich Kino. - Ich gehe morgen ins Kino / Ins Kino gehe ich morgen.

У Kiezdeutsch спостерігається тенденція відсутності або зміни закінчення: „Das ist mein Home“, „Also mein Schule ist schon längst fertig“.

Також Kiezdeutsch використовує низку нових слів, яких немає у нормативній німецькій мові. Найчастіше це слова молодих людей ненімецького походження.

Kanakisch – це, перш за все, мова молоді ненімецького походження та покоління емігрантів. Спочатку це поняття мало негативне значення через політику переселення великої кількості емігрантів.

У порівнянні з Kiezdeutsch, Kanakisch трохи складніший. Одна з головних проблем цього мовного явища - це асиміляція слів. Іноді виникають проблеми у розумінні як окремих слів, так і цілих речень. Серед обговорюваних тем і вживаних слів на Kanakisch найбільш популярними є: машини – Autos (Karren), жінки – Frauen (Tussen) і всілякі бойові види спорту Kickboxen. За відомим німецьким порталом для тих, хто вивчає німецьку мову, «словниковий запас канакіш охоплює близько 300 слів. Також особливістю є, що майже до кожного кінця речення також приєднуються типові фрази, наприклад: weisstu, Alder, isch schwör, weisstu, wie isch mein» [5].

До характерних для канакіш відхилень від літературної німецької мови належить плутанина в родах, відмінках, часта відсутність артиклів, помилки у відмінюванні дієслів тощо. Фактором для опускання артиклів чи прийменників наукові дослідження вбачають вплив турецької мови, адже у ній власне немає артиклів чи прийменників [2]. У цьому контексті також можна говорити і про певні закономірності канакіш, де, крім опущених артиклів, простежено опущення прийменників і навіть головних членів речення – підмета та присудка.

Потрібно також зауважити, що скорочення слів, випускання артиклів, спрощення речень, використання елізії останнім часом усе більше стає актуальним для молодіжної німецької мови в цілому. Тут варто враховувати вплив соціальних мереж на мову й потребу висловлюватися коротко.

Підсумовуючи, можна сказати, що зміни в мові є природним процесом, пов'язаним як з економічним та культурним розвитком, так і з впливом однієї культури на іншу. Такі зміни спричиняють також і міграційні процеси.

Kanakisch та Kiezdeutsch – це особливі різновиди німецької мови, створені на основі метизації розмовної німецької мови та мов переселенців із Туреччини й арабських країн; володіють характерними для них фонетичними, морфологічними та синтаксичними особливостями; мають обмежений набір лексичних одиниць; є продуктом потреби мовленнєвого самовираження турецьких (арабських) мігрантів; слугують переважно для спілкування молодих людей, іноді використовуються для пародіювання, прояву іронії; можуть слугувати засобом спілкування й серед німців, маючи певний вплив (частіше зворотній) і на мову німецької молоді. Але наукова розвідка даного питання не є завершеною та має перспективи для наступних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Canoglu H. D. Kanak Sprak versus Kiezdeutsch – Sprachverfall oder sprachlicher Spezialfall? Eine ethnolinguistische Untersuchung. Berlin : Frank & Time Verlag für wissenschaftliche Literatur. 2012. 138 S.
2. Lange A. «Ich bin noch Büro» Kurzdeutsch findet Einzug in Alltagssprache [Electronic resource]. URL: <http://www.n-tv.de/panorama/Kurzdeutsch-findet-Einzug-in-Alltagssprache-article16982026.html>
3. Schröder L. Germanistenstreit: Kiezdeutsch ist kein Dialekt [Electronic resource]. URL : <http://www.rp-online.de/kultur/kiezdeutsch-ist-kein-dialekt-aid>
4. Wiese H. Kiezdeutsch – ein neuer Dialekt. *Aus Politik und Zeitgeschichte* [Electronic resource]. URL : <http://www.bpb.de/apuz/32957/kiezdeutsch>
5. Der Weg. Portal für Deutschlernende. «Is voll krass eh» – Neue Trends in der Jugendsprache [Electronic resource]. URL : <https://www.derweg.org/aktuell/deutschland/vollkrass>.
6. Kleines Lexikon Kiezdeutsch – Hochdeutsch [Electronic resource]. URL: <http://www.rp-online.de/kultur/kleines-lexikon-kiezdeutsch-hochdeutsch-bid>

Chvanova Beatrysa, Sherstiuk Liudmyla. The German language and its new modern directions

The article is devoted to the research of the development of the German language and its new modern directions. Considerable attention is paid to such varieties of youth language as Kanakisch and Kiezdeutsch, their characteristics, influence and deviations from literary German.

Key words: Kanakish, Kitzdeutsch, modern trends, variety, German language.

ІНОЗЕМНІ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ / FOREIGN LANGUAGES AS A MEANS OF PROFESSIONAL INTERACTION

UDC 640.412(477):316.485.26(045)

Demennikov S.,

student

Mykhailo Tuhan Baranovskyi

Donetsk National University of Economics and Trade,

Kryvyi Rih, Ukraine

Scientific Supervisor: Kuts M. O.

OPERATION PECULIARITIES OF UKRAINIAN HOTELS DURING HOSTILITIES

The article is aimed to study the working conditions of hotels during hostilities. The way the economy has changed since the beginning of the war in the hotel business, which affected the internal environment of many enterprises of the hotel and restaurant sector. We are talking about the regions in which the hotel market is in the best condition. It also considers the offers that were reduced during the military actions in the hotel market of Ukraine.

Key words: Hotel, war, hotel market, demand, business, combat operations, curfew, air alarm.

The start of hostilities became a real challenge for the leadership of the Ukrainian hotel and restaurant business. After all, there is no experience or even theoretical studies of modern management in the period of a full-scale war in Ukrainian business. Therefore, the problem arose of reconfiguring activities as quickly as possible from regular to new, situational, taking into account the specifics of war, which consists in the emergence of new challenges and threats, primarily in the external business environment, and in some cases – in the internal one [3].

During the war, the demand for business centres and shopping facilities decreased significantly. Many companies have moved to another region or closed, so the offices are now empty [5].

In particular, the growth of demand in the western regions of the country stimulated developers to resume the construction of facilities, which was suspended at the beginning of the great war, and to start new projects [6].

Also, during military operations in Ukraine, a large number of hotel owners leave accommodation prices unchanged or even lower them, while some entrepreneurs, on the contrary, seek to make money from it.

A landlord or hotelier who sets an inflated price for accommodation is a looter.

"They charge a thousand dollars for an unremarkable two-room apartment in Lviv. A double room in a hotel, which used to cost 2.5 thousand UAH, now costs 8 thousand. During the war, men aged 18 to 60 who came to live during the war did not are accepted, they must sign up for military service no later than 24 hours after arrival. Some communities of the region do not accept men of draft age at all," said Nataliia Tabaka, head of the Department of Tourism and Resorts.

Additional discounts are provided for accommodation with children who have arrived from areas where hostilities continue [4].

Due to military actions, the offer on the hotel market of Ukraine has decreased: many establishments are closed for security reasons, due to lack of demand, for technical reasons or due to shelling damage. In general, the situation in this segment depends on the region. So far, the state of affairs in the west of the country is relatively better.

Currently, the state of the hotel market in Ukraine depends on the region: how such facilities work, and whether they work at all, depends on the region in which they are located, how far they are from the places of hostilities. The best situation is in the western part of Ukraine: Ivano-Frankivsk, Lviv, Ternopil and Transcarpathian regions. "The hotels there are working at full capacity, there are no prerequisites for closing or stopping their work," says Iryna Sidletska [1].

The curfew also brought changes to the work of accommodation facilities. Due to the time limit, the check-in and check-out process is somewhat complicated, the main workload falls on the day shift. In addition, due to the curfew, employees sometimes live on the premises of hotels. Restaurants, bars and other services such as beauty salons, SPA areas, etc. are also open to a limited extent. During the air alert, some hotel services do not work. This is a separate point in the operation of facilities where increased safety standards have been implemented. These include notifying guests of an air alert and terminating it, establishing safe areas/shelters where possible where people can wait out the danger.

In the external environment, it can be said that it has become a source of danger for the economic entity in the physical sense, when the territory of Ukraine is under a potential threat of missile-bomb, artillery, jet, etc. some regions are under threat of land invasion of the enemy [1].

As for the internal environment of the hotel and restaurant business, it has primarily undergone psycho-emotional changes - fear, confusion, negative emotions of employees and business owners, who are also irritated and helpless, because they cannot influence the situation, as it used to be. business in peacetime.

Also, the internal environment of many enterprises of the hotel and restaurant sector was affected by:

- introduction of martial law, in particular, employees of enterprises mobilized for military service;
- individual hotels have been repurposed to accommodate internally displaced persons and military personnel;
- a number of public catering establishments are involved in the provision of catering services for the specified categories of citizens.

"At such a difficult time for the country, everyone should understand how they can help and contribute to the victory. Accordingly, we accommodate a part of internally displaced persons from the territory where hostilities are taking place at our expense, who were already living at the beginning of the war or who were able to pay for our services according to the current price list, we did not change the living conditions and prices. In addition, we started group classes with psychologist and children's fitness trainer to support mothers. with children, and these are the majority of our guests," says Andrii Capetown [4].

However, if at first the main question was how to collect and keep a team, now it is how to load it in conditions of low demand and a small number of guests.

Another challenge for hotels was the disruption of supply chains. Due to the lack of fuel and for other reasons, some logistical processes were disrupted, which affected the provision of facilities necessary for operation or launch [1].

Hoteliers note the high demand for housing in the first two months since the beginning of the full-scale invasion. This concerned primarily objects in the western regions.

Some high-end hotels in other cities were also in extremely high demand during this period. "The surge was also observed in other cities where events requiring media coverage were held," the prime minister added.

As a result, in the first four months of 2022, some regions have shown significant growth in tourist tax. The largest increase compared to the corresponding period of 2021 was recorded in the Lviv region – 268%. In second and third places are Zakarpattia Oblast and Kyiv, where the amount of tourist tax increased by 144% and 98%, respectively.

Khmelnyskyi region showed an increase of 65%, and Ivano-Frankivsk contributed 48% more to the budget than last year [1].

But since May, the load has been decreasing. This is also observed in the western region. For example, in May BANKHOTEL was already 80% full, in June – 40%. Perhaps the western regions will be supported by the summer vacation season.

However, this has not happened yet. According to experts' forecasts, the low occupancy of hotels will remain until the end of this year, unless there is a new wave of resettlement.

"The current state of the hotel industry in Ukraine can be called the absence of a market. Except for certain regions in the west of the country. There are no such segments as tourist and corporate," says the prime minister. This is confirmed by other market players.

With the beginning of the full-scale war in the hotels of Ukraine, two categories prevailed in the structure of guests.

First of all, these were immigrants who either temporarily lived in accommodation facilities and then returned home, or found permanent housing in a new city, or moved further abroad. There was also demand from companies and diplomatic institutions that moved their teams to safer areas. For example, in the city hotels of Ribas Hotels Group in Odesa, internally displaced persons made up about 70% of guests in the first months of the war, now they are relatively few - 10%. These are mainly Kherson and Mykolaiv residents. In March, Poltava's Premier Hotel Palazzo was almost 70% full of refugees from Kharkiv. "The hotel welcomed and fed people for free," said the operator. Premier Hotel Dnister in Lviv allocated a significant number of rooms for free accommodation of refugees in March-April, and also equipped one of the conference halls for a free hostel.

The second category of guests is media representatives, diplomatic delegations, international volunteer organizations [1].

Currently, no more than 20% of hotels are operating in Ukraine, and the general situation on the hotel real estate market depends greatly on the region. Many facilities have suspended operations for security reasons, lack of demand, technical reasons, or damage or destruction from shelling. In the south and east, business has stagnated, in the centre and west it continues to develop - new hotels, cottages, smart apartments are actively being built and opened here [2].

The basic method of surviving a crisis for any business is to reduce fixed expenses and switch to variable expenses as much as possible, and to invest the remaining cash savings in what brings the greatest financial result in the short term.

This is what hundreds of hotel owners in different parts of the country did in the first months of the war. This helped them to stay afloat and save money, and now to direct cash flows to the renovation and completion of their facilities. A business located in the safe western regions now has a good opportunity to invest in updating fixed assets and increasing production capacity. Such investments will pay off, because in the next 5-10 years this part of Ukraine will become the focus of domestic tourism [2].

References:

1. Встояти під час війни: як працюють готелі України. URL: <https://commercialproperty.ua/analitics/vstoyati-pid-chas-viyni-yak-pratsyuyut-goteli-ukraini/>. (Дата звернення: 18.12.22).
2. Заощаджуємо та примножуємо. Як власникам бізнесу змусити гроші працювати в умовах війни. [Веб-сайт] бізнес /медіа бюро ekonomika + © 2005-2022. URL: <https://delo.ua/realty/zaoshhadzujemo-ta-primnozujemo-yak-vlasnikam-biznesu-zmusiti-grosi-pracyuvati-v-umovax-viini-404867/> (Дата звернення: 18.12.22).
3. Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу в умовах війни : [Веб-сайт]. Все про туризм – освітній туристичний портал, 2002-2022. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kruglyanko.htm (Дата звернення: 19.12.22).
4. Готельєри Львівщини розповіли про вартість проживання для внутрішньо переміщених осіб у закладах: [Веб-сайт]. Львівська обласна державна адміністрація, 2022. URL: <https://old.loda.gov.ua/news?id=66124> (Дата звернення: 19.12.22).
5. У якій ситуації опинився готельний бізнес під час війни : [Веб-сайт]. Економічна правда, 2005-2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/28/691984/> (Дата звернення : 20.12.2022).
6. Як війна в Україні вплинула на готелі : [Веб-сайт]. Forbes.ua, 2022. URL: <https://forbes.ua/company/na-pochatku-viyni-gotelniy-biznes-ukraini-obvalivsya-na-90-chi-e-nadiya-na-vidnovlennya-14102022-9033> (Дата звернення : 20.12.22).

Деменніков Сергій. Особливості роботи українських готелів під час бойових дій

У статті розповідається про умови роботи готелів під час воєнних дій. Як змінилася економіка з початку війни в готельному бізнесі, що вплинуло на внутрішнє середовище багатьох підприємств готельно-ресторанного сектору. Мова йдеться про регіони в яких найкраща ситуація стану готельного ринку. Також розповідається про пропозиції які скоротилися під час військової дії на готельному ринку України.

Ключові слова: готель, війна, готельний ринок, попит, бізнесу, бойові дії, Комендантська година, повітряна тривога.

UDC 641.56(=477):316.485.26(045)

Didenko A.,

student

Mykhailo Tuhan Baranovskyi

Donetsk National University of Economics and Trade,

Kryvyi Rih, Ukraine

Scientific Supervisor: Kuts M. O.

**THE INSANE POPULARITY OF UKRAINIAN CUISINE IN THE WORLD
AS A RESULT OF THE MILITARY CONFLICT**

The purpose of the article is to study the features of the popularity of Ukrainian cuisine in the world as a result of the military conflict.

The article considers the essence and popularity of Ukrainian cuisine. Examples are given of how representatives of the restaurant world express their support for Ukraine, and also include Ukrainian dishes in the menu.

Key words: Ukrainian cuisine, charity dinners, humanitarian aid, support for Ukraine.

Ukrainians have long loved delicious food and spared no expense on exquisite cutlery and crockery. In the ranking of the most delicious dishes in the world, Ukraine took eighth place - between Japan and China. Dishes of Ukrainian cuisine are included in the list of the 10 most delicious in the world. In 2016, the travel blog Yonderbound ranked the most delicious cuisines in the world. Ukrainian proudly entered the top ten, and in Europe it was recognized as the third. Since then, the popularity of our gastronomic traditions has not diminished a bit. Moreover, chefs and restaurateurs revive forgotten authentic dishes and surprise not only the guests of the country, but also the Ukrainians themselves.

"You should not try to copy Scandinavians or Spaniards. Ukraine is rich in special products. Therefore, in order to make a loud statement about yourself to the world, you need to make the world fall in love with a local product – so that people come to you to taste it", - this is how the founder of the world-famous The Best Chef Awards rating, Christian Gadau, addressed almost thirty of the most famous Ukrainian chefs who gathered in the hall "PM Hall". He acted as a guest star at the solemn ceremony of signing the Manifesto of Ukrainian cuisine [2].

"Manifesto for everyone who wants to see Ukraine on the gastronomic map of the world, who wants to respect national culinary traditions and give them a new life. "Ukrainian cuisine has so far been little researched, but it has a huge potential to be among the best cuisines in the world," says the preamble of the document [2].

The development of our gastronomy is important, because it is through our cuisine that we are recognized in the world by taste. In recent years, chefs and researchers are making a lot of efforts to rethink Ukrainian cuisine and present it in a new role, to start creating New Ukrainian cuisine. But these changes are impossible without the combined efforts of people who create and people who are representatives of the state and shape policies at various levels, which, in one way or another, are related to our gastronomy.

Each region of Ukraine has its own unique product, we actually have something to be proud of and something to show the world. Therefore, the product itself is an opportunity to promote cuisine both abroad and within the country.

Currently, due to martial law, the war in Ukraine for the restoration of its territorial integrity and the final liberation from Russian influence continues on many fronts, including in gastronomy. From the first days of the full-scale invasion, the “kitchen squads” have been providing food for soldiers, doctors, internally displaced persons and everyone who needs help. More and more people in the world are now learning about Ukraine and helping financially through gastronomic initiatives. Like many other professional communities, Ukrainian food industry workers and volunteers are uniting to bring Ukraine closer to victory.

The restaurant community on different continents finds ways to express solidarity with Ukraine: someone arranges themed charity dinners; someone includes Ukrainian dishes in the menu. Gastronomic enthusiasts and professionals prepare, brew Bayraktar Dry Stout beer and bake yellow and blue cakes to support Ukraine.

A few examples of how representatives of the restaurant world express their support for Ukraine:

- Veselka, New York. This is an iconic Ukrainian restaurant in the East Village, New York. In 1954, it was founded by Ukrainians Volodymyr and Olha Darmakhvaly. At first it was a candy store, which later turned into a popular institution of Ukrainian and Eastern European cuisine. The institution has appeared in several Hollywood films and received many favorable reviews from critics. Now more than 20,000 dumplings are hand-made here every week and more than 15,000 liters of borscht are cooked here.

The restaurant opened a volunteer headquarters that collects aid for Ukraine. Charity events are held here all the time, they also arrange weeks when all the profits from the sale of borscht or dumplings are sent to funds that support Ukrainians.

- NOMA, Copenhagen. In 2021, NOMA was once again named the best restaurant in the world (50 best restaurants). René Redzic and his Nordic philosophy have had a significant impact on gastronomic culture in the world for a long time. NOMA became one of the first stellar establishments that at the very beginning of a full-scale war publicly supported Ukraine and, on March 4, transferred all the proceeds for the day to the humanitarian needs of Ukrainians.

- Humus x Hortense, Brussels. This is a very popular restaurant in Belgium that has received a Michelin Green Star. At the end of March, they arranged a charity dinner, where they prepared cheesecakes and borsch.

- Rooftop Smokehouse, Barcelona. Experts in BBQ delicacies in Spain were preparing borscht in March. 5 euros from each portion sold was transferred to funds supporting Ukraine.

- Jaxana, Tenerife. On March 22 and 23, the institution completely changed its concept in order to serve dishes from the Ukrainian menu for two days. A set of dishes

cost 50 euros. Proceeds from the sales were donated to World Central Kitchen, which runs hot food outlets for refugees at the border and helps volunteer kitchens in Ukraine. The menu was developed by Ukrainian chefs Alexey Prokopov and Ksenia Amber.

- Toklas Bakery, London. The Toklas team brought together more than 10 bakeries and bakers in London and organized a charity fair of baked goods and confectionery products at their location, the proceeds of which were transferred to UNICEF to support Ukraine.

- Nobelhart & Schmuzlig, Berlin. The Berlin establishment helped organize a tour of the team of the Ukrainian restaurant Mirali to hold 7 charity dinners with a fundraiser in favor of Ukraine in 7 different cities in Germany.

- The Old Man, Hong Kong. Cocktail bar The Old Man supports Ukraine with information. In addition, the team introduced a special House Gimlet cocktail (gin, lemon cordial and apple) to the menu, all proceeds from the sale of which go to humanitarian aid to Ukraine.

- Anima, Taipei. Taiwanese restaurant Anima hosted a 15-course charity dinner with an aperitif, all proceeds from which were donated to foundations that provide humanitarian aid and send medicines to Ukraine.

- Yellow Bicycle Café, Blandford Forum (UK). The #CookForUkraine flashmob calls on establishments to introduce Ukrainian dishes to the menu and transfer part of the proceeds from their sales to help Ukraine. Now Ukrainian dishes appear on the menu every day - for example, pies with cottage cheese, spinach and sauerkraut. £2 from the sale of each serving goes to charity. And although this institution has raised a seemingly small amount – 600 pounds, the total amount of #CookForUkraine has already approached a million pounds [1].

In addition, many professional communities in the food industry have launched flash mobs in support of Ukraine:

- BrewForUkraine – brewers offer themed beer GLORY 2 U, Common Enemy, Bayraktar Dry Stout

- BakingForUkraine – the movement of bakers

- DinkersForUkraine – association of alcohol producers

- FermentForUkraine – sale of kimchi and other fermented products

- MakeDrinksNotWar – bartenders offered to make cocktails

- MakeBorschNotWar is the hashtag of chef Yevhen Klopotenko, who promotes Ukrainian culinary heritage and calls for support for Ukraine [4].

The promotion of a positive image of Ukraine attracts more and more attention of citizens of different countries to the current military-historical context between Ukraine and Russia, and also takes place through the prism of culinary. For example,

the famous Ukrainian chef Yurii Kovryzhenko cooked borscht at a dinner at the Estonian Embassy in the UK, turning it into a real performance.

Ukrainians love to treat their friends and allies with borscht, but many Russians no longer have reason to say that this dish is a “pan-Slavic heritage.” On July 1, UNESCO added the culture of cooking Ukrainian borscht to the list of intangible heritage. The struggle for this decision was going on even before the start of a full-scale Russian invasion.

After the Victory, many people in the world will want to visit Ukraine and taste Ukrainian cuisine. Ukraine is popular now, after the victory it will become a tourist magnet. And the events of recent months have shown that Ukrainians are brave, beautiful people, Europeans, with ancient urban traditions.

References:

1. Банько Марія. Как мировое ресторанное сообщество поддерживает Украину: 25 кейсов от заведений и шефов. URL: // <https://bzh.life/eda/kak-mirovloe-restorannoe-soobshhestvo-podderzhivaet-ukrainu-25-kejsov-ot-zavedenij-i-shefov> (дата звернення: 01.11.2022).
2. Гладка Марина. Маніфест української кухні: шефи починають світову гастрореволюцію. URL: // https://lb.ua/gastronomy/2022/02/08/505010_manifest_ukrainskoi_kuhni_shefi.html (дата звернення: 08.11.2022).
3. ФОКУС "Після перемоги Київ стане туристичним магнітом", – новий власник TARANTINO family Флоріан Болен URL: // <https://focus.ua/uk/ukraine/531547-pislya-peremogi-kijiv-stane-turistichnim-magnitom-noviy-vlasnik-tarantino-family-florian-bolen> (дата звернення: 04.11.2022).
4. Чабанова Дарина. ВІЙНА. Гастрономічний фронт України. URL: // <https://ukrainer.net/gastro-front/> (дата звернення: 14.11.2022).

Діденко Анастасія. Шалена популярність української кухні у світі як наслідок воєнного конфлікту

Метою статті є вивчити особливості популярності української кухні у світі як наслідок військового конфлікту.

У статті розглянуто сутність та популярність української кухні. Наведено приклади, як представники ресторанного світу висловлюють свою підтримку Україні, а також включають у меню українські страви.

Ключові слова: українська кухня, благодійні вечери, гуманітарна допомога, підтримка України.

Lytvynenko Zh.,

student

Mykhailo Tuhan Baranovskyi

Donetsk National University of Economics and Trade,

Kryvyi Rih, Ukraine

Scientific Supervisor: Kuts M. O.

APPROPRIATENESS OF REST DURING MILITARY ACTIONS IN UKRAINE

The purpose of the article is to study the tourist market during the crisis period, Russia's aggression against Ukraine. The appropriateness of leave during the war in the country, ways within Ukraine and in European countries were studied. The prices for Ukrainians in different countries of the world were analyzed, and the most profitable offers were determined. The risk of purchasing tickets from travel agents and refunding money in the event of cancellation of vacation under war conditions is determined. The article examines the essence of the impact of the war on the need for tourism to improve the psychological and emotional state of a person. Systematized list of European countries for use by Ukrainian tourists.

Key words: war, rest, nuances of rest, adaptation to events, condemnation of society, psychological state.

During the war, most Ukrainians try to restore the country's economy, help the Armed Forces and volunteer. However, the human resource is not infinite, so each of us needs to take care of quality rest. This year's summer vacation will be significantly different due to the many nuances that arose as a result of the full-scale war in Ukraine.

If everyone is depressed, we will stop developing and striving for something. If you feel the need to travel and have the resources, why put yourself in jail? There is no need to enable the victim state where it is not relevant. If there is an opportunity – live. There will never be a suitable moment, the main thing is your reaction and adaptation to events. In order to overcome the feeling of guilt and abstract from the possible condemnation of society, you need to ask yourself: What do I want? What do I live for?

If you live for others, you can only do what society wants. If for yourself, define your boundaries, and if someone judges you, draw the right conclusions and do not let others interfere in your space.

In the first weeks of the Russian full-scale military invasion of the territory of Ukraine, all Ukrainians mobilized as much as possible for the sake of one goal – to repel the enemy, while saving their lives. People lived at the limit of their capabilities,

no matter what they were doing – on the front lines, in the information forces, volunteering, ensuring the life of cities or saving the country's gene pool by taking women and children abroad. In those days, social networks and news resources were full of shocking reports about the atrocities of the Russians and the personal tragedies of every Ukrainian. Therefore, any happy photo against the background of nationwide grief was perceived extremely negatively [1].

However, this cannot last forever and psychologists actively talked about this already after a month or a half of the war, in every possible way promoting the idea that one should continue to live even during the war, allowing oneself small joys. After all, this is the only way to preserve your mental health and productivity, so that you can continue to provide a reliable rear for our defenders on the front line.

Recovery is important because you hardly have a personal perpetual motion machine. If you work for a long time without rest, productivity and perseverance will decrease. Or there will be an emotional burnout, after which it will be extremely difficult to regain strength. The most primitive example is a smartphone. The phone cannot work continuously without recharging. So are people. It's just that the method of "charging" is different: not a power supply, but healthy sleep, food, walks, meetings with friends, etc. If you don't want to be a "sitting" phone or a squeezed lemon, give yourself time to rest [2].

It is worth realizing that everyone already benefits by being safe. You are a support for those who depend on you: children, elderly people, pets. You help, just in a different way. You can volunteer, cook for refugees, work to restore the economy. You should, first of all, take care of yourself and your mental state. Trust me, your sacrifice ("I won't listen to music/watch movies/see my friends") will not help the boys and girls on the front lines.

Unfortunately, it is already becoming clear that the war in Ukraine will not end as quickly as we would all like, and therefore, as summer approaches, Ukrainians begin to think about vacations. Also, where can Ukrainians rest, and it is more appropriate to say "restore strength", this year and how to do it so as not to offend anyone and not run into criticism [2].

Of course, the easiest option here would be to spend a vacation in a country neighboring Ukraine, especially when you are limited in time – Poland, Hungary, Slovakia, Romania or even Moldova. Believe me, you can find something interesting in each of them.

Now playing into the hands of Ukrainian tourists in Europe is the opportunity to save a little on travel due to all kinds of benefits and promotions for Ukrainians abroad. Yes, on the one hand, you don't want to abuse hospitality, especially since there are

many citizens of Ukraine abroad who need help more, but sometimes you can afford something as a pleasant bonus.

For example, in many places in Europe it is still possible to travel for free on public transport in cities, in particular, in Wroclaw at least until the end of June or in Vienna (Austria). In addition, until the end of June, some train tickets from Przemyśl to other cities in Poland are free for Ukrainians. But I decided not to test my luck (because you can get a free ticket only on the spot, if there are free seats), so I bought a ticket in advance (especially since it is inexpensive). The situation is similar in Lithuania – currently, train travel for Ukrainians is free throughout the country. The main thing is that there are free seats and a pre-issued ticket at the ticket office. In general, Lithuania does a lot for the leisure time of Ukrainian immigrants – entrance to all museums for Ukrainians there is also free, and some local cafes still offer some treats for Ukrainian citizens.

In general, from my personal experience, traveling abroad is no more expensive now than it was before the war. But again, it all depends on the level of comfort. Perhaps it is worth choosing a more financially accessible country – for example, Poland or Lithuania will be definitely cheaper than Scandinavia or top resort destinations.

For all the moves, including the road to/from Poland and internal trips, I spent about 4 thousand hryvnias. However, for the sake of this, I had to give up some conveniences - to travel by bus all night and make longer transfers, adjusting to cheaper flights. [4]. On the other hand, friends with whom I stayed helped me to save a lot - in past trips, I still tried to stay in hotels or hostels "which accounted for a good half of the travel budget. In fact, my vacation trip from Ukraine to Europe was only possible because I had a place to stay for free.

If we talk about local expenses, I spent about as much on daily needs as I would have spent in Ukraine. On the one hand, due to the war, the hryvnia devalued, so 290 hryvnias for 10 euros turned into 340 hryvnias if you pay by card. On the other hand, since the beginning of the war, prices in Ukraine have risen significantly, so many products in Poland or Lithuania currently cost the same as in Ukraine, or even cheaper.

Let's summarize: since the beginning of the war, the cost of a trip from Ukraine to Europe has not changed significantly, however, we will have to give up "spending money". But, you know, there's nothing wrong with that – in fact, Europeans also avoid waste, so you'll be on the same page. In addition, the saved funds can be used for something useful, for example, donated to help the army.

Ukrainians were 5 times less interested in vacationing abroad than before the war, say representatives of the tourism industry. At the same time, most vacationers are women with children.

According to the June survey of the grc.ua portal, only 11% of Ukrainians are planning a summer vacation this year – a record low number, while only 1% of those surveyed are planning a trip abroad.

"The Ukrainian market has shrunk by 75-80% compared to the post-Covid 2021 year. Of the remaining 25% are children, mothers, and 5% are men of non-conscription age. Naturally, the tourist market has changed and reformatted due to the impossibility of flights from Ukraine. The so-called "bus charters" are planned, Olena Boyko, co-founder of the TPG company, told RBC-Ukraine.

She lists the directions of her company: Greece, Montenegro, Turkey, Bulgaria. You can get there quite quickly by car. "

"Bus Bulgaria" is the most sold among the tours of the "Pilgrim" company this summer – it is the lower price segment, its manager Pavlo Golovnenko told RBC-Ukraine.

"We also sell a lot of charter tickets from Europe, primarily from Chisinau. Mostly to Turkey and Greece. Egypt is very expensive now – I think it is not in great demand because of the high cost of the flight itself," he explained. In the winter of 2022, according to the expert, the most popular tourist destinations will be:

1. Egypt
2. United Arab Emirates
3. Dominican
4. Maldives
5. Zanzibar

His colleague Vitalii Khodeev, director of "IT-tour", confirms that Turkey and Egypt remain the main mass destinations in tourism. "These destinations are accessible and understandable to our tourists, and even despite the high price policy of hotels in 2022, you can always find a fairly cheap economy option for recreation," he notes [4].

What will happen to the money paid for a tour that did not take place due to hostilities?

- These funds can be used later. They are currently frozen, but after the end of the martial law in the country and the restoration of the tour operator's operational activities, they can be used to order new tours.

Does the tour operator guarantee that the tour is frozen and the tourist will be able to use it when the situation stabilizes if the agent does not ask and contact?

- It is necessary to understand that it is not the tours that are being frozen, but the money. Accordingly, tourists will be able to use them to order a new tour.

Is it possible to apply for insurance due to absence due to war?

- War is a force majeure, and therefore is not considered an insured event.

Is health insurance valid for tourists who are stuck in other countries after the tour ends?

- Medical travel insurance is limited to the validity period that tourists took out on the eve of the trip. However, it is possible to extend it. The agent/tourist can renew the health insurance either through a travel agency or directly through the insurance company. In addition, in many countries, the state provides treatment to Ukrainians free of charge. In order to find out in detail, you should contact the consulate of Ukraine for the place of stay.

During a war, it is quite difficult to make long-term forecasts – many factors remain unknown. On the one hand, severe destruction of infrastructure, housing stock, enterprises, which affects the standard of living of citizens. On the other hand, there is media interest in Ukraine, which can be converted into a tourist brand after the war [3].

References:

1. «DneprVoyage travel company» Блог. URL: https://school-tur.com/articles/nop-1_kuda_ydut_vidpochivaty_ukraincsi/ (дата звернення 11.11.2022)
2. «Все про туризм, Туристична бібліотека.». URL: https://tourlib.net/statti_ukr/korchevska.htm (дата звернення 10.11.2022)
3. Інформаційний сайт новин «Joinup.ua». UR: <https://joinup.ua/uk/news/join-up-v-umovah-voynogo-stanu-vidpovidi-na-najposhirenishi-zapitannya/> (дата звернення 05.11.2022)
4. Стаття «Ribas Hotels». URL: https://ribas.ua/blog/puteshestviya_vo_vremya_voyni: kuda_poehaty_ukraintsam_i_umesten_li_ot_dih_voobshte (дата звернення 02.11.2022)

Литвиненко Жанна. Доречність відпочинку під час військових дій в Україні

Метою статті є дослідження туристичного ринку в період кризи, агресії Росії проти України. Досліджено доцільність відпусток під час війни на дачі, способи в межах України та в країнах Європи. Було проаналізовано ціни для українців у різних країнах світу та визначено найвигідніші пропозиції. Визначено ризик придбання квитків у турагентів та повернення коштів у разі скасування відпустки в умовах війни. У статті досліджено сутність впливу війни на потребу в туризмі для покращення психологічного та емоційного стану людини. Систематизований перелік країн Європи для використання українськими туристами.

Ключові слова: війна, відпочинок, нюанси відпочинку, адаптація до подій, осуд суспільства, психологічний стан.

Lykhodii V.,
student

Mykhailo Tuhan Baranovskyi
Donetsk National University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine
Scientific Supervisor: Kuts M. O.

HOTELS OF UKRAINE AFTER THE WAR. WHAT WILL THEY BE?

The purpose of the article is to talk about the hotels of the future. The article examines the analysis of the situation of the hotel business during the war, various technologies in the hotel in the future. It tells about the types of hotel real estate and what they should be. About services that will be in future hotel complexes. You can also find out which hotel complexes will become popular in the article. It is also known that in the future the cost of construction, the cost price will only increase.

Key words: hotel business, future, technologies, real estate.

Due to military actions, the offer on the hotel market of Ukraine has decreased: many establishments are closed for security reasons, due to lack of demand, for technical reasons or due to shelling damage. In general, the situation in this segment depends on the region. So far, the state of affairs in the west of the country is relatively better.

During the war, the demand for business centers and shopping facilities decreased significantly. Many companies have moved to another region or closed, so the offices are now empty. If we talk about warehouse real estate, according to the Colliers company, it was in this segment that the greatest activity of investors was observed [6].

Today, it makes sense to invest in smart apartments that are part residential real estate, part hotel real estate. They will be in demand in regions of Ukraine with a more or less stable security situation, as people move within the country and look for new housing from 3–6 months to a year.

At the beginning of 2022, home+hotel apartments opened in Odessa. A client who books accommodation for a long or short term gets not only an apartment, but also access to a co-working space, a cafe and a gym [6].

As for domestic tourism, it will be firmly established in the west of Ukraine, because after our victory, the Sea of Azov and the Black Sea will be closed for some time due to the mining of minerals in the water area.

Country hotel complexes, which can be reached in two or three hours by car, will also become popular.

In the future, the cost of construction will only increase, as will the price of a square meter when buying/selling. The cost price will also increase, since after the end of the war, many regions of Ukraine will become attractive for business.

Types of hotel real estate. There are several types of hotel real estate:

- city business hotel;
- city hotel for individual guests;
- resort hotel;
- spa or wellness hotel [6].

As a rule, a business hotel located in the city requires the least investment. Such an object does not need a developed infrastructure, it is enough to equip more than twenty rooms and a breakfast room.

For resort hotels (specializing in the reception and service of tourists who have arrived for the purpose of recreation and health for a long period) [4] and health hotels, an important role is played by the variety of services on the territory. Often vacationers do not want to go outside their temporary accommodation and look for entertainment right in the hotel. It should have swimming pools, restaurants, children's areas, spa or massage, maybe even a separate medical complex with qualified staff.

If we talk about payback, it will be the largest in business hotels and hotels for individual guests. Since real estate of this type is located in cities, land for construction, as well as existing buildings and their reconstruction are much more expensive than, for example, a plot for a resort hotel in a small settlement and construction from light structures.

One square meter of a business hotel now costs 1,500-2,000 dollars, a resort or wellness hotel costs up to 1,500 dollars. Medical facility prices will be even higher, but pay off faster because they have a high average check [6].

Despite this, it is worth noting that balneological resort real estate has the highest entry threshold due to expensive medical equipment and the need to build additional buildings.

We are convinced that the investment attractiveness of the hotel business will only grow. It is worth understanding that investing money always has a positive effect on the movement of money in the economy and the market as a whole.

The cities of Ukraine will change their tourist status and importance, hero cities will be the center of attention of many people, including foreigners, which will be a reason for international operators to think about opening hotels in them. In general, the hotel real estate market has already adapted to modern realities.

In this mode, the hotel business can work for years. The only question is operating profitability, which is affected by the dollar exchange rate and price fluctuations.

"When the great war ends with the victory of Ukraine, we hope for a complete recovery of the market within 2–3 years and a favorable investment climate that will help bring back foreign tourists" [6].

Nothing stands still, everything moves forward and develops. The same with hotel complexes. Any hotel tries to make it comfortable for residents, so developers actively use high technologies that help make life more comfortable, turn a stay into a full-fledged rest.

Today, more and more hotels in the world pay attention to the environment, but in the future there will be hotels that will be completely self-sufficient. They will use a minimum of energy, only environmentally friendly products, solar energy, geothermal technology and will be able to boast a zero carbon balance. The main idea behind such hotels is to never have a negative impact on the environment.

For example, to see your family or a river in the forest, the sea with all the noises and sounds. And special sensors will have to determine the pulse, pressure and depth of the guest's sleep. The next day, after analyzing all this, the guest will be given recommendations on nutrition, as well as the amount of physical activity.

At the request of the guest, the pillow will provide a relaxing massage, and the simulator from the sensory wall will help with fitness. And it will be possible to make purchases simply from the room. Video panels will show the interior of the desired store, and guests can make virtual purchases on the wall. And communication with relatives and friends will be unique – the client will be able to call anyone at any time and see them nearby, for example, in bed [2].

It is believed that hotel rooms with the function of facial recognition will appear by 2060, and spa treatments will be based on the results of DNA analysis. It is worth noting that in the future it will be possible to program robots via the Internet even before arriving at the destination. The client will be able to provide them with the necessary language of communication, as well as the necessary information, which will ensure a comfortable stay of the guest in the hotel. These robots will be able to do almost everything: offer guests delicious meals, clean the room, offer various entertainment, create a company, give business advice and even teach something [5].

You can already pay for accommodation with one touch of the mobile phone screen, while the security of the transaction is guaranteed. Hotels try to make the sleep of their guests restful and healthy. For this, technologies are used that ensure convenience and silence.

Hotels strive to meet the requirements of the most modern hotels in the world. Constantly developing and attracting new technologies, it remains accessible to visitors from different social strata, as it has a competent price policy and can offer both inexpensive but comfortable rooms and apartments worthy of the country's leader.

Concierge work. Some hotels have already started to implement similar, some companies assume that the emergence of similar technologies will become an integral part of the hotel business in the future. Robots will be able to meet at the airport, perform the tasks assigned to them: advise the client, provide concierge services, perform the functions of a translator.

Morphing. This word means to change the number settings on request.

3D printers, which have already gained enough popularity, but still remain an expensive accessory, may cease to be a fantasy in the future. They will become available; devices will appear in every room.

Reasonable numbers. Perhaps they will appear by 2060, when futurism will become reality. Technologies such as the "smart home" already exist and are constantly evolving, so it is possible that hotel rooms will evolve and change beyond recognition. The guest will be able to give voice commands to the devices, use robot functions, change the layout of the room at his discretion [7].

The design of the room is transformed at the request of the visitor in the desired style, but such technologies will not appear soon, it takes about 20 years to develop.

Although certain colors usually evoke the same reaction in most people, it is still important to note that hues and saturations can dramatically change the environment around you. As a rule, light colors make rooms brighter and more spacious. And dark ones give sophistication.

A sunroom with large windows and access to an outdoor patio or balcony will be a better option for both calm shades and darker ones, as the sunlight will cool the heat and dispel the brightness [1].

Imagine a mini hotel room on wheels that can pick you up right after work and take you to your destination.

Autonomous Travel Suite is a mobile hotel that, in addition to regular accommodation, offers services to pick up directly from your home or office and take it several hundred kilometers away. At the same time, you will spend your time as efficiently as possible: while the Travel Suite is driving, you can take a shower, rest, sleep or even work. This is an electric car that runs on solar batteries. It has everything that is in a regular hotel room: a bedroom, a work area, a bathroom, a kitchen, a toilet, and even an entertainment area where you can find games and movies.

The automatic hotel will perfectly cope with the expensive duration of 6 to 10 hours.

The hotel is autonomous, there is no need to drive here. It will be managed with the help of the application, just set the necessary route.

They also plan to develop special parking-hotels for ATS, where travelers will find all the services of a regular hotel, such as: a swimming pool, a fitness center, a restaurant, a game room, and a conference hall. [3]

References:

1. Дизайн готелів майбутнього: [Веб-сайт]. 2021. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/amp/yak-budut-viglyadati-goteli-maybutnogo-shcho-novogo-v-dizayni-ostanni-novini-50151017.html> (Дата звернення: 19.12.22).
2. Готелі майбутнього будуть підлаштовуватися під потреби гостей: [Веб-сайт]. 2004-2022, ВІКНА. URL: <https://vikna.if.ua/cikavo/82040/view> (Дата звернення: 17.12.22).
3. Готелі на колесах: як будуть виглядати готелі майбутнього: [Веб-сайт]. 2017-2020, «MapMe Club». URL: <https://mapme.club/poradi/14364-goteli-na-kolesakh-yak-budut-viglyadati-gotelyu-maybutnogo.html> (Дата звернення: 20.12.22).
4. Засоби розміщення готельного типу: [Веб-сайт]. Навчальні матеріали онлайн, 2010-2022. URL: https://pidru4niki.com/18060203/turizm/zasobi_rozmischennya_gotel'nogo_tipu (Дата звернення: 17.12.22).
5. 2060 Рік: якими будуть готелі майбутнього: [Веб-сайт]. damporadu.ru, 2021. URL: <https://damporadu.ru/korisne/30050-2060-rik-jakimi-budut-goteli-majbutnogo.html> (Дата звернення: 20.12.22).
6. У якій ситуації опинився готельний бізнес під час війни: [Веб-сайт]. 2005-2022, Економічна правда. URL: <https://vikna.if.ua/cikavo/82040/view> (Дата звернення: 18.12.22).
7. Якими стануть готелі майбутнього?: [Веб-сайт]. 2022 рік. Офіційний сайт готелю Vele Rosse. URL: https://vele-rosse.com.ua/ua/articles/kakimi_stanut_oteli_buduschego/ (Дата звернення: 18.12.22).

Лиходій Вікторія. Готелі України після війни. Якими вони будуть?

Мета статті розповісти про готелі майбутнього. У статті розглядається аналіз становища готельного бізнесу під час війни, різні технології в готелі в майбутньому. Розповідається про види готельної нерухомості та які вони мають бути. Про послуги які будуть в майбутніх готельних комплексах. Також у статті можна дізнатись які готельні комплекс стануть популярними. Ще відомо що надалі вартість будівництва, собівартість буде тільки зростати.

Ключові слова: готельний бізнес, майбутнє, технології, нерухомість

Matsiiovskyi A.,

student

Mykhailo Tuhan Baranovskyi

Donetsk National University of Economics and Trade,

K

Scientific Supervisor: Kuts M. Or

y

RESTAURANTS OF UKRAINE AFTER THE WAR. WHAT THEY WILL BE

LIKE

y

The purpose of this article is to clarify the issues and features of the restaurant market in Ukraine during the war and after the Victory of Ukraine. These issues and features are described in detail. The article identifies the main problems faced by restaurateurs during the war. It is considered which establishments will work immediately after the war and shows the peculiarities of restaurants work after the war which are analyzed. Motivating examples of how to develop a restaurant business during and after the war are given.

Key words: restaurant business, restaurants of Ukraine, war in Ukraine, restaurants Ukraine war.

Before moving on to the topic of restaurants in Ukraine after the war, let's first consider the main theses of the restaurant market now, during the war:

- first of all, now the main commercial task of business is to survive. Now restaurants and cafes are rarely visited. There are several reasons. For one thing, it is embarrassing to go to restaurants when a siren is blaring in the neighbouring city. Everyone, without exception, has been affected by the economic factor and the feeling of constant instability. People simply do not know what will happen tomorrow and what can be afforded today, and what is better to refuse. Well, the third reason is demographic. Many regular customers fled the war abroad. And new customers do not come so often due to the reasons described above [3]. Therefore, it is necessary to work to the maximum, find new motivation and strength to move on so that the restaurant business survives and does not disappear from the market during the war;

- the main social task of business is to do everything possible depending on them to help the army, refugees and speed up the victory. For this, it is necessary to prepare food for the army and refugees [2];

- to reduce the rental rate as much as possible [1]. Landlords should provide the opportunity for restaurants to work for a small fee for renting premises. But if the landlord does not make concessions and does not reduce the rental price, it will be a huge «challenge» for many Ukrainian restaurants to work with a high rental rate. Not

all landlords do this, some go to the meeting and allow not to pay rent at all or to pay a small rate. Restaurants in Ukraine are operating on such conditions now, and there are establishments that closed solely because the landlord did not go to the meeting;

- keep the team. These are the people who shape the atmosphere of the restaurant, work the hardest and give the restaurant its “core”. It depends on two points: 1) part of the people went abroad and it is not clear whether they will return; 2) provide the team with at least some payment so that then can live and support themselves and their families;

- to optimize expenses. Absolutely everyone works on this. If earlier this was done by people such as the operations director, general director or, perhaps, an analyst in most cases, now everyone works on expenses, starting with the cook, who is monitored so that he, for example, cleans vegetables are not random, but if, 20% is laid down, then so that he peels 20% of the potatoes, and not so that half goes into the garbage. If before the war, as a matter of economy, dishes were made the way the cooks liked, it does not matter if it is an expensive product or not, then right now, at the moment when the vision of how to cook that dish and with what ingredients is being drawn up, it is necessary to think over the economy of this dish in order to minimize costs for it;

- reduce the number of foreign ingredients. Now the problem with logistics and prices is understandable. For example, for pepperoni pizza you need Italian pepperoni sausage, but it is not available anywhere in Ukraine, that is, this moment is problematic. Therefore, you need to choose from those options that are available, but they are not very suitable. The same applies to Italian flour for pizza, of which there are only a few good brands in Ukraine. That is, there is a problem with foreign ingredients. In addition, airports and all ports are closed now, so all foreign products that are imported are brought exclusively by land across the border of Western Ukraine, and all this determines the price policy;

- reorient dishes to simple and understandable cuisine. The part of people who are ready to pay for exquisite dishes is very small. People are still willing to pay for the same pizza, but not for more expensive dishes;

- try to job for delivery. This global trend was and will continue to develop regardless of the economic situation, because a large number of people work remotely, and they are increasingly ordering food delivery. Therefore, delivery will continue to develop [2].

The main problems faced by restaurateurs:

- safety of employees and guests. Any restaurateur should first of all be concerned that all his employees and guests who come are alive and healthy. That is, if

the air alarms are sounding, all employees and guests must go to shelter;

- the problem with landlords. The main problem is the understanding of changes in rent rates as a transition to the national currency and adjusting it to a lower level;

- lack of working capital. Now this is also a big problem for any restaurateur. That is, there is no financial reserve that allows you to purchase new dishes, an inverter, update uniforms, etc.;

- lack of staff. A large number of people left abroad, including the «HoReCa» sector. It should be understood here that not a lot of kitchen staff left, because in the kitchen 80% of the workers are men, and in the «restaurant hall» sector, where they worked in most cases, these are women, including cleaners, dishwashers, many of them have travelled and now it is a big problem to find people for this job;

- lack of necessary quality products. In fact, a big problem is finding some specific cheeses, for example, or specific pasta, they simply don't exist in Ukraine, they stopped carrying them. This problem especially applies to restaurants that work with pan-Asian cuisine;

- the impossibility of raising menu prices proportionally to the growth of operating costs. The prices of some products have risen by 200-300%. Accordingly, it is impossible to raise menu prices by the same amount, because people's wages have not changed, and some have even decreased several times, so raising menu prices will be unprofitable;

- impossibility of planning. Now restaurants and hotels, especially resort hotels in the west of Ukraine, are facing problems, for example, planning for the New Year. If earlier by the end of August everything was already thought out, what, how and where everything will take place, now no one understands whether the restaurant will be able to host this New Year's Eve, from the point of view of security; is it ethical to do so when there is a war and Ukrainians are dying every day; will Ukrainians be ready to spend financially on the New Year in order to celebrate;

- military conditions and new laws (curfews, alarm times and the no-smoking law). Before the war, the main profit of restaurants began in the evening and until the night. Now it is unprofitable to work as a restaurant because there is a curfew and the restaurant must be closed at 10:00 p.m. No smoking hookahs. From July 11, 2022, it is officially prohibited to smoke hookahs in Ukraine. For example, from the point of view of business, this is a stupid state policy, because if all adults are adults and if a person goes to an institution to smoke a hookah, an adult person will accustom himself to hookah to smoke. This also affects the restaurant business, because the hookah industry also includes several thousand establishments in Ukraine, and accordingly, several tens

of thousands of workers who have lost their jobs [2].

What works and what will work in the times immediately after the war:

1) Pizzerias. Because pizza is a very common food for Ukrainians. 80% of Ukrainians love pizza. Of course, each person has his own taste and each person likes his own type of pizza. Pizza is a very marginal dish, compared to desserts, meat and fish main dishes.

2) City cafes. These are establishments that work at breakfast time. Of course, we are talking about cities with millionaires in the first place.

3) Confectionery. Fortunately, Ukrainians have a big sweet tooth and consume a lot of desserts, and the confectionery industry in Ukraine has grown many times over the past 3-4 years, so no matter what, someone will come and eat some eclair or muffin.

4) Delivery. It exists and will develop. Of course, fast food, for example, McDonald's is a crazy topic, people now stand in line for several hours in order to order food [2].

The main features of the operation of restaurants after the war:

- the level of wages will decrease. The financial capabilities of restaurants, are not limitless, so wages will be lower for a certain period of time. But as soon as there is a final victory for Ukraine, large foreign investments will go to Ukraine, including in the restaurant market. So as soon as these investments go, the wage level will begin to rise. That is, it will be a short-term phenomenon, but it will happen;

- the number of personnel will be reduced and responsibilities will be added. This is a maximally optimized staffing structure, when people work for 2–3 cooks, then when 5–6 people should work on these processes, and sometimes more. Of course, there will be adjacent positions, for example, when a person will be both a waiter and bartender or a bartender-barista or a barista-waiter and so on. Because it will not be possible to keep two full-time employees, it is better to pay a person more, but to have him perform more functions;

- maximum simplification of imported ingredients. This has already been mentioned. Such dishes as funchoza, udon, shiitake mushrooms etc, there will be moments for them to be grown or produced in Ukraine, or these ingredients will be gradually displaced until the moment of stabilization with military actions, and after with the logistics of the meal;

- involvement of owners in operational work. This is also a stable and strong trend, because there are many owners who get involved in the operational process, that is, they take over certain functions in order to optimize costs and survive as much as possible in difficult times;

- entering the market of world brands. To date, there are only 3 global fast food

brands on the Ukrainian market: McDonald's, KFC and Domino's. And all companies that do not exist in Ukraine, such as Starbucks, Burger King, et cetera, will enter the market. Because in Ukraine, entry into business will decrease significantly after the war. After the war, funds will be needed many times more than before the war. Second, there is a huge potential for development. Ukraine will be developed by international structures. Thirdly, many companies left Russia, and accordingly they need to return their market share, and accordingly this market share can be at the expense of Ukraine;

- wave-like development of institutions in the West and in the Centre of Ukraine, where there were no active hostilities. At the expense of internally displaced persons and businessmen in these territories;

- the transition to the Ukrainian language of menus, service, etc. The patriotic component of those people who spoke Russian all their lives has risen very strongly. That is why many restaurants are switching from Russian to a purely Ukrainian language;

- integration of farming and HoReCa. Due to the fact that the prices of products are rising, the networks will launch mini farms. Small farms will be built that will allow growing berries, first of all, fresh group, organic vegetables [2].

What restaurants will focus on after the war is doing business with a patriotic component:

- sell merch with a Ukrainian theme, i.e. magnets, stamps, etc;
- to send part of the income to help the families of fallen heroes;
- stop using Russian software;
- hire ex-servicemen and give them certain benefits;
- order products exclusively from Ukrainian manufacturers and suppliers;
- give priority in working with suppliers who supported the army and refugees during the war;
- to help internally displaced persons with social actions by personnel;
- always honour all soldiers and treat them to at least free coffee [2].

As a conclusion, we can say that during the war, restaurants work hard, they do everything in order not to disappear. After the victory, the era of recovery will begin and after a while everything will be like pre-war times, but with additional portions and in the Ukrainian language.

References:

1. Аналітична платформа, яка допомагає Україні рухатись в майбутнє: [Веб-сайт]. 2020. URL: https://voxukraine.org/rynok-horeca-pid-chas-vijny_potochnyj-stan-ta-klyuchovi-tendentsiyi/ (дата звернення: 10.11.2022).

2. Прямий ефір Андрія Магалецького на тему «Тренди ресторанного ринку: в часи війни і часи після перемоги»: [Веб-сайт]. 2022. URL: <https://youtu.be/SMbkuYMOibI> (дата звернення: 06.11.2022).
3. Проект про людей, які небайдужі до своєї країни, суспільства та світу, в якому вони живуть: [Веб-сайт]. 2022. URL: <https://womo.ua/yak-vidnoviti-restoranniy-biznes-pid-chas-viyini-dosvid-spivvlasnitsi-restorannoyi-merezhi-rose-family/> (дата звернення: 14.11.2022).

Маційовський Андрій. Ресторани України після війни. Якими вони будуть

Метою статті є виявлення питань та особливостей ресторанного ринку в Україні під час війни та після перемоги. Розказано в подробицях ці питання та особливості. У статті визначено основні проблеми, з якими зіштовхуються ресторатори. Розглянуто які ресторани заклади будуть працювати в часи відразу після війни. Розібрано особливості роботи ресторанів після війни. Наведено мотиваційні приклади як розвивати ресторанний бізнес під час та після війни.

Ключові слова: ресторанний бізнес, ресторани України, війна в Україні, ресторани після війни.

UDC 005.334:316.485.26(045)

Oliinyk K.,
student

Mykhailo Tuhan Baranovskyi
Donetsk National University of Economics and Trade,
K

Scientific Supervisor: Kuts M. Or
y

PECULIARITIES OF CRISIS MANAGEMENT IN CONDITIONS OF WAR

The purpose of the article is to study the peculiarities of anti-crisis management in the conditions of war. The article examined crisis management as a whole, and also considered the strategic priorities that crisis managers must rely on during war. It has been proven that a crisis manager is necessary for any company not only in crisis situations, but also in peacetime. Also, the article listed the skills that a crisis manager should have in order to actually help companies survive the war and come out of the crisis if necessary, and examples of companies in which crisis managers had or acquired these skills, and help or have already helped these companies come out of crisis situations. In this article, we tried to look at the work of a manager through the context of war. And it has been determined that the difficulty for the manager is that they need to "handle not only with themselves", but also support and organize the team. All eyes are on them. There is an expectation from people that they will show leadership.

Key words: crisis, crisis management, skills, priorities, companies, crisis situations, war.

«Crisis management is an activity aimed at overcoming problems that have already arisen and implementing scenarios to bring the project out of crisis» [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

The new reality that came to Ukraine after 2014 gradually taught everyone how to live and do business in constant crisis conditions. However, war requires a radical change in priorities and strategies. Without it, Ukrainian business has no chance to be effective.

«War is the destabilization of all processes that were built in a completely different context, under completely different conditions» [1]. For example, you can see how supply chains and logistics overlap at the same time, investment priorities, sales markets, labour markets, financial markets, etc. are changing. And all this is instantaneous, not predictable, not predicted. This was a real blow even for the hardened Ukrainian business, which was formed in the stormy 90s, went through revolutions and economic crises, the war in Donbas and the coronavirus pandemic.

Therefore, according to today's situation, the strategic priorities needed by the business now were determined:

First priority: speed and responsibility

Wars are won not only on the battlefield. They are won by economic systems and strategies. It is no coincidence that Sun Tzu's treatise "The Art of War" is so popular among those who teach and learn management, where it is clearly stated: "Invincibility lies in oneself, while the possibility of victory lies in the opponent" [1].

This is very relevant, because both in war and in business, effective management approaches are subject to the same laws and principles. Thus, Alexander Vandegrift, Major General of the US Marine Corps, claimed: "A position is rarely lost because it is destroyed. More often than not, this happens if the leader himself has decided that it cannot be held" [1].

Belief in victory and concentration on success have already helped us to endure after 2014. Today, in order to win the war, Ukraine needs a full-fledged business that will enable Ukrainians to provide themselves and their armed forces with everything they need.

«Effective Ukrainian business in the conditions of war is the adaptability of management, the ability to set new tasks and goals, quickly analyse risk factors and quickly make decisions.

Therefore, today's business strategy is based on two main principles – high speed of reactions to any challenges and responsibility for our decisions» [1].

Second priority. Motivated team of employees and social responsibility. Uncertainty of workers.

As in business, in war the main resource is people, their motivation, their faith, their values. If in peacetime your employees, as the main asset of the company, should feel your care and support, then in times of war, you must be prepared. Many companies have taken measures to increase the safety and security of personnel, but not everyone fully realizes that it is human capital, not money, that is now the basis of business efficiency.

For example, some companies increased wages for the war period and free meals during work for additional motivation to their employees, also provided people with certain bonuses (relocation bonus, various types of absence due to danger or service in the army, preservation of wages in case of joining the ranks of the Armed Forces). It helped them stand on their feet, gave them a certain sense of stability and certainty, at least in terms of work.

But still, some people had to be transferred to the reserve in any case, since some clients could not afford to work with a country in a state of war. However, we still need to maintain these reserves, increase business, and try to provide people with work on other projects. To involve some people from the reserves in the development of technological solutions for various non-profit organizations and projects, to give people the opportunity to volunteer and help the victims.

Such initiatives help people focus on the important things, feel useful to the company, and ultimately be engaged, thereby reducing the level of uncertainty.

The third priority. Change the criteria for success - create a margin of safety and reliable logistics

With the beginning of the war, Ukrainian entrepreneurs are forced to work in a new reality. The services and products of many companies were not in demand, many markets were closed.

«Therefore, in the conditions of wartime, it is worth evaluating the success of work not by traditional criteria, say, the amount of profit, but by the continuity of production and logistics» [1].

The fourth priority. Don't forget about customer uncertainty.

Every crisis needs communication: fast, timely, necessary, sufficient. Therefore, tools for proper communication should be built, including with clients and partners abroad. It is possible to prepare detailed reports and work plans for each project. In addition, explain to them the real picture: what is happening in Ukraine, where it is safer to guarantee the fulfillment of obligations. It is important to give certain arguments so that clients understand that the work will be done on time and with high quality.

Before starting any business, you need to understand what risks exist for it, to what extent they can be realized and what impact they will have on the processes. Ideally, there should be a separate risk management function for this, which would constantly maintain and update the risk register and develop a response plan. «If there is no such function, a specific company body or team must:

- formulate the main three to five business risks that may pose a threat to the stable operation of the company;
- identify several key areas that should be covered if a crisis occurs;
- outline the responsible functional teams that will cover these directions;
- to work out best-case, middle-case and worst-case scenarios, as well as an action plan for each of them.

No one knows exactly how this or that crisis will develop. Now we cannot predict when the war will end. This requires scenarios with different developments and predetermined directions that will help you not get confused and focus on what is most important in the period of greatest uncertainty» [3].

The skills that a manager needs in war conditions:

1. Clearly define goals

According to the Global Leadership Forecast 2021 study, «one of the main tasks of a leader is to clearly define the goal to which the company is headed. For employees to feel confident about the future of the company and themselves, they need to understand both the strategic and short-term goals of your business» [4].

In the conditions of war, understanding where and why the company is going is the basis of all work.

2. To think critically

According to the Executive Director, 1991 Accelerator | Director of Partnerships and Innovation, SET University Yevheniia Klepa, this skill helps to analyse the situation in a timely and effective manner. «You must always be ready to evacuate, relocate or make a quick decision that will determine the existence of your company» [4].

Fact-checking is also a critical skill for a top manager, because most employees will listen to your position, statements and public posts.

3. Take responsibility and enlist the support of the team.

«The duty of a leader during martial law is to be able to take responsibility. Top managers are a key link in the company. They determine the overall direction of the company, formulate the vision, develop plans and strategies, and allocate resources to achieve the company's goals» [4].

You also need to enlist the support of the team. This is a question of stakeholders, which are not always present in sufficient numbers in companies.

4. Do not allow employees to become exhausted.

Companies can use different strategies to do this: for example, LinkedIn worldwide gives employees an additional paid week off as an opportunity to unplug and recharge. The Wanderlust Group has taken the four-day work week one step further to reduce burnout by treating it as a universal recruiting tool.

During the war, the usual work-life balance turned into a work-war balance.

5. Be flexible

Flexibility will help to adapt to the situation, quickly adapt plans to current conditions and change priorities, confidence will help to implement the plan and give your team faith in tomorrow.

Product company MacPaw even created an Emergency Concierge Service to flexibly respond to wartime challenges. This service helped solve urgent requests of people in the team: with evacuation, finding housing for the family after moving, etc.

And the IT company Sigma Software at the beginning of the war gave its employees greater freedom in making decisions urgently and without multi-level coordination, in particular in matters of team relocation.

8. Change quickly, plan in the short term

It is necessary to be able to react to events in a flash, and also to come to terms with the fact that long-term planning has temporarily faded into oblivion, because the circumstances for both the country and business are changing too sharply.

References:

1. Кризовий менеджмент в умовах війни: як підтримати проєкт і команду. Happy Monday. URL: <https://happy monday.ua/kryzovyj-menedzhment-v-umovah-vijny> (дата звернення: 10.11.2022).
2. Бізнес цензор. Економічний фронт: зміна пріоритетів. URL: <https://biz.censor.net/columns/3339550/ekonomichnyyi-front-zmina-priorytetiv> (дата звернення: 10.11.2022).
3. Гнатів С. Як продовжувати роботу і не втратити бізнес. LIGA. URL: <https://biz.liga.net/ua/keysy/all/opinion/vokrug-nas-krizisy-k-kotorym-my-ne-gotovy-kak-rabotat-dalshe-i-ne-poteryat-biznes> (дата звернення: 10.11.2022).
4. Даниленко Ю. Work-war balance. Ключові навички для топ-менеджера під час війни. Speka – онлайн медіа про технології та підприємництво | SPEKA.media. URL: <https://speka.media/work-war-balance-klyucovi-navicki-dlya-top-menedzera-pid-cas-viini-9e20x9> (дата звернення: 10.11.2022).

Олійник Катерина. Особливості кризового менеджменту в умовах війни

Метою статті є дослідження особливостей антикризового управління в умовах війни. У статті розглядалося кризове управління в цілому, а також розглядалися стратегічні пріоритети, на які повинні спиратися антикризові менеджери під час війни. Було доведено, що антикризовий менеджер необхідний будь-якій компанії не тільки в кризових ситуаціях, але і в мирний час. Також у статті було наведено навички, якими має володіти антикризовий менеджер, щоб реально допомогти компаніям пережити війну та вийти з кризи, якщо це буде необхідно, та приклади компаній, у яких антикризові менеджери мали або набули цих навичок, і допомагають або вже допомогли цим компаніям вийти з кризових ситуацій. У цій статті я спробувала поглянути на роботу менеджера через контекст війни. І визначила, що складність для керівника полягає в тому, що йому потрібно «впоратися не тільки з собою», а й підтримати, та організувати колектив. Усі погляди звернені на нього. Є очікування від людей, що він або вона проявить своє лідерство.

Ключові слова: криза, антикризовий менеджмент, навички, пріоритети, компанії, кризові ситуації, війна.

UDC (640.442+640.43)(477):316.485.26(045)

Taran A.,
Mykhailo Tuhan Baranovskyi
Donetsk National University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine
Scientific Supervisor: Kuts M. O.

WORKING PECULIARITIES OF UKRAINIAN CAFES AND RESTAURANTS DURING HOSTILITIES

This article was written in order to acquaint you with information about how cafes and restaurants work during the hostilities in Ukraine. For almost a year our country has been fighting for its sovereignty and independence. The war took everyone by surprise, people suspended their lives and are looking for all sorts of ways to somehow adapt to the new cruel realities.

How do they survive during the war? Each owner analyzed the situation and chose the most favorable way out of the current situation for his establishment. Let's see what difficulties restaurateurs have faced and what innovations they are introducing into their work.

Key words: country's economy, restaurant business, volunteer activities, lay a meal.

Restaurant business began to recover in Ukraine. Even though only 68% of the establishments are open after three months compared to the start of a full-scale war, in many areas their revenues have already reached pre-war levels. [5]

Cafes and restaurants resume work despite martial law. The share of open institutions increased from 14% in the first days of the war to 38%. This is evidenced by the results of a study conducted by the Poster automation company. It is based on

the data of more than 9,000 institutions-clients of the company in Ukraine. "At the end of February, only 14% of institutions were working in the country compared to the pre-war figure on February 20. Since the beginning of March, the trend is changing: restaurateurs are gradually returning to work, even despite the martial law," the company reported. Today, 38% of establishments in Ukraine are working, and every day the number of cafes and restaurants returning to work is increasing. [1]

Currently, the largest number of open facilities are in regions where there are no active hostilities. So, today 84% of institutions are operating in Zakarpattia Oblast, 77% in Chernivtsi, 73% in Ternopil, 75% in Khmelnytskyi, 72% in Ivano-Frankivsk, and 69% in Lviv.[1]

For comparison: only 16% of establishments are open in Kyiv region, 18% in Kyiv, only 1% of Poster clients are working in Chernihiv region compared to the pre-war indicator, none in Luhansk.[1]

If during quarantine people could not and did not want to visit establishments because of the risk of contracting the coronavirus, then with the start of a full-scale war in Ukraine, visiting restaurants completely disappeared from the daily routine of hundreds of thousands of Ukrainians. Constant shelling, the outflow of the population, falling wages, lack of work - these are all that today prevent Ukrainians from returning to their former lives and habits, including going to institutions. For the same reasons, it is difficult for restaurateurs to earn money and open new establishments. [4]

What difficulties did restaurants have during the war?

Unfortunately, the war forced a part of the restaurant business to be converted to volunteering. This is done in order to help defenders in need maintain strength and participate on all fronts of the defense. However, not all so simple. There are a number of difficulties that had to be faced with a sharp change in the profile of work. [2]

You can't just move the restaurant business to a safer place, that's all. All processes are closely related to the location and the physical ability of a person to come to the institution. [2]

Delivery of products

The first problem that restaurateurs faced was the delivery of food to the Armed Forces of Ukraine, TRO, State Emergency Service, doctors, and elderly lonely people. Food in war is a matter of survival, so the situation with the delivery of products must be resolved quickly and smoothly. The most difficult situation with logistics was in the first weeks of the war - it was impossible to foresee and plan something. Transferring products from one warehouse to another is almost impossible. Now the situation has stabilized as much as possible, and restaurateurs have the opportunity to predict how

many servings of food, to whom and where to take. To do this, pre-compile the best route [2].

There was also a problem with the lack of some products. It's hard to find spices, tomato paste, alcohol, and imported goods like salmon and avocados these days. And some suppliers and factories stopped working altogether [2].

Lack of staff

The second problem, which also arose at the beginning of the war, was the shortage of personnel. People, because of the panic, began to leave their homes and travel abroad or to western Ukraine. This resulted in a labor shortage. Those who chose to stay could temporarily not go to work until the situation became clearer. However, there were also many willing to support restaurants and cafes who became volunteers. Thanks to them, the establishments gradually resumed work, and our defenders received meals.

Now employees of the establishments, who are gradually returning, and volunteers who have decided to join the good deed, are preparing in the kitchens. All these people with their actions and help bring our country closer to victory [2].

Economic component (self-sufficiency)

This problem has remained unresolved. All establishments are working for a reduced time due to the curfew and receive about 30%-50% of their income before the war. It is incomparable with the previous income [2].

As such, there is no income now. The maximum that restaurants and cafes can achieve is to go to zero, without losses. Those institutions that volunteered from the very beginning suffered the most - no one compensated their utility bills. They opened their own fees in order to somehow stay afloat.

In military conditions, three categories of establishments are moving well - these are small coffee shops, bakeries and expensive restaurants. The latter, due to high prices, do not require a large flow of visitors. The deteriorating financial situation is forcing restaurateurs to look for new, more affordable work formats [2].

How and why do volunteer kitchens exist?

Since the beginning of the war, many Ukrainian restaurants have changed their activities. They have been turned into volunteer kitchens, preparing thousands of meals each day for advocates, doctors, the elderly and anyone in need. They are called "kitchen troops of Ukraine" [2].

Some of the products that were used at the beginning of the war were already in stock. Part of the products at first could be provided by partners: manufacturers, suppliers and shops, which were located next to restaurants and cafes. However, these reserves ran out very quickly, and new sources of support had to be found [2].

Restaurants and cafes do not generate income from which new salaries can be paid. Many employees have declared their readiness to work in the volunteer kitchen for free, but the owners of the establishments understand that this should not be abused. People need something to live on.

If we take into account the cost of food, fuel, and at least the minimum wage for employees, then one day of volunteer kitchen operation costs from 5 to 10 thousand dollars. That's not counting the huge utility bills [2].

Companies' reserves are running out, humanitarian aid from partners is targeted and irregular. Therefore, now we need to seek cooperation with charitable foundations, hope for the indifference of Ukrainians and influential people who can contribute funding for stable systematic work on the gastronomic fronts [2].

Food establishments across the country have also rolled out their front line – the kitchen. A number of restaurants, cafes and coffee shops began to cook free of charge for the soldiers of the Armed Forces of Ukraine and territorial defense, collect provisions or turn them into warehouses for food storage [2].

Another feature was that now, when the power outages began due to shelling of the energy infrastructure, it has become even more difficult to work, since almost all equipment is powered by electricity. But there are establishments that have found a way out of this situation so as not to close establishments and to raise the economy of the country. And the way out was cooking on a fire, that is, workers cook food on the street and then bring it into the hall.

References:

1. Иванов О. Открыты 38% от довоенного количества. Как возобновляют работу кафе и рестораны в Украине – карта, график. *biz.nv.ua*. URL: <https://biz.nv.ua/consmarket/kafe-i-restorany-vosstanavlivayut-raboty-skolko-iz-nih-otkryty-v-kakih-oblastyah-ih-bolshe-vsego-50228158.html> (дата звернення: 10.11.2022).
2. Как рестораны и кафе выживают в войну. *iiko* ▶ Программа АЙКО для автоматизации кафе и ресторанов. URL: <https://smartcafe.com.ua/infocentr/restorannyj-biznes-vo-vremya-vojny> (дата звернення: 10.11.2022).
3. Діана Кречетова. Замість ресторану – військово-польова кухня: як харчується Київ під час війни?. *Українська правда Життя*. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/23/247947/> (дата звернення: 10.11.2022).
4. Таранова Е. Ресторанный бизнес в военное время: какая еда, помещения и в каких городах пользуются спросом – Delo.ua. *Останні новини України та світу онлайн - Головний діловий портал Delo.ua*. URL: <https://delo.ua/ru/business/restorannyi-biznes-v-voennoe-vremya-kakaya-eda-pomeshheniya-i-v-kakix-gorodax-polzuyutsya-sprosom-398364/> (дата звернення: 10.11.2022).
5. Кафе и рестораны в Украине во время войны нарастили выручку: что с зарплатами – Finance.ua. *Новини фінансів України та світу - Finance.ua*. URL: <https://news.finance.ua/ru/kafe->

[i-restorany-v-ukraine-vo-vremya-voyny-narastili-vyruchku-cto-s-zarplatami](#) (дата звернення: 10.11.2022).

Таран Анастасія. Особливості роботи українських кафе та ресторанів під час бойових дій

Ця стаття написана для того, щоб ознайомити вас з інформацією про те, як працюють кафе та ресторани під час бойових дій в Україні. Майже рік наша країна бореться за свій суверенітет і незалежність. Війна застала всіх зненацька, люди призупинили життя і шукають усілякі способи якось пристосуватися до нових жорстоких реалій.

Як вони виживають під час війни? Кожен власник аналізував ситуацію та обирав найбільш вигідний для свого закладу вихід із ситуації, що склалася. Давайте подивимося, з якими труднощами зіткнулися ресторатори та які інновації вони впроваджують у свою роботу.

Ключові слова: економіка країни, ресторанный бізнес, волонтерська діяльність, заклади харчування.

UDC 005:316.485.26(045)

Khaver O.,
student

Mykhailo Tuhan Baranovskyi
Donetsk National University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine
Scientific Supervisor: Kuts M. O.

TEAM MANAGEMENT DURING THE WAR

The purpose of the article is to study the management style of a team manager under conditions of life threat and uncertainty. There is no such section in management textbooks as "Managing a team during a war." Many people write about crisis management. But a crisis is not a war. The article discusses the psychological support provided by the manager to employees, the structure of the team and the negative impact of the information war on people. It tells about the changes in the tasks and goals of the work and about the provision of necessary and important information in wartime. A plan of action was drawn up during an air raid alert. Approaches to the dismissal of an employee were studied and ways of organising the work process in conditions of war. Team building trainings are listed.

Key words: war, psychological support, air raid alert, team building.

Management has always been an extremely responsible and challenging job. Most of the success of the team depends on the work of the manager, because only he directs the entire process. The manager faces special difficulties and challenges in organizing work during the war. This requires special knowledge and skills, and hence special training.

First of all, for the safety of the team, the manager must:

- Know the safety rules during an emergency and share them with his team.
- Tell them how to do the right thing so as not to endanger their lives.
- Organize a trip to the shelter during an air raid.
- Create a general chat where everyone can write their request so that people in

the team can help each other.

- Make a selection of sources of important information: maps of shelters, links to find housing, contacts of volunteers, official news sources, details for transferring aid [2].

What is the first thing you need from an employee? Quality work done. But during a war, this can be a problem if they are in a state of apathy or depression, so the manager must learn to pay attention to the mental state of a person. Manager's actions:

- First you need to understand yourself. Do you have a mental health or emotional condition? If something is wrong, then you need to help yourself before managing the team.

- Diagnose the mental state of the team members and if something is wrong, then offer your help. The main thing is not to put pressure on a person, but to listen to him and try to help him return to normal health. To understand what state the employee is in, you can study methodological materials from psychologists.

- Remember that you have limits of ability and competence. If someone from the team has a severe case, then you should advise him to seek help from a psychologist or help arrange a meeting with him.

A person's behaviour and interests can change during a war. For example, the best worker suddenly stopped showing interest in work, and took up volunteering, and the passive worker, on the contrary, plunged into work. All this is due to confusion, fear and disruption of the usual rhythm of life. A person understands that it will not be the same as before. Manager's actions:

- Decide for yourself what you want to do and what will bring you spiritual pleasure. If you have decided that volunteering is for you, then it is easier to decide what to do next and how to organize everything.

- Help team members to self-determine. In no case do not condemn their choice and treat with understanding. If a person feels useless and out of place, how long can he be on your team?

During the war, the information war also goes on. It is no better, as it breaks the human psyche with a stream of frightening information. People become even more frightened and because of the panic they cannot think normally, much less work. To

prevent this, the manager needs to limit the negative impact of the external environment on himself and team members. Manager's actions:

- Reduce the flow of negative information to the team. Do not share messages about the next shelling, about the approach of troops to the city, about stopping the supply of electricity, water, gas, etc. Talk only about good news and raise the morale of the team.

What is the most important thing at work? Fulfillment of tasks and achievement of goals. But during the war, everything changes. Things that seemed important cease to be significant and doubts begin to appear. Is that what I do? Does it really matter in this situation? Manager's actions:

- Return motivation to work and confidence in the importance of their work. To prove that what they are doing is useful and that the plans and goals they have worked towards continue to be meaningful [1].

- If possible, then set new tasks and goals that are more appropriate at this time.

If earlier an employee was fired without much difficulty, now you need to be very careful about this. During the war, a person already has problems with the psychological state and a weak nervous system. Getting fired can hurt a person even more. Manager's actions:

- Explain why you decided to fire this person.
- Give yourself time to look for a new job.
- Give good recommendations that will help you find a new job.
- Offer to help if needed [2].

In peacetime, mutual understanding and team cohesion are very important, and even more so in times of war. This requires training. Firstly, they will help the participants to choose a comfortable position in the team. Secondly, they will form the ability to act together and solve current problems together. Thirdly, they will establish the optimal level of psychological and emotional compatibility in the team. Fourthly, they will identify the valuable qualities of employees and introduce them into the overall working mechanism. [3]

Training examples:

Example №1

Purpose: Relieve stress

Task: the presenter sets the score according to the number of participants. It is necessary to count alternately, but without saying a word.

Rules:

- if both team members name the number together, the game starts over;
- talking is prohibited;

- allowed to use facial expressions, gestures.
- the task becomes more difficult – all participants are asked to play with their eyes closed.

Result: during the exercise, employees are forced to anticipate each other's actions, pay attention to non-verbal appeals, manners of colleagues. At the end of the task, the players discuss the results and the main problems hindering the completion of the task.

Example №2

Purpose: Establishing contact

Task: The facilitator chooses a song, the words of which are known to all participants of the training. Each participant takes turns saying the next word in the song following the previous participant in a clockwise or counter clockwise direction. In case of failure or mistake in the word of one of the participants, the game starts over.

Example №3

Purpose: Building communication in the group

Task: Participants sit in a circle. The facilitator approaches one of the participants and passes an imaginary object into the hands of the participant (with a gesture) and informs the direction of the transfer (clockwise or counter clockwise). Each participant must pass the item to the next player. At the leader's signal, "Stop. Who has the item now? The participant must raise their hand. The item cannot be a physical item, only an imaginary transmission.

Result: As a rule, the game is accompanied by laughter and humour. During the breaks between rounds, the participants vigorously discuss how they should interact so as not to lose the transfer order and items. The facilitator evaluates the involvement of participants in solving the problem and identifies leaders in the group. At the end, the host asks the participants about the game, the difficulties and how you solved them.

Example №4

Purpose: Increasing trust

Task: participants are divided into teams of 5-6 people. Each of their groups should turn away and fall into the hands of colleagues. Rules:

- team members must hold the falling person;
- when falling, cross your arms over your chest so as not to hit anyone;
- “Accept” a colleague should not be on the palm of your hand, but on your forearms, holding each other's wrists with clasped hands.

You can fall from a height (for example, from a windowsill) or just lean back. The exercise evokes a lot of emotions and impressions, which are shared by all participants at the end of the game.

Result: After the training, colleagues discuss observations and strategies for completing tasks, evaluate their own and others' work in a team. During the process, everyone has the right to refuse to participate in the game, declaring this to the whole team.

Example №5

Purpose: Close acquaintance

Task: Colleagues stand in a row according to their height. At the command of the leader, everyone is rebuilt in the given order. The movements are carried out silently.

The change takes place according to the following parameters:

- by the first letter of the name, surname or patronymic (in alphabetical order);
- by hair colour (from a light shade to a darker one);
- by month of birth;
- according to the age.

Result: team members learn to interact and understand, learn more about each other. Employees find similarities with colleagues, which contributes to the development of personal liking.

Example №6

Purpose: Common cause

Task: all participants of the training are divided into two and hold hands with a partner. With free hands (one of the couple has his left hand, and the other has his right hand), you need to pack gifts: wrap with paper, tie a bow. Competition for speed and quality of execution.

Result: to win the game, partners must understand each other from a half-word, gesture, look. Competitive spirit improves relationships and promotes team building.

Example №7

Purpose: Creative approach

Task: the organizer prepares the necessary attributes in advance - whatman paper, pictures, stickers, pieces of fabric and other items that can be used to decorate the picture. All participants of the training gather around the table and create a common work on a given topic (“Friendly team”, “One for all ...”, “Workdays”).

Result: joint creativity helps to unite, realize one's abilities, demonstrate skills and talents to colleagues. Participants need to listen to each other, look for compromise solutions to create a coherent and harmonious picture.

During training, employees must treat all members of the group with respect. It is unacceptable to interrupt and insult colleagues, make fun of someone else's opinion, mention participants in the third person. [4]

Based on the above, I believe that every manager should first of all do a lot of work on himself, get proper education and training before starting to work in a team. Also, he must know many of the nuances associated with working in different conditions, including during the war. It is important to remember the responsibility that this profession carries, since the safety and productivity of any team depends on it.

References:

1. Stephen P. Robbins, David A. DeCenzo, Mary Coulter. Fundamentals of management: essential concepts and applications — 8th ed. 2013. 281 p.
2. Марія Сігова. Як побудувати робочий процес у команді в умовах війни. 2022. С. 1
3. Игра в тренинге. Возможности игрового взаимодействия / Под ред. Е. А. Левановой. СПб.: Питер, 2006. 208 с.
4. HR-менеджер. Тренінги на сплочення колектива. 2015. С. 1

Хавер Олександра. Управління командою під час війни

Метою статті є дослідження стилю управління керівника команди в умовах загрози життю та невизначеності. У підручниках з менеджменту немає такого розділу, як «Керування колективом на війні». Багато людей пишуть про антикризовий менеджмент. Але криза – це не війна. У статті розглядається психологічна підтримка, яку надає менеджер співробітникам, структура колективу та негативний вплив інформаційної війни на людей. Розповідається про зміни в завданнях і цілях роботи та про забезпечення необхідною і важливою інформацією у воєнний час. Складений план дій під час повітряної тривоги. Вивчено підходи до звільнення працівника та способи організації трудового процесу в умовах війни. Наведено тренінги з формування команди.

Ключові слова: війна, психологічна підтримка, повітряна тривога, командоутворення.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ / INNOVATIVE EDUCATION TECHNOLOGIES

УДК 37.02:821.161.2+821(100)(045)

Гавриляк Л. С.,

викладач

Криворізький фаховий коледж
торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу,
Кривий Ріг, Україна

СТРАТЕГІЯ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ НАДАВАЧА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ З УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті розкриваються теоретичні засади розвитку стратегії особистісного та професійного вдосконалення надавача освітніх послуг та обґрунтовуються професійні якості, які сприяють розвитку індивідуальної творчості, самореалізації та підвищенню майстерності особистості педагога.

Ключові слова: педагогічна творчість, педагогічне мислення, педагогічне самовизначення, професійні педагогічні цінності, цілеспрямованість, проєктування методичної майстерності, професійна самореалізація.

«Удосконалення методичної майстерності – це передусім самоосвіта, Особисті ваші зусилля спрямовані на підвищення власної культури праці і в першу чергу культури мислення»

В. Сухомлинський

Особистісне зростання для надавача освітніх послуг це – безперервний процес набування цінного практичного досвіду. Результатом цього процесу є: розвиток відповідальності за дії та вчинки; задоволення власних потреб, досягнення успіху в педагогічній діяльності, яка є водночас і сферою самовираження; а ще енергійність та життєстійкість; відкритість до професійних змін та нового життєвого досвіду. Особистісний розвиток передбачає самоусвідомлення та ціннісне ставлення до власного Я, що актуалізує нові рівні відкриття у самого себе моральних та духовних якостей і моральних почуттів та підносить особистість до осмисленого переживання власних дій як вільних і відповідальних вчинків [1, с. 19].

«Учитель літератури, як вважає В. Сухомлинський, а ми цілком згодні, повинен відкривати перед своїми учнями незвичайний світ краси, надихати їх,

спілкуватися з ними, допомагати дітям читати, пізнавати світ, переживати красу. Учитель – творець духовного світу юної особистості». [5, с. 198].

Справді, ж бо своєрідність навчальних предметів «Зарубіжна література» чи «Українська література» передбачає, що філолог повинен розвивати специфічні здібності, знання, вміння, навички здобувача, а саме:

- вміння ґрунтовно аналізувати та інтерпретувати текст;
- вміння не тільки передати знання, а й навчити співпереживати;
- здатність викладати літературу як мистецтво слова;
- здатність розвивати у здобувачів на основі знань, засобами літератури, здібності уявляти, співпереживати, розмірковувати, аналітично мислити, а вивчене систематизувати та узагальнювати, навчитися ці вміння застосовувати повсякденно;

- вміння дбати про відповідну творчу атмосферу на занятті, бо це головна передумова успіху засвоєння літератури;

- прагнення бути еталоном ерудованості у сфері багатьох гуманітарних та інших наук (Б. Степанишин [4, с. 254]: «..від філолога здобувачі чекають універсальних знань: від політики аж до теорії й практики колекціонування»);

- використання у викладанні літератури основ історії, географії психології, соціології, краєзнавства, народознавства,

- майстерне володіння основами виразно-художнього читання, імпровізації зі здібностями режисера та актора;

- знання інших видів мистецтва та використанням їх під час аналізу художнього твору;

- володіння новими педагогічними та інформаційними технологіями та доцільним використанням їх у процесі викладання літератури;

- високим рівнем розвитку мовленнєвих та ораторських здібностей.

Як узагальнення всього вище зазначеного, приєднуємося до твердження Є Ільїна, який так визначає специфіку діяльності словесника: "Творча манера вчителя-словесника – це результат уміння знаходити свій шлях і свою майстерність на фундаменті особистості. Немає книги, яка була б цікавішою за словесника, який відбувся як особистість, професійно... словесник не лише провідник знань, а й творець мистецтва" [2, с. 168].

Отже, майстерність надавача освітніх послуг з літератури полягає в «олюднюванні» знань, які висловлюються, через призму власного погляду на світ. У такому разі ми вважаємо, що надавач володіє педагогічною свідомістю, досягнутою на ґрунті професійних знань. А віртуозність у набутті професійного вдосконалення полягає в тому, що професійне знання має формуватися водночас

на всіх рівнях: **методологічному, теоретичному, методичному, технологічному.** А це в свою чергу потребує розвиненого професійного мислення надавача, здатності добирати, аналізувати і синтезувати здобуті знання для досягнення педагогічної мети, уявляти технологію їх застосування, рефлексії.

Аналізуючи педагогічну майстерність надавача освітніх послуг із зарубіжної та української літератури, головною характеристикою особистості хочемо окреслити її **гуманістичну спрямованість.** Беручи до уваги, що спрямованість особистості розглядається як її ідеали, інтереси, ціннісні орієнтації тощо, гуманістичну спрямованість у надавача послуг із зарубіжної та української літератури ми бачимо як спрямованість на особистість іншої людини, засвоєння найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки й стосунків. Це є виявом професійної ідеології надавача, його ціннісного ставлення до педагогічної діяльності, її мети, змісту, засобів, суб'єктів. Важливо також, щоб особистісна установка надавача, його думки, прагнення, дії співвідносилися з головною метою – вихованням здобувача.

А навчальний процес слід будувати ще й так, щоб сприяти свідомій співучасті особистості, яка опановує предмет, у відтворенні його змісту, що неможливо без професійної творчості.

Професійна творчість, як правило, починається зі бажання створення чогось власного, суб'єктивно нового. Сформованість ціннісних ідей, установок та переконань сприяє максимальному розвитку творчого потенціалу, розкриттю інтелектуальних можливостей особистості, формуванню активної життєвої позиції.

У надавача виникає потреба творчого підходу до навчання і виховання, намагання особистого переосмислення форм і методів роботи. Забезпечується органічний взаємозв'язок формуючого й особистого досвіду з творчою педагогічною діяльністю. До навчально-виховного процесу надавач активно залучає популярні педагогічні ідеї, новітні освітні технології. А в подальшому формування системи індивідуальної творчої діяльності надавача характеризується зародженням концептуальних засад творчої педагогічної діяльності, умотивованим вибором освітньо-виховних ідей, теорій інноваційного опрацювання; практичним втілення особистісних педагогічних моделей у навчально-виховний процес.

Стратегія особистісного та професійного вдосконалення надавача освітніх послуг, яка охоплює усі вище зазначені аспекти: професійне знання, професійне мислення, гуманістичну спрямованість та професійну творчість у викладанні

зарубіжної та української літератури має створити умови для духовного самовдосконалення, самореалізації і самоутвердження здобувача, що є більш значимим процесом, ніж просто вивчення творів художньої літератури та опанування теоретичних і історичних її аспектів.

Список використаних джерел:

1. Булах І. С. Психологічні основи особистісного зростання підлітків: автореф. дис... д-ра психол. наук : спец. 19.00.07. К., 2004. 42 с.
2. Ильин Е. Н. Герой нашего урока. М.: Педагогика, 1991. 176 с.
3. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А.Зязюна. К.: Вища школа, 2004. 424 с.
4. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі. К.: Проза, 1995. 254 с.
5. Сухомлинський В.О. Як виховувати справжню людину. *Вибр. твори: У 5-ти т.-К.*: Рад. школа, 1977. Т.2. С. 158- 199.

Havryliak L. Strategy of personal and professional improvement of the Ukrainian and Foreign Literature educational services provider

The article reveals the theoretical foundations of the development of the strategy of personal and professional improvement of the provider of educational services and substantiates the professional qualities that contribute to the development of individual creativity, self-realization, and increasing the mastery of the teacher's personality.

Key words: pedagogical creativity, pedagogical thinking, pedagogical self-determination, professional-pedagogical values, purposefulness, projecting methodological skills, professional self-realization.

УДК 378.147:811.111(045)

Красилич А.А.,

викладач

Криворізький фаховий коледж

торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу,

Кривий Ріг, Україна

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В статті розглядається роль мотивації студентів у вивченні англійської мови в умовах дистанційного навчання. Автор аналізує фактори та аспекти, які впливають на формування мотивації для вивчення англійської мови. Проаналізовані популярні ресурси, застосунки, програми для підвищення навчальної мотивації.

Ключові слова: мотивація, дистанційне навчання, інформаційні технології, ресурси, програми, застосунки.

Сьогодні вимагає порозумілого, осмисленого ставлення до вивчення англійської мови, особливо в умовах дистанційного навчання.

Питання мотивації студентів є одним з найбільш актуальних, адже мотивація – це спонукальна сила, яка впливає на формування поведінки особистості, спрямовує її діяльність і дії на мотиваційні об'єкти, контролює реалізацію намірів, сприяє вибору нових технік і стратегій для реалізації мотивів.

Ключовими у вивченні мов є внутрішня і зовнішня мотивації. Внутрішня мотивація полягає у виконанні завдання, боце приносить задоволення, а не заради доброї чи поганої оцінки. Зовнішня ж мотивація викликана зовнішніми чинниками, такими як задоволення очікувань викладача чи хороша оцінка.

Для вивчення англійської мови, як і для будь-якої справи, потрібна «здорова», позитивна мотивація, а саме – власне бажання, інтерес та потреба вивчати іноземну мову та практикувати отримані знання.

Системність, комунікативність, інноваційність, індивідуальний підхід, мобільність – є обов'язковими складовими для формування індивідуальної позитивної мотивації у студентів для вивчення англійської мови.

Якість результату залежить від знання та врахування викладачем певних вікових психологічних особливостей студентів та їх сьогоденні інтереси. Саме він має всіляко підтримувати та заохочувати зацікавленість студентів у вивченні англійської мови, активізувати їх навчальну діяльність через використання цікавих, нестандартних форм та методів роботи.

Багато для цього залежить від самого викладача, його знань, допитливості і наполегливості, інтересу та поваги до студента, його комунікативності, вміння організувати навчальний процес, створити позитивну доброзичливу атмосферу спілкування начального середовища.

Слід пам'ятати про наступні фактори, які суттєво впливають на формування мотивації для вивчення англійської мови:

- ✓ практична мета вивчення англійської мови;
- ✓ бажання вільного спілкування англійською мовою;
- ✓ відчуття успіху (певних результатів);
- ✓ заохочення від інших людей;
- ✓ насолода від самого процесу навчання;
- ✓ інтерес, захоплення культурою носія мови.

В сучасній науковій літературі питання мотивації для вивчення англійської мови розглядається досить широко та різнобічно. Дослідження з цього напрямку мають провідні іноземні та вітчизняні науковці: С. Бобровицька, Л. Божович,

Н. Волкова, О. Гилюн, А. Гебос, Є. Ільїн, В. Кикоть, В. Леонтєв, А. Маркова, М. Матюхіна, В. Полянська, А. Реан, О. Тарнопольський, В. Якунін та ін.

Важливість формування мотивації до вивчення іноземної мови підкреслюється такими науковцями, як R. Gardner, G. Crookes, J. Harmer, W. Lambert, R. Schmidt.

Проте дослідження мотивації для вивчення іноземної мови в умовах дистанційного навчання потребує ширшого обговорення науковцями, особливо в контексті останніх подій.

Вчені З. Дернеї та К. Цізерв своїй роботі «Ten commandments for motivating language learners: results of an empirical study» пропонують 10 ключових «заповідей», за допомогою яких викладач впливає на мотивацію студентів:

- ✓ власний приклад викладача;
- ✓ атмосфера спілкування;
- ✓ чіткі завдання;
- ✓ добрі відносини;
- ✓ впевненість в собі;
- ✓ цікаві заняття;
- ✓ автономність;
- ✓ досягнення;
- ✓ ціль;
- ✓ культура.

Науковці коментують, що викладач має бути толерантним та чутливим, бути вмотивованим та відданим справі, з почуттям гумору. Він має створювати приємну та спокійну атмосферу для навчання, чітко визначати мету та результат від кожного завдання, аналізувати цілі та потреби студентства. Під час спілкування викладач має ставитися до кожного студента з повагою, розумінням, коректно виправляти помилки та підтримувати успіхи студентів, пропонувати цікаві, реалістичні завдання, заохочувати їх до активності, креативності, самостійності, працювати задля успіху, знайомити з культурою та традиціями носія вивчаємої мови.

Вчені досліджували узагальнені аспекти мотивації вивчення іноземної мови з точки зору семи компонентів:

- ✓ інтегративність;
- ✓ інструментальність;
- ✓ життєвість;
- ✓ ставлення до спікерів;
- ✓ прямий контакт з доповідачами;

- ✓ мовна самовпевненість і середовище;
- ✓ культурні інтереси.

Запропонований набір «10 заповідей» практично застосовується в багатьох країнах і виступає життєздатною альтернативою для підвищення мотивації тих, хто вивчає іноземну мову.

Сьогоднішні умови навчання підкреслюють важливість мотивації у вивченні іноземної мови в умовах дистанційного навчання за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Дистанційне навчання передбачає інтеграцію інформаційних і педагогічних технологій, що забезпечують інтерактивність взаємодії педагога і студента, а також продуктивність навчального процесу.

Сучасні інформаційні та комунікативні технології – найкращий спосіб заохочення та активізації позитивної мотивації студентів до вивчення англійської мови. Вони дозволяють не лише скоротити час на ознайомлення та закріплення матеріалу, але й допомагають позбутися невпевненості та страху до невідомого, застосовуючи диференційність, самостійність, креативність протягом навчального процесу, створюючи розвиваючу та пізнавальну мотивації. Приємна і жвава атмосфера відіграє важливу роль при вивченні англійської мови. Щоб створити таке середовище потрібно вносити різноманітність у навчальний процес саме через застосування інформаційних технологій. Використання онлайн ресурсів на заняттях значно підвищує інтерес студентів до вивчення матеріалу, а отже, зростає також і рівень їх знань. Сучасні технології: програми, додатки, застосунки використовуються у навчальному процесі для підвищення рівня мотивації студентів у вивченні іноземних мов.

Технології не стоять на місці, і щодня з'являються нові ресурси, які викладачі можуть застосовувати для урізноманітнення своїх занять. Серед найбільш популярних ресурсів можна назвати такі: Zoom, Canva, StoryboardThat, British Council, Youtube, Learnhip, Quizlet, Liveworksheets, Flipgrid, Kahoot, Waamboozle. Усі вони створені для осучаснення навчальних занять та для підвищення мотивації студентів до іноземної мови. Ці ресурси допоможуть урізноманітнити як онлайн, так і оффлайн зустрічі іноземної мови, зроблять їх захоплюючими, а студентів – вмотивованими. І найголовніше – це не вимагає спеціальної підготовки, тому можна використовувати їх у будь-який час і з будь-якими учнями чи студентами.

Використання різноманітних застосунків допомагає не тільки вчити мову, але й сприяє розвитку творчих здібностей, чим підвищує інтерес до навчання. Натепер розроблено величезну кількість програм, додатків, застосунків для

забезпечення дистанційного навчання, для створення інформативного, цікавого, пізнавального, творчого середовища навчання.

Кожна програма використовується з конкретною метою, для розвитку тих чи інших навичок та вмінь. Так, для мозкового штурму корисними будуть Webspiration, Venn Diagrams, Smart Tools; у вивченні нової лексики допоможуть Word Cloud Generator і Word Processing App; збирати та аналізувати інформацію можна на Survey Monkey, Poll Everywhere; для створення мультимедійних презентації – Pow Toon, Prezi, Keynote; організувати квести – WebQuest, Quizlet; дізнаватися останні новини та цікаву інформацію – Voice of America, BBC Learning English та багатоінших.

Окремої уваги в навчанні мови заслуговує програма My Grammar Lab. Це універсальна розробка, яку можна використовувати як в очному навчанні, так і в дистанційному. Її перевагою є те, що вона поєднує всі види мовленнєвої діяльності (reading, speaking, writing, listening), включає різноманітні завдання, аудіо- та відеоматеріали, а також студенти одразу можуть побачити отриману оцінку й помилки, які вони допустили під час виконання тієї чи іншої вправи.

Застосування сучасних інформаційних технологій до вподоби студентам і, безсумнівно, підвищує їхній рівень мотивації до вивчення мов, сприяє пізнавальній діяльності студентів, посилює зацікавленість до процесу навчання.

Безумовно, вагомим чинником підвищення мотивації до навчання іноземної мови є спілкування з носіями мови. Працюючи онлайн, можна легко долучити гостя з будь-якої частини світу, що є, безперечно, великою перевагою.

Саме така діяльність покликана розвивати зовнішню мотивацію: щоб зрозуміти співрозмовника, щоб спілкуватися з ним, ти повинен знати мову. Зазвичай варто запрошувати до розмови людину, яка прямо пов'язана з майбутньою професійною діяльністю студентів, адже це буде додатковим стимулом для вивчення мови.

Ще однією передумовою підвищення навчальної мотивації є чітке розуміння кінцевої мети навчання: «чого я досягну, яким буде результат моєї діяльності»? Тому завдання викладача – ще на першому занятті чітко окреслити завдання, мету, структуру курсу, вимоги, які висувуються до студента, так само як і обов'язки викладача. Толерантність, взаємовідповідальність у системі викладач-студент, студент-студент, студент-викладач сприятиме налагодженню гармонійних відносин, створить доброзичливий мікроклімат у групі.

Важливою складовою частиною мотивації студента є відчуття власного розвитку, тому оцінка результатів навчання, похвала, підтримка, постійний

фідбек підвищать його упевненість у власних силах і в тому, що він успішно завершить курс. Не можемо не погодитися з науковцями в питанні надання автономії студентам під час вибору завдань, партнерів для їх виконання, жорстких часових обмежень, адже розуміємо, що саме це формує відповідальність за прийняті рішення, вчить самостійності, розвиває відчуття власної значущості. Але найважливішим чинником підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови в умовах дистанційного навчання є особистість викладача, його ентузіазм, його натхнення, його любов до власної справи.

Отже, мотивація є важливим чинником успішності навчального процесу. Студент повинен насамперед усвідомити важливість вивчення іноземної мови для себе, для своєї майбутньої професійної діяльності, незважаючи на те, очне це чи дистанційне навчання, тобто сформувати чітку внутрішню мотивацію. Завдання ж викладача – організувати навчальний процес таким чином, щоб студенти мали бажання відвідувати заняття, розуміли необхідність володіння іноземною мовою в сучасному світі. У контексті дистанційного навчання важливі саме сучасні інформаційні технології, програми, додатки, які здатні змінити ставлення студентів до навчання, перетворити його з нудної одноманітної діяльності в захоплюючий процес постійного розвитку і вдосконалення себе і своїх знань. Сьогодні можна легко підібрати програми, які зроблять навчальний процес більш інформативним, пізнавальним, професійно-спрямованим, творчим та цікавим, що, безумовно, підвищить рівень мотивації студентів до вивчення іноземних мов, особливо під час дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Знанецька О. М. Проблеми мотивації навчання у вищій школі. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. Вип. 2. С. 87–91.
2. Колос Ю. З. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів під час дистанційного навчання іноземних мов. *Гуманітарний вісник національного університету імені Юрія Кондратюка*. 2020. Вип. 1–2. С. 21–28.
3. Dörnyei, Z. & Csizér, K. (1998). Ten commandments for motivating language learners: results of an empirical study. *Language Teaching Research*, 2, 203-229
4. Dörnyei Z. *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 245 p.

Krasylych Alla. Students' motivation developing for learning english in the conditions of distance education

The article examines the role of students' motivation in learning English under the distance learning conditions. The author analyzes the factors and aspects that influence the formation of

motivation for learning English. Popular resources, applications, and programs for increasing learning motivation are analyzed.

Key words: motivation, distance learning, information technologies, resources, programs, applications

УДК 378.147(045)

Федорова О.Ф.,

викладач

Криворізький фаховий коледж

торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу,

Кривий Ріг, Україна

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Автор розкриває роль позааудиторної роботи у вихованні студентів, розширенні й поглибленні їх знань, розвитку творчих здібностей та активізації пізнавальної діяльності. В статті висвітлюються завдання, принципи, мета позааудиторної роботи з іноземної мови. Увага приділена гуртковій роботі, як одній із форм позааудиторної роботи. Надані практичні аспекти гурткової роботи в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: позааудиторна робота, дистанційне навчання, гурткова робота, комунікативні навички, ключові компетенції.

Кожна дисципліна в системі навчання з підготовки майбутніх спеціалістів відіграє свою роль у вихованні молоді, у формуванні всебічно розвиненої особистості. Іноземна мова володіє великим виховним, освітнім, розвиваючим та компетентнісним потенціалом і робить вагомий внесок у вирішення завдань, поставлених перед навчальними закладами фахової передвищої освіти.

Важлива роль у вихованні студентів, розширенні й поглибленні їхніх знань, розвитку творчих здібностей та активізації пізнавальної діяльності належить позааудиторній роботі. Завдання даної форми роботи – закріплення, збагачення та поглиблення знань, набутих у процесі навчання, застосування їх на практиці; вироблення вмінь та навичок самоосвіти; формування інтересів до науки, мистецтва, спорту, виявлення і розвиток індивідуальних творчих здібностей та нахилів; поширення виховного впливу на студентів у різних напрямках виховання.

Позааудиторна робота є важливою частиною вивчення іноземної мови в коледжі. Вона поглиблює знання студентів, розширює їхній кругозір, дає їм можливість детальніше познайомитися з країною, мова якої вивчається, її літературою, культурою, визначними місцями. Це сприяє активізації

пізнавальної діяльності. Іноземна мова стає засобом отримання знань та інформації.

Позааудиторна робота викликає у студентів інтерес до дисципліни «Іноземна мова», сприяє розвитку та вдосконаленню комунікативних навичок і вмінь, формуванню ключових компетентностей, привчає їх до самостійної роботи, зібраності й організованості, активізує розумову діяльність і розвиває у них творчі здібності [1].

В коледжі існує чітка система позааудиторної роботи з іноземної мови, використовуються різні види роботи: гурток, школа мовленнєвої грамотності, олімпіади, індивідуальні консультації, проведення тематичних вечорів та конференцій, квестів, мовних воркшопів, інтелектуально-розважальних шоу, країнознавчих баттлів, телемостів тощо.

Слід зазначити, що позааудиторна робота в коледжі будується на певних принципах.

Добровільний характер участі у них. Такий підхід сприяє тому, що студенти можуть обирати профіль занять за інтересами. Викладачі ретельно продумують зміст занять, використовуючи нові, ще не відомі студентам факти, форми і методи, які б посилювали їх інтереси.

Суспільна спрямованість діяльності студентів. Цей принцип вимагає, щоб зміст роботи гуртка та інших форм діяльності, відповідав потребам розбудови української держави, відображав досягнення сучасної науки, техніки, культури і мистецтва.

Розвиток ініціативи і самодіяльності студентів. У позааудиторній діяльності викладачі обов'язково враховують бажання студентів, їх пропозиції, щоб кожен із них виконував цікаву для себе роботу.

Розвиток винахідливості та художньої творчості. Під час занять перед студентами ставляться завдання пошукового характеру, а також приділяється особлива увага творчому підходу до справи.

Зв'язок з навчальною роботою. Позааудиторна робота є логічним продовженням освітнього процесу, який здійснюється на заняттях. Так знання з іноземної мови поглиблюються і розширюються на засіданнях гуртка і тематичних вечорах, школі мовленнєвої грамотності.

Використання ігрових форм, цікавість, емоційність. Для реалізації цього принципу широко використовуються пізнавальні й рольові ігри, квести, баттли тощо.

В умовах позааудиторної роботи викладач має можливість більш системно і цілеспрямовано розвивати й поглиблювати деякі з основних понять,

повідомлених студентам на занятті іноземної мови, удосконалювати основні мовні вміння, знайомити студентів із найважливішими здобутками зарубіжної літератури, побутом і культурою народу, мова якого вивчається.

Метою позааудиторної роботи з іноземної мови, поряд із тими самими практичними, загальноосвітніми та виховними цілями, які має і аудиторна форма навчання, є оволодіння основною функцією іноземної мови – функцією комунікації, як в усній, так і письмовій формах, можливість застосування іноземної мови у реальному житті. Основними організаційними принципами позааудиторної роботи з іноземної мови є принцип комунікативної активності, принцип зв'язку навчання з життям, а також принцип міждисциплінарних зв'язків. Іноземна мова не вивчається ізольовано, а поєднана з іншими дисциплінами, що є запорукою успіху у підготовці майбутніх фахових спеціалістів.

Серед різноманітних форм позааудиторної роботи з іноземної мови гурток по праву займає провідне місце. Метою гурткової роботи є удосконалення практичних навичок студентів, розширення їх знань про країну, мова якої вивчається, підвищення інтересу до вивчення іноземних мов. Доведено, що гурткова робота стимулює студентів до поглибленого вивчення мови з використанням резервів кожної особистості окремо і всього колективу гуртка чи групи в цілому. Студенти, які не можуть з різних причин реалізувати себе на занятті, мають можливість розкрити свої приховані здібності під час позааудиторних заходів, адже саме тоді створюється спеціальна атмосфера взаєморозуміння, співробітництва, довіри та взаємодопомоги. Нестандартні форми проведення таких заходів надихають студентів до самовдосконалення: пошуку даних для заповнення інформаційних прогалів, поглиблення набутих знань, розвитку мовної та мовленнєвої компетенції. Крім того, позааудиторні заходи значно сприяють популяризації іноземної мови.

В коледжі вже багато років поспіль активно працює гурток знавців іноземної мови «Ерудит». Гурток працює у рамках інформаційно-просвітницького проекту «Покоління небайдужих», а саме міні-проекту «Світ європейських традицій», який має на меті поглиблення та покращення знань з іноземних мов, а також знайомить студентів та школярів міста з традиціями, звичаями та цікавими фактами з історії та культури країн Європи.

В рамках роботи «Ерудита», викладачами іноземної мови проводяться різноманітні заходи, такі як пізнавально-розважальна гра «Подорож до Євросоюзу», віртуальна подорож «В Європу з Україною в серці», літературно-музична кав'ярня «Love Story», інтелектуально-розважальне шоу «Серця двох»,

мовознавча вікторина «Найрозумніший», квест «What? Where? When», вікторини «Єврознайка», «Вікно в Європу», країнознавчі баттли, лінгвоквести, поетичні вечори, під час яких студенти мають змогу поглибити знання з історії, мови, географії, культури, літератури країн, мова яких вивчається.

В умовах дистанційного навчання проведення засідань гуртка з використанням інформаційних технологій дає можливість по різному організувати індивідуальну самостійну діяльність студентів, вдосконалюючи вміння та навички володіння іноземною мовою.

Для того, щоб вмотивувати студентів вивчати іноземну мову, онлайн засідання гуртка проводяться у формі лінгвотревел, холіди тревел, фрітревел, пізнавально-розважальних ігор, language workshop, баттлів, квестів, квізів та інш. (наприклад, онлайн лінгвотревел «Українські поліглоти» (до Європейського дня мов), холіди-квіз «Happy Halloween», Free Travel «Новорічний калейдоскоп», пізнавально-розважальна гра «Вітівки купідона» (до Дня Святого Валентина), Language Workshop «Merry Easter», євробатл «В Європу з Україною в серці» (до дня Європи в Україні) та інші).

Викладачі іноземної мови створили свій алгоритм проведення онлайн засідань. Напередодні проведення квестів, олімпіад, квізів у вайбері створюється група зі студентами, майбутніми учасниками змагань. В ній учасники мають змогу отримувати важливу інформацію та посилання на зустріч у Google Meet. Станції або завдання створюються у Classroom, коди до яких студенти отримують вже безпосередньо перед початком. Завдання можна створювати за допомогою таких додатків, як WebQuest, Quizlet, Liveworksheets, Kahoot та інші. При підготовці та проведенні засідань охоплюються студенти різних курсів коледжу. Студенти-старшокурсники готують тематичні проекти, які вони представляють у вигляді відео на початку зустрічі. Проектна діяльність студентів за допомогою мережі Інтернет, а також застосування проблемно-пошукового та дослідницького методів є найбільш ефективною можливістю формування у студентів соціокультурної, полікультурної та комунікативної компетенції на основі діалогу культур. Результати проведених квестів оголошуються на онлайн заняттях та висвітлюються на сайті коледжу.

Одним із масових змагань, які проводяться з метою популяризації мовної культури, є олімпіада, яка перевіряє знання в обсязі програми, рівень розвитку мови, граматичний кругозір, кмітливість студентів. У коледжі щорічно проводяться олімпіади з англійської мови «SIMPLY THE BEST» (останні роки в онлайн форматі), в якій беруть участь кращі представники академічних груп. Олімпіада поділяється на два етапи – класична, де перевіряються навички з

аудіювання, розуміння прочитаного, граматики та творчий етап, який складається з усного висловлювання на довільну тему у форматі TED talks. Переможці загальнотехнікумівської олімпіади представляють навчальний заклад на регіональному рівні.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що система підготовки майбутніх фахівців у закладі фахової передвищої освіти не може обмежуватися навчально-виховним процесом у межах аудиторних годин (лекції, практичні, виховні заходи), але й має включати студентів у комплекс усіх видів позааудиторної діяльності. Саме ця діяльність виступає органічним продовженням навчально-виховного процесу коледжу і є ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Реалізація дистанційної форми позааудиторної діяльності є новою та вимагає ретельно продуманих етапів впровадження та визначення її місця у системі позааудиторної роботи у закладі фахової передвищої освіти.

Позааудиторна діяльність як організаційна форма, що здійснюється у системі змішаного навчання, здатна виконувати роль інструменту, надавати широкі можливості не тільки для інтеграції форм, методів, засобів навчально-виховної діяльності, але, перш за все, координації й упровадження різноманітних аспектів традиційного, електронного і дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Докторова С. М. Досвід тривалістю в життя. *Педагогічна майстерня*. 2014. № 6.
2. Жигжитова Л. М. Роль діалогічного мовлення у формуванні комунікативної компетенції. *Сучасні методи викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі: Матеріали конференції*. Київ: НТУУ "КПІ", 2013.
3. Онучак Л. В. Педагогічні умови організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних спеціальностей: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2002. 200 с.
4. Остапчук Л. Р. Дистанційне навчання з використання системи MOODLE. Луцьк: Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти, 2009. 50 с.
5. Петриченко Л. О. Система позааудиторної роботи, спрямованої на підготовку майбутнього вчителя до творчої професійної діяльності. *Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць*. Вип. LI / [За заг. ред. проф. В.І. Сипченка]. Слов'янськ: СДПУ, 2010. С. 33-40.

Fedorova Olha. Extracurricular work in the conditions of distance education

The author highlights the role of extracurricular work in the education of students, expansion and deepening of their knowledge, development of creative abilities, and activation of cognitive

activity. The article highlights the tasks, principles, and purpose of extracurricular work in a foreign language. Attention is paid to group work as one of the forms of extracurricular work. Practical aspects of group work in distance learning conditions are provided.

Key words: extracurricular work, distance learning, group work, communication skills, key competencies.

УДК [373.5.016:811.111]:004

Чванова Б.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Герасименко О. Ю.

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті здійснено огляд переваг у використанні певних інформаційно-комунікативних технологій. Проаналізовано потенційні можливості використання електронних підручників, електронних словників, інтернет-тестувань та мультимедійних проєктів. Акцентовано увагу на огляді ІКТ, які передбачають використання мережевих засобів зв'язку для забезпечення тих, хто навчається, навчально-методичними матеріалами та їх інтерактивної взаємодії. Визначено найбільш сучасні підходи використання інформаційно-комунікативних технологій у підвищенні пізнавальної активності студентів під час викладання англійської мови з викладачем, студентами чи з електронним засобом навчання. Описана модернізація навчального процесу під час вивчення іноземної (англійської) мови.

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, англійська мова, освіта, модернізація, комп'ютеризація, Інтернет.

На сьогоднішній день жодне заняття з англійської мови не проводиться без використання інформаційно-комунікативних технологій (далі – ІКТ). Наразі застосування ІКТ – найбільш розповсюджена тенденція у розвитку освітнього процесу. Застосування інформаційних технологій на уроках англійської мови сприятиме великому успіху у вивченні цієї дисципліни.

Розвиток сучасного суспільства пов'язаний з такими речами як Інтернет, мобільний телефон та комп'ютер. Глобальні інформаційні технології та Інтернет дуже тісно вплелися в життя сучасного суспільства, що вже неможливо їх вилучити. Сучасні технології використовується зараз в багатьох сферах діяльності, і освіта - не виключення. В епоху вибуху інформаційних технологій викладач змушений не тільки особисто їх використовувати, але й співпрацювати

з ними так, щоб це приносило користь не тільки собі, а й учням та студентам. Комп'ютеризація навчального процесу наразі проходить великими темпами, а традиційні методи навчання відходять на другий план. На модернізацію навчального процесу вплинуло дистанційне навчання через Covid-19, й саме тоді підвищився рівень використання технологій під час навчання викладачами. Викладачі, у свою чергу, почали розвиватися у сфері інформаційно-комунікативних технологій, опановувати різні цікаві платформи для навчання та викладання. Завдання сучасного викладача – навчати студентів правильно, раціонально та з максимальною користю використовувати надбання сучасних технологій [4, с. 98].

Сьогодні покоління, яке навчається у школах, коледжах, технікумах або університетах, це надсучасне покоління. Очевидним є той факт, що діти, які народилися з 1991 по 2010, народжені у пік розвитку інформаційних технологій. Як наслідок цього процесу, саме учні виступають мотивацією викладачам стосовно питання опанування та користування сучасними технологіями, різних форм та платформ для проведення та організації занять.

Наразі прослідковується швидка модернізація освітнього процесу, яка спрямована на підготовку підростаючого покоління до життя, яке швидкоплинно змінюється у сучасному світі та суспільстві. Використання нових методів інформаційно-комунікативних технологій у викладанні – є одним з найважливіших аспектів. Якщо взяти до уваги викладання та навчання приблизно 40 років тому, то усі зміни можна побачити неозброєним оком: особливого значення мав гарно розвинений граматико-перекладний метод, в основі якого був переклад текстів та вивчення граматичних структур; лексика вивчалась за допомогою словників та за допомогою інформації, яка надавалась викладачем. Порівняно нещодавно з'явився новий метод комунікації - моделювання реального спілкування з носіями мови.

Варто відзначити, що інформаційні технології представляють гарну можливість викладачу застосовувати різні види навчальних робіт для вивчення та викладання іноземних мов. До найчастіше використаних в освітньому процесі засобів ІКТ можна віднести електронні підручники і посібники, які демонструються за допомогою телевізорів, комп'ютерів та мультимедійних проекторів. Вважаємо, що саме ці засоби допомагають учням та студентам динамічно та віртуально сприймати інформацію [1, с. 76]. Сучасне покоління пристосоване до інформаційних технологій, тому інформація та знання сприймаються набагато краще. ІКТ дають змогу учням отримати емоційне задоволення від отриманих знань.

При вивченні іноземної мови дуже важливо використовувати розумові тренажери, різні види тестувань в інтернеті, що і є невід'ємною складовою інформаційно-комунікативних технологій. Невід'ємним елементом для викладача є література, а найсучаснішим методом пошуку є Інтернет. Літературу можна знайти у будь-якому з браузерів: Google Chrome, Mozilla Firefox, Safari та Internet. Платформа Microsoft є, на нашу думку, важливою для сучасних викладачів, оскільки вони мають змогу створювати тексти, редагувати їх, графічно оформлювати, створювати словники, таблиці, діаграми, презентації тощо. Студенти, у свою чергу, отримуючи завдання, можуть виконувати його у програмі Microsoft Word, що значно полегшує виконання роботи студентом та її перевірку викладачем.

Особливої уваги заслуговують електронні словники як для викладачів, так і для студентів. Найпопулярнішими є наступні: Reverso Context, AbbyLingvo, Multitran тощо. За допомогою цих словників можна швидко знайти невідоме або забуте слово.

Для вивчення англійської я використовую програму ReWord. Саме ця програма допомагає вивчати лексику без зусиль, оскільки можна обирати категорію слів, яку бажаєте опанувати і вивчати її прямо у цьому застосунку.

Багато вузів України використовують таку платформу для навчання, як Moodle, яка орієнтована на організацію взаємодії викладача з учнем. На нашу думку, це - одна з найзручніших платформ, як для організації заочного навчання, так і для підтримки очного навчання.

Наш ЗВО «Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського», у свою чергу, використовує три програми для проведення онлайн-занять: Teams, Zoom та Skype. Застосунок Teams об'єднує все в спільному робочому середовищі, яке містить чат для нарад та особистих запитань щодо теми та мети заняття, файлообмінник та корпоративні програми. Звичайно, цей застосунок має недоліки, але вони незначні. Під час онлайн-заняття у кожного студента є можливість відповідати, не перебиваючи інших, одночасно писати в чат свої запитання, транслювати свої роботи самостійно, а найголовніше – є відео-запис уроку, тому кожен має можливість переглянути її, якщо було щось незрозуміло. Zoom – це також сервіс для організації онлайн-занять та веб-семінарів. Крім голосового спілкування, Zoom пропонує безліч інструментів для взаємодії одне з одним, і з викладачем, для спільної роботи і роботи в малих групах. Якщо певні опції не потрібні під час заняття, викладач може їх вимкнути. Skype – це безкоштовне програмне забезпечення, яке дозволяє здійснювати голосові та відеодзвінки через Інтернет. Зручним є те, що його

можна використовувати через комп'ютер, ноутбук або мобільний додаток. Учасники чату можуть легко обмінюватись даними будь-якого формату. Важливі розмови або лекції можна зафіксувати за допомогою функції запису дзвінка. У студента залишається своєрідний відео-конспект пройденого матеріалу.

Сучасна освітня парадигма, що будується на комп'ютерних засобах навчання, бере за основу не передачу студентам готових знань, умінь і навичок, а прищеплення студентам вміння самоосвіти та саморозвитку. При цьому робота студентів на занятті носить характер спілкування з викладачем, опосередкованого за допомогою інтерактивних комп'ютерних програм та аудіовізуальних засобів.

До найбільш часто використовуваних засобів ІКТ при вивченні англійської мови можна також віднести DVD та CD диски з картинками та ілюстраціями, відео- та аудіотехніку. Не можна не згадати Оксфордські підручники, які в комплекті мають CD-диски для прослуховування діалогів, монологів, текстів, для покращення навичок аудіювання та сприймання мови на слух.

Важливим аспектом використання інформаційно-комунікативних технологій на заняттях з іноземної мови є проектна діяльність. Мультимедійна діяльність активно розвивається у процесі навчання. Учні та студенти наразі все частіше використовують Інтернет для збору різних матеріалів для проектів та презентацій. Викладачі можуть проводити заняття з іноземної мови в комп'ютерному класі, підготувавши для цього мультимедійну презентацію з яскравими слайдами: ілюстраціями, звуком та анімаціями. Такі презентації викладач може підготувати власноруч або запропонувати учням, студентам створити її. Також дуже цікавим варіантом щодо проведення урока – є показ різних підкастів або відео-пояснень за допомогою інтерактивної дошки [1, с. 100], [3, с. 81]. Інтерактивна дошка дає можливість використовувати більш широкий діапазон візуальних засобів при вивченні матеріалу, тому запропонований викладачем матеріал стає зрозумілішим для учнів та студентів.

Підсумовуючи усе вищевикладене, варто зауважити, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання та викладання іноземної мови розкриває величезні можливості комп'ютера як засобу навчання. Комп'ютерні навчальні програми дозволяють тренувати різні види мовної та мовленнєвої діяльності і поєднувати їх у різних комбінаціях; сприяють формуванню лінгвістичних здібностей, створюють комунікативні ситуації, автоматизують мовні дії, а також забезпечують реалізацію індивідуального підходу та інтенсифікацію самостійної роботи студентів.

Кожен викладач повинен розуміти, що комп'ютерні технології у навчальному процесі – це механіка і активний засіб розвитку студентів та учнів, який розширює можливості пізнавальної діяльності, але не замінить викладача. Використання комп'ютерного тестування підвищує ефективність навчального процесу, активізує пізнавальну діяльність учнів [1, с. 77].

Багатогранність – це саме те слово, яким можна описати вивчення іноземних мов сьогодні. Багатогранні можливості освітніх ресурсів мережі Інтернет у навчальній діяльності розвивають творчі, дослідницькі здібності студентів, підвищують їх активність, сприяють розвитку навичок, які є корисними та необхідними у подальшій професійній діяльності. Інформаційні технології створюють умови для самовираження особистості студента: результати його або її творчості можуть виявитися затребуваними, корисними для інших. Традиційне вивчення теми або розділу закінчується повторенням, закріпленням та узагальненням певної теми [3].

Найбільш потужним фактором навчання професійної іноземної мови стають ресурси та засоби спілкування, надані мережею Інтернет. Наразі дуже високий темп розвитку практично всіх галузей науки, техніки та культури обумовлює збільшення та оновлення інформації за досить короткі терміни. Таким чином, якість навчання іноземних мов безпосередньо залежить від того, наскільки часто викладачі використовують допоміжний матеріал, в ролі якого виступають Інтернет та мультимедіа-технології. Засоби інформаційно-комунікативних технологій та їхнє застосування робить навчальний процес більш ефективним та різноманітним.

Список використаних джерел:

1. Боднар С. Використання Інтернет-технологій у системі автономного вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови студентами немовних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. Том 34. № 2. С. 75–81.
2. Дрофа Т. Використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій під час викладання іноземної мови. *Вісник психології і педагогіки*. 2012. № 10. С. 77-88.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (проект) [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
4. Токменко О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов : сьогодні і скрізь віки на допомогу. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2006. № 2. С. 98–100.

Chvanova Beatrysa. ICT usage in the process of teaching English

The present article deals with the advantages of using certain information and communication technologies. Potential uses of e-textbooks, e-dictionaries, Internet tests and multimedia projects. An overview of ICT, which involves the use of networked means of communication to provide learners with educational and methodological materials and their interactive interaction. The most modern

approaches to the use of information and communication technologies in increasing the cognitive activity of students during the teaching of English with a teacher, pupils, students or with an electronic means of education have been determined. The modernization of the educational process is described: learning the English language.

Key words: Information and Communication Technologies (ICT), the English language, education, modernization, computerization, Internet.

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДИСКУРС / CROSS-CULTURAL DISCOURSE

УДК 81'282(460)(045)

Литвін А.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Куц М. О.

МОВА АВТОНОМНИХ СПІЛЬНОТ ІСПАНІЇ

Ціль статі дослідити складники реформи децентралізації Іспанії: визначення особливостей самоврядування, культуру та її вплив на мову. Проаналізувати мову ситуації в Іспанії. Роль іспанської мови як інструмент зовнішньої політики в державі та способи комунікації між кореним населенням. Різновид мови в різних державних територіях Іспанії та історія походження офіційних, напівофіційних, неофіційних мов та діалекту. Конституція Іспанії 1978 року є основним законом Іспанії, який визначає, у своїх 169 статтях принципи та інститути іспанської політичної системи, а також права та обов'язки громадян. Конституція Іспанії (стаття 3, пункт 1 конституція) зобов'язання громадян знати використовувати мову – кастильську. Мовна ситуація в Іспанії складається з різними діалектами та визначення культурної спадщини Іспанії за допомогою автономних спільнот. Існування різновидів національних груп в яких є свої звичаї, кухня, традиції, культура та мова.

Ключові слова: іспанська мова, автономна спільнота, мова населення, діалект.

Іспанія складається з 17 автономних спільнот, яка створена за допомогою Конституції Іспанії від 1978 року [1]. Мета цієї ідеї Конституції є гарантуванням рівня автономії окремим областям та народам, які проживають на території Іспанії. Автономні спільноти поділяються на 50 провінцій, провінції поділяються – на комірки, а ті – на муніципалітети. Часто до списку провінцій додають 2 автономних міста (так звані «великі фортеці суверенітету», – ісп. *plazas mayores*): Сеута та Мелілья, що розташовані на африканському континенті, але ступінь їх авторитету дещо нижчий за провінцію. Окрім того, до Іспанії належать ще 4 африканські «малі фортеці суверенітету»: острови Чафарінас, острови Алусемас, острови Пен'йон-де-Велес-де-ла-Гомера та острів Перехіль. Жодний зі згаданих островів не має постійного населення [2].

Назви автономних спільнот: Андалусія, Кастилія, Леон, Каталонія, Арагон, Астурія, Балеарські острови, Валенсія, Мадрид, Мурсія, Наварра, Галісія,

Естремадура, Канарські острови, Кантабрія, Країна Басків, Ла-Ріоха. Картографія автономних спільнот Іспанії на рисунку 1.

Рисунок 1 – Картографія автономних спільнот Іспанії [5].

Корінне населення країни є звичайно ж іспанці, також є такий вид населення в Іспанії, як каталонці, баски, галісійці тощо. Основна мова – іспанська. На територіях автономних спільнот за частую говорять на мові етносу або діалектикою. Офіційною мову вважається – кастильська, також існують 6 напівофіційних (арагонська, галісійська, мадрридська, ріохська, мурсийська, чурро) та 3 неофіційних (еускара, аранська, бабло).

Кастильська мова зародилась в епоху Середньовіччя в королівстві Кастилія, звідси її назва. В Іспанії її називають castellano, в інших країнах більше прийнята назва español (іспанська) [3].

Є декілька видів іспанської мови, такі як: арагонська, галісійська, мадрридська, ріохська, мурсийська, чурро. Кастильська використовується для подачі масової інформації в Іспанії. На територіях автономних спільнот, таких як, Каталонія і Балеарські острови є друга офіційна мова, яка має назву каталонська. На західній частині є валенсійська мова, така мова використовується в співтоваристві Валенсії. Приклади, слів валенсійського

походження: барак – barraca, паелья – paella. Каталонська мова, поділяється на два види: центральний (використовується жителями Барселони, Жирони та сходу Таррагони) та північно-західний (використовується у Леріде та на заході міста Таррагони).

Галісія – це місто, яке розташовано на окраїні північного заходу Іспанії, також має назву «країн світу». В цьому місті проживають галісійці, вони розмовляють мовою, яка більше схожа на португальську. Жителі цього міста розмовляють переважно галісійською мовою але також розуміють і розмовляють кастильською. На відміну від португальської мови назалізація не є відмінною рисою галісійської, хоча вона присутня в дзвінкому велярному носовому згідному [ŋ], який зустрічається як в середині слова (canseira – «втома»), так і в кінці (corazón – «серце» camión – «вантажівка»). У галісійській мові 16 дифтонгів, низхідних (перший голосний має велику відвертість, ніж другий) і висхідних (відвертість другого голосного більша, ніж першого) [4].

Країна Басків – це автономна спілка, яка називається майже ізольованою, тому що майже не контактують з іншими спільнотами. Їх мова схожа на баскською та грузинську мову, має назву еускара (euskara) – ця мова є майже невідомою, є інформація, що ця мова походить від європейських корінь. Приклад еускарської мови: enbor [embor] – стовбур, hango [aŋgo] – звідти, onddo [oɲdo] – гриб. Іспанською мовою слово «робити» - hacer, еускарською мовою – egin [e'ɣin] [2].

Аранська або окситанська мова – це мова на якій розмовляли близько тисячу років тому у Франції та Іспанії. Ця мова сьогодні використовується як діалект в місті Валь-д'Аран 65% жителів розмовляють саме на цьому діалекті, в цьому місті знають багато різних мов, таких як: каталонську, кастильську та французьку. Приклад, слово «день» окситанською записується як jorn, а за містральською нормою залежно від діалекту мовців може бути записано як jour, joun, або journ) [2].

В автономній спільноті Астурії розмовляють на неофіційній мові, яка називається – бабло (lengua bable або asturianu), ця мова є мовою вимирання. Леонська мова використовується в автономних спілках, як Кастилія і Леон. Арагонська мова використовується в північній частині Арагона, та в провінціях Сарагоси, цією мовою вміють розмовляти близько 12 тисяч людей. В арагонська мова поділяється на: західний діалект (приклад, ansotano, cheso), центральний діалект (приклад, belsetán, tensino, pandicuto), східний діалект (приклад, benasqués, grausino, fobano, chistabino), південний діалект (приклад, ayeurbense, semontanés) [6].

Андалузський діалект використовується у автономних спільнотах, таких як Андалусія, Мелільє, Сеуті та Гібральтарі.

Підводячи підсумки щодо того, якою мовою можуть розмовляти на території Іспанії. Слід акцентувати увагу на тому, що в Іспанії є лише одна мова і це – іспанська. Для корінних жителів ця мова має іншу назву – кастильська, яка походить від країни. В Іспанії є 4 офіційні мови: аранська, баскська, каталонська та галісійська мова. Крім цього, існують інші діалекти та мови, які вважаються напівофіційні або неофіційні, деякі з них навіть є на грані вимирання. Іспанці розмовляють не тільки іспанською мовою, вони також володіють і англійською, яка посідає 2 місце в країні, як всесвітньої, також іспанці розмовляють французькою або німецькою.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія. Автономні спільноти Іспанії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Автономні_спільноти_Іспанії (дата звернення 15.11.2022)
2. Wikiwand. Адміністративний поділ Іспанії. URL: https://www.wikiwand.com/uk/Адміністративний_поділ_Іспанії (дата звернення 15.11.2022)
3. Migrant.biz.ua. Якою мовою говорять в автономних спільнотах Іспанії URL: <https://migrant.biz.ua/ispania/zhittya-es/iakoju-movoju-hovoriat-v-ispanii.html> (дата звернення 15.11.2022)
4. Wikiwand. Галісійська мова. URL: https://www.wikiwand.com/uk/Галісійська_мова#Виникнення_галісійської_мови
5. Вікіпедія. Адміністративний поділ Іспанії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Адміністративний_поділ_Іспанії (дата звернення 15.11.2022)
6. Wikiwand. Арагонська мова. URL: https://www.wikiwand.com/uk/Арагонська_мова (дата звернення 15.11.2022)

Lytvin Anzhelika. Language of the autonomous communities OF Spain

The purpose of the article is to explore the components of the decentralization reform in Spain: the definition of the features of self-government, culture and its impact on language. To analyze the language situation in Spain. The role of Spanish as an instrument of foreign policy in the state and ways of communication between the indigenous population. Varieties of language in different state territories of Spain and the history of the origin of official, semi-official, unofficial languages and dialect. The Spanish Constitution of 1978 is the fundamental law of Spain, which defines, in its 169 articles, the principles and institutions of the Spanish political system, as well as the rights and duties of citizens. The Spanish Constitution (Article 3, paragraph 1 of the Constitution) obliges citizens to know and use the language - Castilian. The linguistic situation in Spain consists of different dialects and the definition of the cultural heritage of Spain through the autonomous communities. The existence of different national groups with their own customs, cuisine, traditions, culture and language.

Key words: Spanish language, autonomous community, language of the population, dialect.

Tryhub O.,

student

Mykhailo Tuhan Baranovskyi

Donetsk National University of Economics and Trade,

Kryvyi Rih, Ukraine

Scientific Supervisor: Kuts M. O.

FEATURES OF THE SPANISH MENU AND ITS TRANSLATION

The Spanish menu is very bright, the dishes of which have captured the hearts of people all over the world. In this article, we will get acquainted with the most popular dishes, as well as the peculiarities of their translation. We will take a closer look at the history of the emergence of tortilla, learn its traditional recipe and varieties of cooking. After reading the article, you will definitely want to personally enjoy the taste of Spanish dishes.

Key words: tapas, paella, tortilla, gazpacho, translation, reality, transcription.

National dishes of Spanish cuisine are distinguished by a rich set of ingredients, but at the same time they are simple. The main components, which have been used for many centuries, are garlic, onions, spices, many greens, and olive oil. As for cooking methods, it is mostly frying, baking or stewing [2].

However, it would be wrong to consider the dishes of Spanish cuisine as a single thing, because in Spain, culinary traditions were formed in different regions, taking into account climatic conditions and customs. Therefore, traditional Spanish cuisine is unique and diverse. National culinary traditions were influenced by Greeks and Romans, Moors and Arabs, Italians, historical aspects and climatic features [2].

The Spanish love and know how to cook fish and seafood, but there are many meat dishes in regions with an originally Spanish character. By the way, traditional dishes of Spanish cuisine, taking into account their belonging to the Mediterranean cuisine, are useful. Spaniards mainly use rice, vegetables, and fish. The only thing to consider is that the Spanish love garlic and add it to many unsweetened dishes [2].

We can say with absolute certainty that the National Spanish dish tapas is no less tasty than pizza or pasta, but at the same time the mystery remains – why this snack has not become as popular in the world. Tapas are small sandwiches, they are served hot and cold. There are an incredible number of options for the design and serving of the dish - multilayer sandwiches, on pieces of baguette or on toast, in rosettes of unsweetened dough, tartlets or pieces of meat, seafood, vegetables strung on a toothpick, tubes with various fillings [2].

The list of popular Spanish dishes, of course, includes paella, which vaguely resembles Uzbek pilaf, since the main ingredient is rice with a bouquet of spices. It is believed that the traditional recipe first appeared in Valencia and was invented by the servants of the Moorish monarchs, who collected leftovers after celebrations and added them to rice. That is why, translated from Arabic, the name paella means "Leftovers". There is another legend, according to which a fisherman, waiting for his wife, prepared food for her from the products he found in the pantry. According to this version, the name paella translates as "for her" [1].

What to try in Spain for breakfast? It's time to order a tortilla. In simple words, it is an omelet fried with potatoes, the dish is easy to prepare, and quite filling. To this day, the tortilla has kept its traditional recipe [6].

What do you eat in Spain in hot weather? Agree, only the inhabitants of hot Andalusia could come up with a dish that replaced soup and cold drinks at the same time. Gazpacho is a cold tomato soup made from pureed vegetables, which perfectly saves from the heat. It is believed that this soup recipe has already been modernized and supplemented with some products. Initially, stale bread, olive oil, garlic and spices were used for gazpacho [5].

Tapas, as a constituent element of the Spanish menu, is classified as a non-equivalent vocabulary, which only complicates the translation of such units. Reality is one of the most difficult units for research, because such units belong to non-equivalent vocabulary, exoticisms, words with a cultural component. In domestic linguistics, the issue of reality was dealt with by: R. Zorivchak, S. Vlahov, S. Florin, V. Vynogradov and others. In Spain, it is one of the most popular topics for research. But some linguists and translation scholars do not distinguish the term "realities" at all, for example, A. Popovych, in the dictionary of translation studies analysis [2].

In order to achieve an adequate translation of the names of dishes of the national cuisine, transcription and transliteration, tracing, descriptive, generalized and transformational methods of translation are used [6].

During the study of the translation of the names of dishes of the national cuisine of Spain, it was found that it is most appropriate to translate them in a mixed way, combining transcription, transliteration or tracing and descriptive translation (giving it in a footnote). But the most frequent are transcription, tracing and renaming (combination of the aforementioned transformations with a descriptive translation) (tapas-tapas, (transcription); tortilla – tortilla (transliteration); pinchos – pinchos, (transcription + it is desirable to give an explanation-footnote at the bottom pages that it is tapas, but on a spoon (typical of Northern Spain)); pan catalán – Catalan bread

(tracing paper), gazpacho, salmorejo – gazpacho, salmorejo (transcription), paella – paella (transliteration) [7].

In case there is no equivalent in the translation language: fabada – fabada, jamón – jamón, churros – churros (traditional Spanish donuts, which Spaniards eat for breakfast, as a rule, on Sundays), boquerones – Spanish version of Ukrainian capelin. Most often, we will come across tracing paper, transliteration with renaming, or simply a descriptive translation: chocos – squids that are cooked in batter, but cut lengthwise, not into rings (not to be confused with calamares fritas), etc [7].

Spanish tortilla is a dish that has been very popular for several centuries. In fact, the tortilla forever changed Spanish cuisine, and became a favorite dish of the conquistadors [4].

Many foreigners visiting Spain go to restaurants and bars hoping to find this dish on the menu. They tell the waiters that they want to try the Spanish tortilla, and they are perplexed. This is because in Barcelona and Madrid this dish is called a potato omelet [4].

The history of the appearance of the Spanish tortilla has two versions. Some believe that the dish appeared in the 19th century, during the wars in Spain. The general who commanded the army stopped for the night in one of the provinces with a local hospitable hostess.

He thought for a long time how to feed the faithful soldiers, but did not find a way out. The hostess cooked an omelet from chicken eggs with potatoes. The dish turned out to be very satisfying and cheap, thanks to which the problem of hunger was quickly resolved [4].

According to the second version, the Spanish tortilla was first cooked in the 17th century, when potatoes were brought into the country. However, for a long time it was believed that this root crop was only for poor peasants, and therefore the dish was not widely used. And only much later - in the 18th century, potatoes began to be grown in large quantities, as a result of which the attitude towards the national dish also changed [4].

Tortilla is a real symbol of Spain along with paella. In general, a tortilla is an egg and potato casserole with the addition of onions. But today there are other recipes with the addition of additional ingredients. Now the national Spanish dish is served for breakfast, lunch, dinner or as a snack. It is also noteworthy that the dish always decorates any festive table, being the property of the nation [4].

Classic recipe

The recipe for a classic Spanish tortilla includes only 4 ingredients:

- 1 kg of young potatoes;

- 1 st. l. olive oil for frying;
- 1 pinch of salt;
- 4 selected chicken eggs.
- You can also add ground pepper, parsley or dill if desired.

Preparation consists of several steps:

- Peel potatoes, rinse and cut into slices 0.5 cm thick.
- Heat a pan with olive oil, add potatoes. Fry until golden brown, remembering to stir. If the root crop burns even a little, the taste of the final dish will be hopelessly spoiled.

- When the vegetable is cooked, it must be transferred to a suitable container.

In this case, you can not "pour" the potatoes - the fat will drain into the dishes.

- Crack all the eggs into the same bowl. Mix the contents thoroughly. If some potato slices fell apart, it's okay - this is a national highlight and evidence of a homemade dish. Salt the mixed contents and add ground pepper (to taste).

- Reheat the pan with the remaining fat, pour out the contents of the bowl and smooth the surface with a wooden spatula.

- Reduce the heat, cover the future tortilla with a lid and cook for about 20 minutes.

- Turn the dish over and continue to cook on low heat for another 10 minutes under the lid.

- As a rule, the entire preparation takes no more than 40-50 minutes. When serving, the Spanish tortilla should be transferred to a flat dish or a round wooden board, previously cut into portioned pieces. To complement the taste, you can serve sour cream sauce.

Spanish cuisine is famous for its varied and sometimes original dishes. Tortilla is one of them that pleases the hosts and guests of the country for many years. The tortilla, which once fed an entire army, is legendary.

Perhaps this is the reason for the popularity of the dish. But be that as it may, the Spanish dish is an excellent snack. An unusual omelet will always delight guests and family members [4].

Referances:

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории переводов. М.: Междунар. отношения, 1975. 239 с.
2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англо- мовних перекладів української прози). Львів: Вид-во при Львів. держ. ун-ті, 1989. 216 с.
3. "Іспанське меню". URL: <https://mandry.club/cikavi-facty/ispanska-kuxnya/> (дата звернення: 14.11.2022).

4. КАРТОПЛЯ, ЯЙЦЯ ТА ЦИБУЛЯ: ЯК ПРИГОТУВАТИ СПРАВЖНЮ ІСПАНСЬКУ ТОРТИЛЬЮ. URL: <https://klopotenko.com/kartoplya-yajczya-ta-czybulya-yak-prygotuvaty-spravzhnyu-ispansku-tortylju/> (дата звернення: 15.11.2022).
5. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. 543 с.
6. “Особливості перекладу меню ресторанів, кафе, барів”. URL: <http://wm-help.net/lib/b/book/1873456055/23> (дата звернення: 15.11.2022).
7. Федоров А.В. Основы общей теории перевода. М. : Высшая школа, 1983. 303 с.

Тригуб Ольга. Особливості іспанського меню та його переклад

Іспанське меню дуже яскраве, страви якого полонили серця людей по всьому світу. Завдяки точному перекладу меню даної країни, ми можемо насолоджуватись національними та приближеними до оригіналу смаками іспанської кухні. Ми детальніше розглянемо історію появи тортильї, дізнаємося її традиційний рецепт і різновиди приготування. Прочитавши статтю, ви неодмінно захочете особисто насолодитися смаком іспанських страв

Ключові слова: тапас, паелья, тортилья, гаспачо, переклад, реалія, транскрипція.

УДК 811.134.2(82)(045)

Триндюк А.,

студентка

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського,

м. Кривий Ріг, Україна

Науковий керівник: Куц М. О.

ІСПАНСЬКА МОВА В АРГЕНТИНІ, ІСТОРІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Метою статті є комплексне вивчення морфологічних, лексичних і фонетичних особливостей аргентинської іспанської мови, що дозволяють описати оригінальність і своєрідність лінгвістичної культури, що досліджується нами, відображеної на відповідних рівнях мовної системи. Наукова новизна статті зумовлена недостатнім дослідженням варіантів іспанської мови у сучасній лінгвістиці. У статті розглянуто соціолінгвістичну ситуацію в Аргентині на сучасному етапі її розвитку. Визначено специфічні особливості та статус аргентинської іспанської мови. Виявлено основні риси, що характеризують виключно аргентинську іспанську мову на підставі зіставлення з класичною іспанською мовою. Робота ґрунтується на теоретичній базі, сформованій за результатами систематизації положень, взятих із праць вітчизняних та зарубіжних лінгвістів.

Ключові слова: історичні передумови, виникнення мови, морфологічні особливості, лексичні особливості, лінгвокультура, специфічні особливості, словотвірні процеси.

Історія кожної країни відображається на розвитку її мови. Іспанська мова являє собою новий етап у розвитку народної латини, запровадженої римськими колонізаторами на Піренейському півострові в III-II ст. до н. е. Іспанська мова є рідною для понад 500 мільйонів людей у світі. Крім Іспанії, іспанську мову офіційно визнають Аргентина, Болівія, Чилі, Колумбія, Коста-Ріка, Куба, Домініканська Республіка, Еквадор та інші країни. Крім того, іспанська також широко поширена в таких країнах, як Канада, Марокко, Філіппіни та Сполучені Штати [6].

Починаючи з 1837 р., на зборах групи молодих людей Асоціації Історичних та Соціальних Досліджень відбулася історична дискусія про аргентинську національність. Ці зустрічі відбулися в літературному салоні Марка Састри, де вони зібралися разом, щоб обговорити питання про розбудову інституцій та розвиток ідеології для ідентифікації цієї молодої нації. Розенблат у своїй класичній книзі «Аргентинське покоління проти мовної проблеми» робить наступні висновки з мовних роздумів: незалежне покоління (1810-1837) виступило проти своїх предків і проголосило незалежність від Іспанії, але не виступало проти культурних моделей і мовної спадщини. тоді як наступне покоління («покоління 1837 року») було лояльним до революційних принципів, критично ставилося до законодавчої системи, політичної теорії та становлення аргентинської національної літератури.

У 1810 році покоління інтелектуалів запропонувало організацію нової держави, пропонуючи мовну незалежність як інструмент політичної незалежності: нова держава мала б варіант іспанської мови, раціональний і консервативний, монархічний і місцевий, в основному представлений на Піренейському півострові.

Лібералізація мов дозволила розширити національні кордони, але ця емансипація вимагала деяких змін в іспанській традиції: Хуан Баутіста Альберді, наприклад, з «індивідуальністю кожної нації» в ім'я звільнення мови [2].

Після війни за незалежність стала очевидною потреба в правилах, що регулюють використання іспанської мови в Латинській Америці, щоб відобразити єдність латиноамериканських країн з іспанської та американської сторони. Ідентичність Аргентини як країни значною мірою залежить від мовної та культурної єдності Латинської Америки. Саме в цей час почалася дискусія про протилежність розмовної та письмової мови, яка тривала протягом усього 20 століття. Все це чітко ілюструє регіональне розмаїття письмових і розмовних мов і походження сучасної іспанської мови в Аргентині.

Під час правління Хуана Мануеля де Росаса (1829-1832 та 1835-1852) наукові форми були далекі від соціального престижу, створюючи недовіру та відчуження: «Під час диктатури тирана (Х. М. Росаса) відбувся перехід до Voseo (ісп. Voseo), раніше використовувався лише в малонаселених селах і міських районах.

Мовна політика уряду «Росиста» спрямована на популяризацію форм мовлення, які відображають факти та реалії. У той час письмова мова ще не була зразком для наслідування. Будь-яка форма впровадження мови підозрюється в навмисному сприянні неосвіченості та нерозвиненості суспільства, що видно неозброєним оком [1].

Президент Хуліо Рока (1880-1886) зіткнувся з початком трансформаційних реформ, спрямованих на полегшення потоків іммігрантів, що призвело до зміни соціального статусу іммігрантів і залучення потоків кредитів та інвестицій з-за кордону. У фермерській моделі імміграція також важлива для внутрішніх районів і забезпечує низьку вартість робочої сили. Крім того, процес включає розширення державної освіти на всіх рівнях.

Іспанська мова в Іспанії не є такою мовно однорідною, як іспанська мова в Латинській Америці, але серед носіїв іспанської мови ми можемо визнати деякі відмінності на національному рівні, головним чином між носіями діалектів і соціальними діалектами. Тому ми не можемо говорити про койну в іншому значенні, яке може представляти Піренейський півострів і співіснувати між двома різними мовними піднормами: кастильською та андалузькою. Дослідження цього питання йшло у двох напрямках: ті, хто відкидав андалузьку як мовну основу латиноамериканської іспанської (Педро Енрікес Уренья, Амадо Алонсо), і ті, хто відіграв важливу роль у формуванні іспанської мови на латині (Вагнер, Пидаль). На додаток до цих принципів існує точка зору Сальвадора: «Аль-Андалузізм американською іспанською мовою, який я б точніше назвав цивілізаційним, здається, є неможливим заперечувати, що він поширився на всіх іспанців за кордоном, починаючи з форму Севільї під час завоювання» [5].

Мовні основи, які іспанці принесли в Америку, відповідали писемним і розмовним формам іммігрантів і місцям, з яких вони прибули. Тому в колоніальних районах необхідно детально вивчати вплив мовних компонентів на сферу соціокультурного життя, особливо географічної колонізації туристів, не забуваючи про фактор присутності корінного населення.

Можна визначити деякі загальні риси аргентинської іспанської мови, яких немає в Іспанії. До них належать:

1. Аргентинці не використовують ввічливе «Ви» (usted), а також просте «Ти» (tu). Обидві ці форми злилися у слово Vos, яке перекладається як «ти». Почути ввічливе «Ви» в Аргентині можна лише від офіціантів, які приїхали в країну з інших регіонів Латинської Америки. Також форма займенника «ви» для звернення у множині тут звучить як «ustedes», а не «vosotros», як в Іспанії.

2. Разом з появою слова «Vos» змінюється граматики мови. Так в іспансько-іспанській граматична конструкція «ти маєш» записується як «Tu tienes», а в аргентинсько-іспанській як «vos tenés». Відсутність ввічливого «Ви» знімає необхідність вивчення цілого граматичного розділу. Такі ж відмінності в граматиці і при використанні займенника.

3. «LL» і буква «Y» читаються як «Ш». Насправді, не просто «Ш», а щось середнє, між м'яким «Ш» та твердим «Щ». При цьому, старші люди використовують звук, близький до українського «Ж», тільки трохи м'якший. Тобто «Я» – аргентинською звучатиме як «Шо», а не «Йо», як в Іспанії або «Джо/Дже» як у Колумбії чи Венесуелі.

4. На півночі країни буква «R» читається як «Ж». Йдеться про цілу низку провінцій на північному заході країни. Там же літери «LL» і «Y» читаються як майже та сама «Ж», що у старих у столиці Аргентини. Українцям це особливо смішно чути, тому що, наприклад, слово «одяг» – гора, наприклад, на півночі країни звучить не інакше як «жьопа».

5. Літера «S» в закінченнях редукується. При чому редукція йде до звуку близького до «хе», який вимовляється близько до звучання простого видиху.

6. Літера «S» перед літерою «K» читається як український звук [x]. Це, напевно, найдивніша і найхарактерніша редукція. Наприклад, слово kiosko читається як [кьохко], obelisko – [обеліхко], та й так далі.

7. Слова та фрази вимовляються на розспівування. У жодній країні в іспанській мові немає такої співучості, як в Аргентині. Еквадорці, венесуельці, перуанці, колумбійці розмовляють іспанською з однією єдиною нудною інтонацією. В аргентинській мові є десяток інтонацій, запозичених з італійської. Тієї самої картинної сицилійської мови. З усією жестикуляцією та емоційним забарвленням.

8. У Патагонії приголосні звуки дзвінкіші. Єдина помітна відмінність патагонського варіанта аргентинсько-іспанської мови – трохи чіткіші приголосні звуки і менша, ніж на півночі країни, їх редукція.

Безсумнівно, порівняно з іспанською мовою на Піренейському півострові, словниковий запас Америки є найрізноманітнішим, зі своїми смаками та культурними традиціями, але на додаток до цього існує також мовне розмаїття

та мовні відмінності між країнами південноамериканського континенту. Іспанці прибули до Америки і залишили слід в історії своєї мови, позначивши її представниками флори і фауни, які зустрічалися їм на шляху.

Словниковий запас є областю, де унікальність «латиноамериканської» мови порівняно з самою іспанською особливо яскрава. Ця специфіка проявляється у формі так званої «американської лексики», слів, властивих латиноамериканській іспанській, а не іспанській.

З точки зору походження «американізм» можна розділити на дві категорії:

- створені з урахуванням вже існували іспанських слів;
- іншомовні запозичення з місцевих (індіанських) чи іноземних (європейських) джерел.

Кожна мова організовує реальність по-своєму та встановлює унікальні для цієї мови елементи реальності. Однак це відбувається не тільки при порівнянні та зіставленні різних мов, а й при різних національних варіантах багатомовної мови. Національна іспанська мова Аргентини багато в чому відрізняється від власної іспанської мови. В Аргентині в умовах специфічних природних, економічних і національно-культурних умов іспанська мова збагачується новими словами і фразами та особливими семантичними змінами. У національну мову аргентинців увійшло багато індіанських імен і понять. Пізніше були запозичені італійська, португальська, французька та інші європейські мови.

Як засіб спілкування мова взаємодіє з культурою в різних складних відносинах. При цьому необхідним компонентом культурно-опосередкованих зв'язків є мовний контакт, який може виявлятися як у безпосередньому контакті людей, так і без їх присутності. Серед важливих наслідків культурної популяризації можна виділити запозичення лексичних одиниць, яке водночас є етапом чи етапом у процесі прийняття культурних цінностей.

Мова є відкритою системою, яка реагує на зміни зовнішнього світу. Найбільші зміни спостерігаємо у словниковому запасі. Кожен день представляє нову раніше невідому реальність, якій слід приділити увагу, якої вона заслуговує. Натомість деякі реалії втрачають значення, а разом з ними зникають і неологізми. У багатьох випадках значення слова залишається навіть після того, як воно більше не використовується. Слову легше надати нового значення, ніж вилучити його з ужитку. Є. Спіцова наводить приклад слова азафата – «стюардеса», що раніше означало «створена царицею». Це значення більше не використовується, але стосується «персоналу на борту, насамперед літака». Тому нові слова, що увійшли в мову, називають неологізмами. Вимоги до розширення словникового запасу мов дуже великі [5].

Автоматично використовуйте матеріал і створюйте нові слова таким чином, щоб передбачати офіційні неологізми, тобто: на завершення (tenis – теніс, tenista – тенісист), або використовуючи скорочення (bicicleta – велосипед, bid – велосипед).

Змінити або розширити значення слова (higienico – гігієнічний, limpio – чистий). У цьому випадку мова йде про семантичні неологізми.

Запозичення з іншої мови, навіть якщо в цій мові є слова зі схожим значенням. У цьому випадку запозичення використовується для побудови нових слів, які називаються еквівалентами рідних слів. Вони частково сформовані всередині країни, але натхненні іноземними моделями (плей-офф – олімпійська система, нокаут – олімпійська система). Ці слова вимовляються іспанською, щоб уникнути непотрібного використання за кордоном.

З самого початку свого існування іспанська мова зазнавала впливу різноманітних мов і культур, які залишили відбиток на частині її словникового запасу. Перше запозичене слово (дикун) походить з іберійських, кельтських і кельтських мов (ferro – собака, colmena – вулик, arroyo – струмок, manteca – масло). Також були успадковані германські мови (albergue – житло, guerra – війна, espía – шпигун, falda – спідниця, tapa – покривало, orgullo – гордість). Маю згадати мертву мову, яка запозичена з латини, і є особливий набір слів, який називається культизм. Колон пояснив, що слова виникли в середні віки за допомогою церкви (gloria – великий, espíritu – духовний, culpa – грішний) і впливу суспільства епохи Відродження (adolescente – підліток, atento – уважний, viril – справжній чоловічий рід). Крім того, культу також можна знайти в галузі науки і техніки (parasito – паразит, inyeccion – ін'єкція, proyecto – проект) [3].

Унікальність аргентинської іспанської мови полягає в її здатності зберігати свою автентичність у багатомовному середовищі Аргентини, зберігати та передавати номінації культурних реалій від покоління до покоління, водночас розвиваючись у руслі сучасних тенденцій, служачи сучасному комунікативне середовище завдяки припливу запозичень входять. Така природа аргентинської іспанської мови, що характеризується, з одного боку, певним консерватизмом, а з іншого – прагненням до еволюції, не тільки визначає її самостійність і самобутність, але й відкриває важливі перспективи для детального вивчення іспанської мови. На основі трьох і більше сучасних мовних матеріалів переглядаються в плані порівняння різні рівні мовної структури.

Список використаних джерел:

1. Arnoux E. Andres B. Pröcticas y representaciones del lenguaje, 1999. P. 37–61.

2. Blanco M. Actitudes lingüísticas en la primera mitad del siglo XIX en la Argentina. *Cuadernos del Sur*, 1985. P. 131–149.
3. Colon Domenech G. Elementos constitutivos del léxico español. *Para la historia del léxico español*. Madrid, 2002. P. 30–37.
4. Moure J. Norma lingüística y prescripción en la Argentina: Una Historia Imperfecta. *En Boletín De La Real Academia Española*, Tomo Lxxxiv, Cuaderno Ccxc. Buenos Aires, 2004. P. 255–279.
5. Salvador G. Discordancias dialectales en el español atlántico. *Las Palmas de Gran Canaria*, 1982. P. 351–359.
6. Степанов Г. В. Іспанська мова в країнах Латинської Америки, 1963. 200 с.

Tryndiuk Anastasiia. Spanish language in Argentina: history and features

The purpose of the article is a comprehensive study of the morphological, lexical and phonetic features of the Argentine Spanish language, which allow us to describe the originality and originality of the linguistic culture under investigation, reflected at the appropriate levels of the linguistic system. The scientific novelty of the article is due to the insufficient research of the variants of the Spanish language in modern linguistics. The article examines the sociolinguistic situation in Argentina at the current stage of its development. The specific features and status of the Argentine Spanish language are determined. The main features that exclusively characterize the Argentine Spanish language are revealed on the basis of a comparison with the classical Spanish language. The work is based on the theoretical base formed by the results of the systematization of provisions taken from the works of domestic and foreign linguists.

Key words: historical background, emergence of language, morphological features, lexical features, linguistic culture, specific features, word-formation processes.

Наукове видання

Збірник наукових праць

Іноземні мови ХХІ століття: професійні комунікації та діалог культур

Підписано до друку 24.11.2022
Гарнітура Times New Roman.
Формат 60×84/16. Обл. вид. арк. 9

**Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського**
50005, Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16б
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.

